

Univerzita Karlova v Praze
Právnická fakulta

Martin Bejbl

Struktura a vývoj kriminality v České republice

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Zdeněk Karabec, CSc.

Katedra: trestního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): prosinec 2009

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci zpracoval samostatně a že jsem v ní vyznačil všechny prameny, z nichž jsem čerpal, způsobem ve vědecké práci obvyklým.

V Praze dne.....

.....

Poděkování

Děkuji panu JUDr. Zdeňku Karabcovi, CSc. za cenné připomínky a účinnou pomoc při zpracování mé diplomové práce. Zároveň děkuji za poskytnuté statistiky okresu Havlíčkův Brod, tiskové mluvčí Policie ČR v Havlíčkově Brodě por. Bc. Janě Mazourové.

Obsah

1. Úvod	6
1.1. Definice kriminality a kriminologie	6
1.2. Kriminalita registrovaná a kriminalita latentní	8
1.3. Prameny informací o registrované kriminalitě	11
2. Struktura a stav registrované kriminality v ČR v roce 2008	13
2.1. Násilná kriminalita a její struktura v ČR v roce 2008	19
2.2. Mravnostní kriminalita a její struktura v ČR v roce 2008	24
2.3. Majetková kriminalita a její struktura v ČR v roce 2008	28
2.4. Hospodářská kriminalita a její struktura v ČR v roce 2008.....	34
2.5. Ostatní a zbývající kriminalita a jejich struktura v ČR v roce 2008.....	38
3. Vývoj registrované kriminality v ČR v letech 1999-2008	43
3.1. Násilná kriminalita a její vývoj v letech 1999-2008.....	50
3.2. Mravnostní kriminalita a její vývoj v letech 1999-2008.....	54
3.3. Majetková kriminalita a její vývoj v letech 1999-2008.....	57
3.4. Hospodářská kriminalita a její vývoj v letech 1999-2008	61
3.5. Ostatní a zbývající kriminalita a jejich vývoj v letech 1999-2008	65
4. Struktura a vývoj kriminality v okrese Havlíčkův Brod	70
4.1. Struktura registrované kriminality v okrese Havlíčkův Brod v roce 2008	71
4.2. Vývoj registrované kriminality v okrese Havlíčkův Brod v letech 1999-2008...	74
5. Nové jevy v kriminalitě	83
5.1. Terorismus	83

5.2. Organizovaná kriminalita	85
5.3. Počítačová kriminalita	88
6. Srovnání kriminality ČR a zahraničí.....	89
7. Závěr	92
Seznam použitých zkratk:.....	95
Seznam literatury:	96
Internet:	97
Summary:	98

1. Úvod

Téma diplomové práce je zvoleno z důvodu zajímavosti dané problematiky. Zaměříme se především na období posledních deseti let, tedy na období mezi lety 1999 až 2008. Práce se zabývá nejen kriminalitou v České republice obecně, ale i v konkrétním okrese ČR.

Je rozdělena do pěti částí. První se zabývá obecnými pojmy jako jsou základní definice, rozdíly mezi latentní a registrovanou kriminalitou nebo prameny informací o trestné činnosti. Druhá strukturou a vývojem kriminality v České republice. Třetí je zaměřena na strukturu a vývoj kriminality v okrese Havlíčkův Brod. Čtvrtá obsahuje nové jevy v kriminalitě. A konečně pátá část srovnává kriminalitu České republiky s kriminalitou v zahraničí.

Při strukturování kriminality vycházíme především z policejních statistik, které dělí kriminalitu na dvě skupiny, obecnou a jinou. Pod obecnou se zařazuje kriminalita násilná, mravnostní, majetková a ostatní. Do jiné kriminality patří hospodářská, zbývající a vojenské trestné činy. Vzhledem k použití převážně policejních statistik jde o strukturu a vývoj kriminality registrované, nikoliv latentní.

1.1. Definice kriminality a kriminologie

Pro samotnou diplomovou práci je důležité definování základních pojmů, z nichž nejdůležitější jsou kriminologie a kriminalita.

Kriminalita se vyskytuje v každé společnosti a spolu s ní se také vyvíjí. Ačkoliv je kriminalita jevem který je pro společnost dysfunkční a škodlivý, jeho reálné odstranění je prakticky nemožné. V kriminologických publikacích se objevují dvě základní pojetí kriminality a to pojetí legální a sociologické. Legální pojetí definuje kriminalitu jako souhrn jednání, které trestní právo posuzuje jako trestné činy.¹ Pojem kriminalita je v tomto případě tedy totožný s trestněprávním pojmem kriminalita.

---

¹ Novotný,O., Zapletal,J. a kol. *Kriminologie*. 3.vyd. Praha: ASPI-Wolters Kluwer, 2008, s.20

Naopak sociologické pojetí definuje kriminalitu jako odchýlné chování od určité normy.¹ Toto pojetí je tedy širší a nezávislé na právu trestním. Jako výchozí bod k úsudkům o kriminalitě z kvantitativního hlediska, tedy úvahám o stavu a struktuře kriminality, použijeme pojetí legálního, které je ovšem nutno prostřednictvím sociologického pohledu do jisté míry korigovat.²

Kriminalita bývá popisována z různých hledisek jako jsou čas a prostor, struktura, rozsah, nebo pohyb.³ Podle času a prostoru lze zločinnost dále rozdělit na celostátní, regionální a místní. Z hlediska rozsahu je kriminalita úhrnem všech porušení práva, která se stala známými. Pohyb popisuje vývoj kriminality. Z hlediska struktury můžeme kriminalitu rozdělit podle stupně závažnosti nebo podle typu deliktů a skupin deliktů. Z množství trestné činnosti a její skladby můžeme určit vývoj a vývojové trendy kriminality a tedy zjistit, jakým způsobem se kriminalita mění v čase.

Kriminalitou jako sociálním jevem se zabývají různé vědy. Mezi tyto vědy zařazujeme obory, které se primárně zabývají kriminálním chováním lidí. Ty lze dále rozdělit na disciplíny právní a neprávní.⁴ K právním patří trestní a trestněprocesní vědní disciplíny. Mezi neprávní patří kriminologie, penologie, viktimologie, kriminalistika, sociologie, psychiatrie, psychologie, pedagogika, statistika, matematika. Kriminologie má v rámci kriminálních věd nejobecnější postavení.

Pojem **kriminologie** vznikl z latinského slova *crimen* tj. zločin a řeckého slova *logos* tj. učení. Kriminologie jako věda se zabývá otázkami, které se týkají trestného činu, pachatele, zacházení s pachateli, obětí, kontroly zločinnosti a výkonem sankcí. Zabývá se i dalšími problémy, které s kriminalitou souvisejí, například alkohol, prostituce nebo drogy. Jde o vědu empirickou, která zkoumá kriminalitu jako skutečně existující problém a je zaměřena na poznávání reálných jevů a okolností souvisejících s kriminalitou. Kriminologie je také považována za vědu multidisciplinární, protože při svém výzkumu používá poznatky z ostatních věd, jako jsou medicína, psychologie, sociologie a další.

---

¹ Novotný, O., Zapletal, J. a kol. *Kriminologie*. 3.vyd. Praha: ASPI-Wolters Kluwer, 2008, s.21

² Novotný, O., Zapletal, J. a kol. *Kriminologie*. 3.vyd. Praha: ASPI-Wolters Kluwer, 2008, s.47

³ Kaiser, G. *Kriminologie*, 1.vydání, Praha C.H.Beck, 1994, s.8

⁴ Kuchta, J., Válková, H. a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*, 1.vydání, Praha: C.H.Beck, 2005, s.6

Kriminologie je tedy empirická věda, zaměřená na poznávání reálných jevů a okolností souvisejících s kriminalitou s vyloučením vědomých hodnotících postupů a z nich odvozených stanovisek.¹ Kriminologie se orientuje buď na základní výzkum nebo jde o aplikovanou kriminologii, která má význam pro trestní politiku a aplikační praxi. Mezi základní funkce kriminologie patří: získávání poznatků pro zákonodárce, předvídání vývoje kriminality a pomoc státním orgánům při volbě vhodných preventivních opatření.

1.2. Kriminalita registrovaná a kriminalita latentní

Informace o stavu a vývoji zločinnosti nám poskytuje kriminální statistika. Jde o data, vycházející z údajů které shromažďují a zpracovávají instituce, jež se zabývají trestnou činností. Mezi nejdůležitější instituce patří policejní orgány, soudy, státní zastupitelství a vězeňská služba. Kriminální statistika vychází ze stavu kriminality v daném období. Samotné vytváření statistiky spočívá převážně ve vyplňování statistických dokladů. Prostřednictvím statistických údajů o kriminalitě ovšem získáváme informace pouze o **kriminalitě zjevné (registrované)**, tj. té, která vyšla najevo a byla proto evidována v oficiálních statistikách.² Jde ovšem jen o určitou část kriminality skutečné. Kriminální statistiky tedy nezachycují skutečný rozsah kriminality, ale pouze její část. Značná část kriminality nevyjde najevo vůbec, jde o **skrytou (latentní) kriminalitu**. Latentní kriminalitu můžeme definovat také jako rozdíl mezi kriminalitou skutečnou a kriminalitou registrovanou. K lepšímu pochopení latentní a registrované kriminality poslouží níže uvedené grafické znázornění.

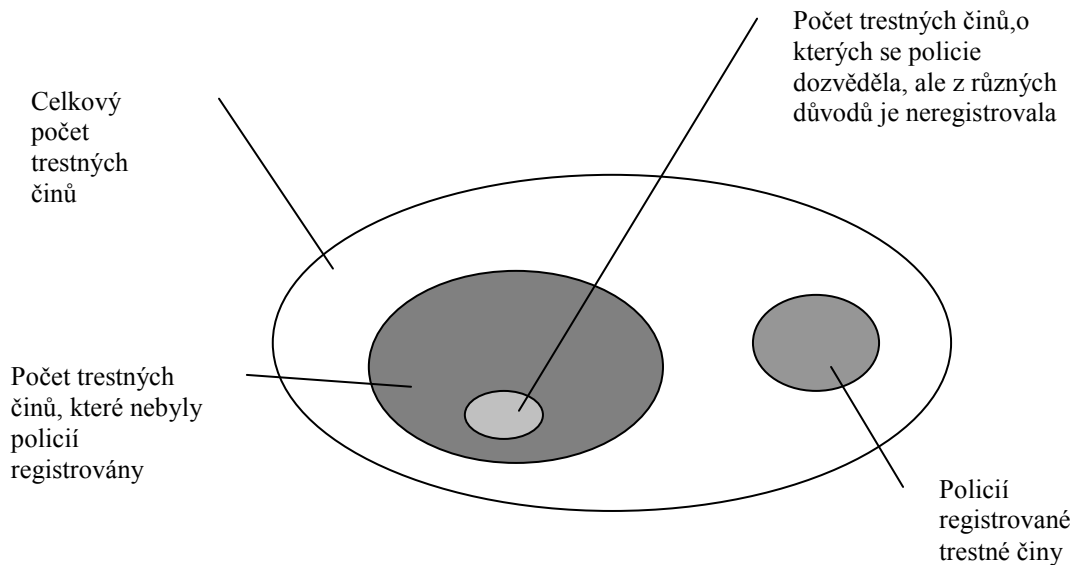
---

¹ Kuchta, J. a kol. Kriminologie I. část, 2. vydání, Brno: Masarykova univerzita, 1999, s. 1

² Novotný, O., Zapletal, J. a kol. *Kriminologie*. 3. vyd. Praha: ASPI- Wolters Kluwer, 2008, s. 47

Rozdíl mezi kriminalitou skutečnou a registrovanou¹

Latentní kriminalitou v pravém slova smyslu označujeme trestnou činnost, o které se orgány činné v trestním řízení vůbec nedozvěděly. V tomto případě hovoříme o černém čísle kriminality. V širším pojetí se za latentní kriminalitu považuje i trestná činnost o které se orgány dozvěděly, ale nepodařilo se jim najít pachatele - šedé číslo kriminality a trestná činnost, o níž se orgány činné v trestném řízení dozvěděly, ale neregistrovaly ji, označujeme ji jako umělou latenci. Latentní kriminalita značně relativizuje závěry o zločinnosti. Podle odhadů tvoří skrytá zločinnost až několikanásobek zjištěné. U různých trestných činů je latence různá, takže celkové informace o kriminalitě se skládají z údajů různé spolehlivosti. Obecně však platí, že čím je trestný čin více nebezpečný, tím je latence nižší a naopak. Záleží také na obtížnosti odhalování, protože některé trestné činy vycházejí snáze najevo (např. vraždy) než jiné trestné činy (např. kapesní krádeže). U dalších trestných činů mohou existovat zábrany na straně poškozeného ve vztahu k oznámení (např. násilí v rodině). V neposlední řadě je důležitým faktorem latence i citlivost společnosti vůči kriminalitě. Kriminální citlivost tvoří určitou mez, za niž státní orgány nebo občané netolerují projevy protispolečenského jednání. Citlivost společnosti má pak velký vliv na

¹ Kuchta, J., Válková, H. a kol. Základy kriminologie a trestní politiky, 1. vydání, Praha: C.H.Beck, 2005, s. 126

oznamování trestných činů, neboť ze statistik vyplývá, že podání trestního oznámení je nejčastější způsob, jakým se policie dozvídá o spáchání trestného činu.

Zkoumání latence má nezastupitelný význam, neboť je dalším hodnotným pramenem informací o kriminalitě skutečné. Při zkoumání latentní kriminality lze použít různé přístupy:

1) *Výzkum pachatelů* (selfreporty) - spočívá v dotazování se respondentů, nejčastěji pomocí anket nebo dotazníků, zda se dopustili nějakého trestného chování, jak často a kdy k němu došlo.

2) *Výzkum obětí* (viktimitační výzkum) - zjišťuje se počet osob, které se v určitém období staly obětí trestného činu a výsledek se porovná s údaji bezpečnostních orgánů.

3) *Odhady z objektivních zdrojů* - usuzování o rozsahu latentní kriminality z existence podmínek, které mají vliv na výskyt zločinnosti. Pro odhad mohou sloužit i materiály, jako jsou lékařské záznamy o ošetřených osobách a druhu jejich poranění, rozborů hospodaření, nebo stížnosti spotřebitelů.

4) *Výzkum informátorů* - spočívá v dotazování osob, zda se staly svědky, nebo se jinak dozvěděly o trestném činu.

5) *Zúčastněné pozorování* - výzkumník se infiltruje do určitého prostředí, splyne s ním a provádí výzkum.

6) *Experiment* - opakované provádění určitého delikventního chování, a sledování zda a kolikrát bude odhaleno.

Všechny uvedené způsoby by měly přinášet srovnatelné výsledky.

Můžeme tedy říci, že rozdíly mezi latencí a registrovanou kriminalitou dávají tušit, že rozsah a struktura trestné činnosti jsou rozhodujícím způsobem určovány pravděpodobností společenské reakce a sankce. Nelze tvrdit že výzkum latence dává přesnější obraz než kriminální statistika, spíše se jedná o dvě cesty shromažďování údajů.¹

Jak bylo již předesláno v úvodu, v této práci se dále zaměříme převážně na kriminalitu registrovanou, tzn. získanou z kriminálních statistik.

---

¹ Kaiser,G. Kriminologie, 1.vydání, Praha C.H.Beck, 1994, s.157

1.3. Prameny informací o registrované kriminalitě

Základním pramenem informací o registrované kriminalitě jsou oficiální statistiky. Jde o data, získaná a zpracovaná orgány činnými v trestním řízení. Kromě oficiálních statistik existují i statistiky neoficiální. Jedná se o statistiku, vznikající při kriminologických výzkumech.

V České republice jsou nejvýznamnějším zdrojem informací statistiky, jež zpracovává policie, státní zastupitelství a soudy a vězeňská služba. Údaje zpracovávají tyto instituce samostatně a neexistuje ani jednotná metodika jejich zpracování. Každá z institucí používá data která se liší stádiem trestního řízení, např. přípravné řízení eviduje policejní statistika, výsledky přípravného řízení eviduje statistika státního zastupitelství, soudní statistika eviduje údaje z řízení před soudem a údaje o výkonu soudních rozhodnutí vykazuje Vězeňská služba.

Policejní statistika je zpracována a publikována útvarem systémového řízení a informatiky Policejního prezidia ČR. Policejní statistika se dělí na dva základní systémy:

- a) *evidenčně statistický systém*, který je základním zdrojem poznatků o kriminalitě evidované, tj. zjištěné trestné činy a stíhané osoby, a kriminalitě objasněné. Za objasněnou kriminalitu je považována ta část z evidované kriminality, u které se policejním orgánům dostatečně podařilo odůvodnit podezření, že čin spáchala určitá osoba.
- b) *statistika služby dopravní policie* vykazuje statisticko-evidenční systém dopravních nehod.

Statistické údaje Policie ČR můžeme nalézt např. v ročence „Statistika kriminality na území ČR“, nebo na internetové adrese www.mvcr.cz.

Statistika Ministerstva spravedlnosti ČR je zpracována a publikována odborem informatiky Ministerstva spravedlnosti ČR. Jde o statistiku, která zahrnuje statistiku státních zastupitelství a soudů. Statistiky jsou zaměřeny především na sledování počtu osob, které se sice dopustily trestného činu, ale trestní stíhání proti nim není přípustné, včetně důvodů nepřipustnosti trestního stíhání, počtu stíhaných,

obžalovaných a odsouzených osob, a to i z hlediska pohlaví či věku.¹ Ze statistik soudů lze čerpat také informace o sankční politice. Údaje v ročence Ministerstva spravedlnosti ČR jsou uváděny na území celé republiky a kriminalita je rozdělena podle jednotlivých hlav zvláštní části trestního zákona a podle vybraných skutkových podstat trestního zákona.

Statistika Vězeňské služby ČR je zpracována a publikována správním odborem Generálního ředitelství Vězeňské služby ČR. Obsahuje údaje související se zajišťováním výkonu vazby a výkonu trestu odnětí svobody. Z kriminologického hlediska mají význam především údaje týkající se obviněných a odsouzených.

Kromě těchto statistik zpracovávají určité informace o kriminalitě i další instituce:

- Ministerstvo práce a sociálních věcí - kriminalita dětí a mladistvých
- Ministerstvo zdravotnictví - údaje o osobách odsouzených k ochrannému léčení v psychiatrických zařízeních
- Český statistický úřad.

Ve statistikách se ovšem objevuje i řada vlivů, které zkreslují obraz registrované kriminality:

1) *legislativní změny* - kriminální statistika vychází z platné právní úpravy a výchozí bod pro ni představuje platný trestní zákon. Při sledování statistických dat je nutné dávat pozor, zda nenastala nějaká změna trestního práva, která by mohla data ovlivnit. (např. v roce 1990 byla zrušena kategorie přečinů, značná část méně společensky závažných skutků byla přesunuta do kategorie přestupků, a tím z trestního řízení do mimosoudního řízení správního).

2) *změny v trestní politice* - jde o různý důraz kladený v určitém období, v závislosti na vnitrostátní a mezinárodní situaci, na postih kriminality a jednotlivých trestných činů.

3) *způsob statistického vykazování* - ovlivňuje údaje o kriminalitě a to hlavně po stránce kvantitativní (např. zda v případě souběhu jsou vykazovány všechny sbíhající se trestné činy, nebo pouze nejzávažnější z nich)

---

¹ Kuchta, J., Válková, H. a kol. Základy kriminologie a trestní politiky, 1. vydání, Praha: C.H.Beck, 2005, s.133

4) *demografické vlivy* - tzn. úbytek nebo přírůstek obyvatel. Demografické vlivy lze částečně odstranit tím, že použijeme informace nejen o rozsahu, ale hlavně o intenzitě kriminality.

5) *amnestijní rozhodnutí prezidenta* - hlavně ve formě abolicie, znamenající, že u trestných činů je zakázáno zahájit trestní stíhání, a tam kde již bylo zahájeno, v něm pokračovat.

6) *umělá latence* - trestná činnost, o níž se orgány činné v trestném řízení dozvěděly, ale neregistrovaly ji (např. nesprávné posouzení skutkové okolnosti a z něj plynoucí závěr, že nejde o trestný čin).

7) *časová prodleva mezi spácháním trestného činu (odhalením pachatele) a registrací této skutečnosti*

Význam kriminální statistiky pro účely kriminologie a praktické kriminality lze spatřovat v roli nezastupitelného zdroje výchozích informací o stavu, struktuře a dynamice kriminality pro potřeby koncepčních opatření v kontrole kriminality. Je tedy nezastupitelným pramenem informací o kriminalitě jako hromadném jevu.¹ Nejprůhlednější uspořádání statistických údajů lze nalézt ve statistických ročenkách. Pro kriminologickou analýzu a časovou aktuálnost jsou nejvíce využívány statistiky policejní. Jsou časově nejbližší době spáchání trestného činu. Proto i v této práci budou policejní statistiky tvořit hlavní zdroj informací.

2. Struktura a stav registrované kriminality v ČR v roce 2008

Stavem kriminality rozumíme základní kvantitativní charakteristiku trestné činnosti spáchané na určitém území za určité časové období. Stav může být vyjádřen buď absolutními čísly, mluvíme o rozsahu kriminality; nebo indexy, v tom případě mluvíme o úrovni neboli intenzitě kriminality. Úroveň kriminality je vyjádřena jako

---

¹ Novotný, O., Zapletal, J. a kol. *Kriminologie*. 3. vyd. Praha: ASPI- Wolters Kluwer, 2008, s.55

poměr mezi stavem kriminality a počtem obyvatel (nejčastěji na 100 000 obyvatel). Graficky je možné index znázornit takto:¹

$$\text{Index} = (\text{počet trestných činů} / \text{počet obyvatel}) \times 100\,000$$

Struktura je naopak kvalitativní stránkou kriminality. Je určována řadou ukazatelů, jako je povaha trestného činu, určité vlastnosti pachatele či oběti, nebo územním rozložením kriminality. Jelikož je kriminalita jevem velice různorodým, je důležitá podrobnější analýza její struktury. Nejčastějším východiskem její analýzy je rozdělení trestné činnosti podle druhů, z kterého vychází policejní statistika.

Kriminalitu dělíme na dvě velké skupiny, kriminalitu obecnou a jinou. Do obecné zařazujeme kriminalitu násilnou, mravnostní, majetkovou a ostatní. Pod kriminalitu jinou pak hospodářskou, zbývající a vojenské trestné činy.

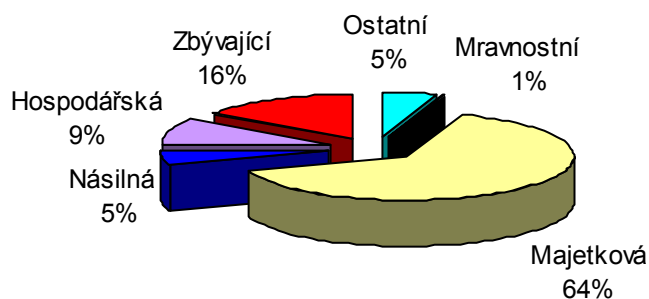
V České republice bylo spácháno v roce 2008 celkem 343 799 trestných činů. Z hlediska druhů kriminality bude největší objem představovat kriminalita majetková (64%). Majetková kriminalita spolu s dalšími složkami obecné kriminality, tj. násilnou kriminalitou (5%) a mravnostní kriminalitou (1%), tvoří více jak 2/3 celkové kriminality. Z hlediska registrovaných trestných činů drží primát trestný čin krádeže. V roce 2008 bylo zaznamenáno 200 673 těchto činů a podílí se tedy na celkové kriminalitě 58,4%. K výraznému poklesu dochází u vojenských trestných činů. Pokud například porovnáme stav v roce 2002 (2527 trestných činů), se současným stavem (38 trestných činů) zjistíme, že došlo téměř k sedmdesáti násobnému snížení. V současnosti tedy představují vojenské trestné činy zhruba 0,01% celkové kriminality. Hlavní vliv na toto snížení má zrušení základní vojenské služby a plná profesionalizace armády.

Při srovnání celkové kriminality v roce 2008 s rokem předchozím (357 391 registrovaných činů) zjistíme, že došlo k snížení počtu trestných činů o více než 13 tisíc. Na tuto skutečnost má největší vliv pokles kriminality majetkové a hospodářské.

---

¹ Kuchta, J., Válková, H. a kol. Základy kriminologie a trestní politiky, 1. vydání, Praha: C.H.Beck, 2005, s.124

Struktura registrované kriminality v ČR v roce 2008

	Druh kriminality						
	Obecná kriminalita				Jiná kriminalita		
	Násilná	Mravnostní	Majetková	Ostatní	Hospodářská	Zbývající	Vojenské trestné činy
Počet trestných činů	17 875	1 680	219 347	18 861	32 474	53 524	38
Podíl na celkové kriminalitě	5%	1%	64%	5%	9%	16%	0,01%

Zdroj: Policejní statistika

Podle statistik policie bylo v roce 2008 stíháno a vyšetřováno 122 053 osob, což je o 5 665 osob méně než v roce předešlém. Tento pokles pravděpodobně koresponduje s poklesem registrované kriminality. Pokud na pachatele trestných činů budeme nahlížet z hlediska pohlaví, zjistíme, že mezi pachateli výrazně převažují muži (87,5%) nad ženami (12,5%). Je však třeba dodat, že kriminalita žen se stabilně pohybuje mezi 12-15% od roku 1999. Nezanedbatelnou část pachatelů tvoří recidivisté, kterých bylo

registrováno v roce 2008 o 6% méně než v roce předchozím, ale i tak tvoří podstatnou část stíhaných a vyšetřovaných osob. Tato skutečnost pak vyvolává otázky účinnosti trestů k nápravě pachatelů. Avšak oproti roku 2007, lze sledovat nárůst stíhaných cizinců, téměř o 5%.

	Muži	Ženy	Recidivisté	Cizinci
Počet stíhaných a vyšetřovaných osob v ČR	106 816	15 237	53 321	8 572
Podíl jednotlivých kategorií pachatelů na celkovém počtu pachatelů	87,5%	12,5%	43,7%	7%

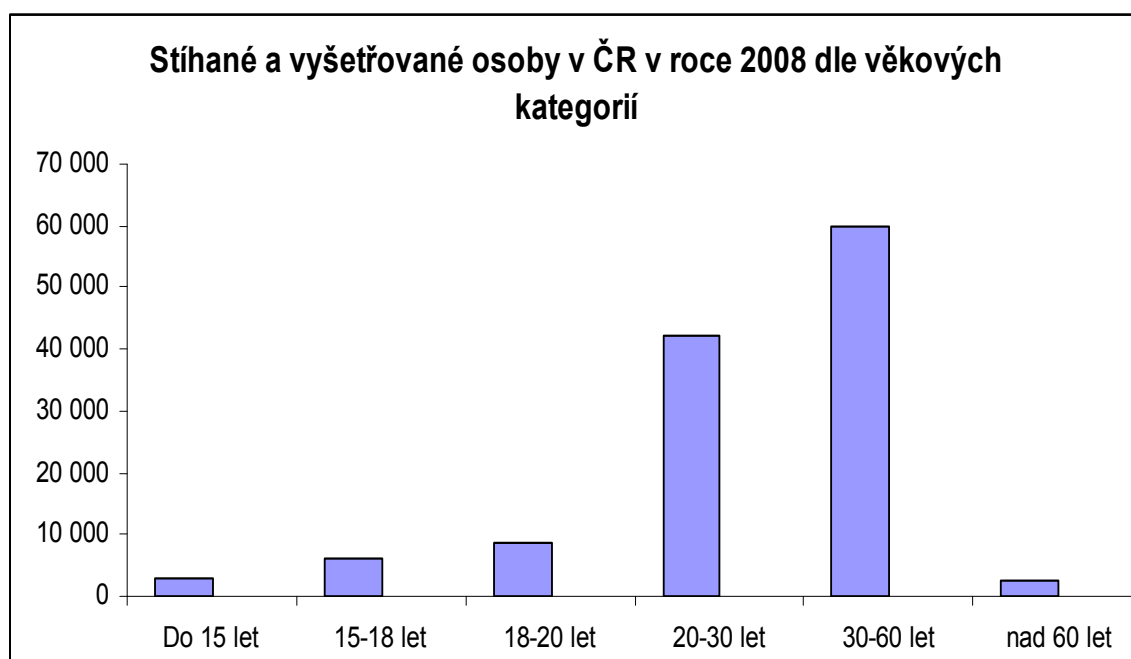
Zdroj: Policejní statistika

Pokud se zaměříme na věk pachatelů, převažuje věková skupina mezi 30-60 lety, která tvoří téměř 50% všech registrovaných pachatelů. Na druhém místě je potom věková skupina mezi 20-30 lety, která se podílí 34,5%. Naopak médii tolik probíraná skupina dětí a mladistvých, tvoří celkem 7,1% podíl na celkovém množství pachatelů. Nízké procento pachatelů je též u věkové skupiny nad 60 let. Na malém podílu osob mladistvých (15-18let) a osob mladších 15 let mají vliv dva významné faktory. Prvním z nich jsou různé preventivní programy, které pořádají základní a střední školy ve spolupráci s policií. Druhým pak stále se snižující počet narozených dětí v ČR. Vzhledem k menšímu počtu narozených dětí dochází k postupnému stárnutí populace a to je také jeden z důvodů tak vysokého podílu osob mezi 30-60 lety na celkovém počtu stíhaných a vyšetřovaných osob.

Přestože ve společnosti panuje představa, že čím nižší vzdělání, tím je větší šance, že člověk spáchá trestný čin není to tak úplně pravda. Největší podíl na celkovém množství registrovaných pachatelů totiž tvoří lidé vyučení (38,5%) a teprve až na druhém místě jsou osoby, které mají jen vzdělání základní (28%). Vliv na tuto skutečnost má fakt, že ve společnosti je větší počet obyvatel, kteří mají alespoň výuční

list oproti lidem pouze se základním vzděláním. Naopak nikoho zřejmě nepřekvapí nízké procento osob s vysokoškolským vzděláním (1,8%). Osoby se vzděláním středoškolským tvoří 14% podíl, zbytek je poté tvořen cizinci, dětmi a osobami u nichž dosažené vzdělání nebylo zjištěno.¹ Do budoucna se dá očekávat pokles pachatelů se základním vzděláním a vyučených, z důvodu větší poptávky společnosti po středoškolském vzdělání a zároveň přesun pachatelů do této skupiny.

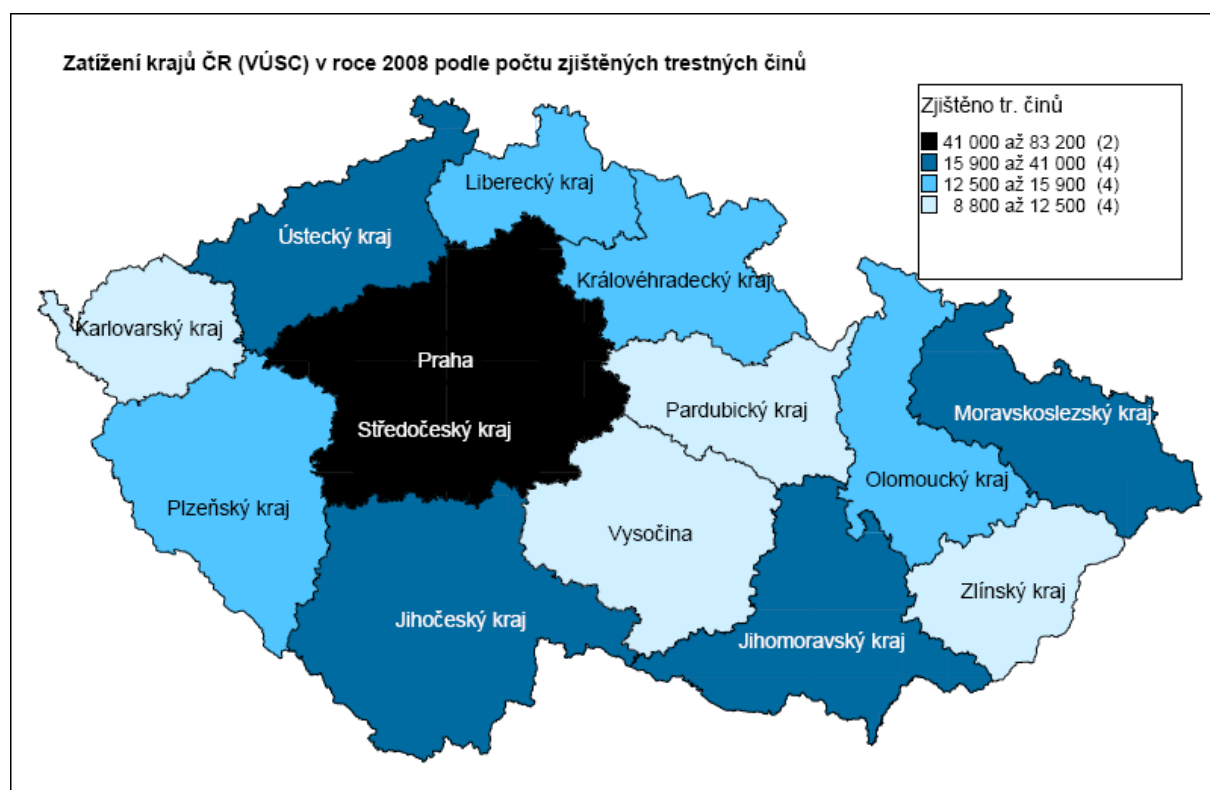
Zdroj: Policejní statistika

Z hlediska geografického rozdělení kriminality je patrné velké zatížení Prahy, která v počtu spáchaných trestných činů ční vysoko nad průměrem ČR a podílí se na celkové kriminalitě v ČR téměř jednou čtvrtinou. Vysoká kriminalita je také v kraji Středočeském, Moravskoslezském, Ústeckém a Jihomoravském. Naproti tomu nejméně trestných činů bylo spácháno v kraji Vysočina, Karlovarském a Pardubickém. Zdůvodnit vysoké procento kriminality v Praze není příliš obtížné. Hlavní příčinou bude pravděpodobně vysoký počet obyvatel na poměrně malém území a také velké množství

¹ Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2008, s.85

turistů po celý rok. Tyto dva faktory jsou živnou půdou pro majetkovou kriminalitu, která i v Praze tvoří značnou část kriminality celkové a má tak hlavní podíl na vysoké kriminalitě v hlavním městě. Je však třeba říci, že vysoká kriminalita je i v hlavních městech okolních států, jako je například Vídeň nebo Bratislava.

Kraj	Počet trestných činů	Podíl na celkové kriminalitě	Kraj	Počet trestných činů	Podíl na celkové kriminalitě
Hl.město Praha	83 125	24,2%	Královehradecký	12 511	3,6%
Středočeský	42 601	12,4%	Pardubický	10 062	2,9%
Jihočeský	15 928	4,6%	Vysočina	8 872	2,6%
Plzeňský	15 153	4,4%	Jihomoravský	31 700	9,2%
Karlovarský	9 030	2,6%	Olomoucký	14 883	4,3%
Ústecký	33 124	9,6%	Zlínský	10 395	3,0%
Liberecký	15 463	4,5%	Moravskoslezský	40 952	11,9%

Zdroj: Policejní statistika

Při popisu kriminality z hlediska způsobených škod zjistíme, že výše zjištěných škod v roce 2008 dosáhla částky 31,6 miliardy korun, což je o 8,8 miliardy více než v roce předešlém. Největší podíl na celkové zjištěné škodě má kriminalita hospodářská (61,6 %) a kriminalita majetková (30,3 %). Násilná kriminalita se podílí 0,7% a zbylých 7,4% je podíl ostatních druhů kriminalit.¹Není jistě nic překvapujícího, že se na škodách podílí kriminalita majetková společně s hospodářskou a to více než 90%. Zarážející ovšem může být téměř dvojnásobný podíl hospodářské oproti kriminalitě majetkové. Z podrobnější analýzy deliktů patřících do hospodářské kriminality vyplývá, že trestné činy jako je například úvěrový podvod, pojistný podvod a další činy, mají opravdu za následek mnohonásobně vyšší škodu než kupříkladu mnohem frekventovanější krádež prostá.

2.1. Násilná kriminalita a její struktura v ČR v roce 2008

Násilná kriminalita je spolu s kriminalitou majetkovou a mravnostní součástí kriminality obecné. Základní rozdíly mezi uvedenými druhy kriminalit spočívají v tom, že zatímco majetková a mravnostní kriminalita vychází z motivace pachatele, násilná staví na způsobu provedení deliktu.

Násilná trestná činnost je součástí jevu násilí. Z kriminologického hlediska bývá pojem násilí ztotožňován s pojmem kriminální agrese, kterou můžeme definovat jako chování subjektu, které ohrožuje nebo porušuje zájmy chráněné trestním právem, při němž subjekt užívá fyzické síly nebo hrozby fyzickou silou, často s cílem poškodit nebo destruovat objekt činnosti.² Příčiny kriminálně agresivního chování vidí kriminologie ve dvou hlavních faktorech a to ve vlivu rodiny ve které dítě vyrůstá - agresivní chování vzniká napodobováním a v normách chování uplatňujících se v celé společnosti. K dalším příčinám patří určité vrozené osobnostní a biologické faktory, ekonomická nerovnost nebo vliv médií.

---

¹ Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2008, s.7

² Kuchta,J., Válková,H. a kol. Základy kriminologie a trestní politiky,1.vydání, Praha: C.H.Beck, 2005, s.382

Násilná kriminalita jako pojem není jednotně vymezována. Podle širšího pojetí zahrnuje násilí psychické a jako násilí chápe i útok proti věci. V kriminologii je častější užší vymezení, které můžeme definovat jako útok na fyzickou nebo psychickou integritu člověka ve smyslu úmyslného užití fyzického násilí, respektive pohrůžky násilím vůči jiné osobě.¹

Trestní zákon neuvádí žádnou skupinu označenou jako násilná kriminalita. Násilná trestná činnost je rozptýlena v jednotlivých hlavách trestního zákona. Je obsažena v trestných činech proti životu a zdraví, trestných činech proti pořádku ve věcech veřejných, trestných činech obecně nebezpečných, trestných činech hrubě narušujících občanské soužití, trestných činech proti svobodě a lidské důstojnosti i jinde. Násilná kriminalita tedy představuje širokou paletu kriminálního jednání.

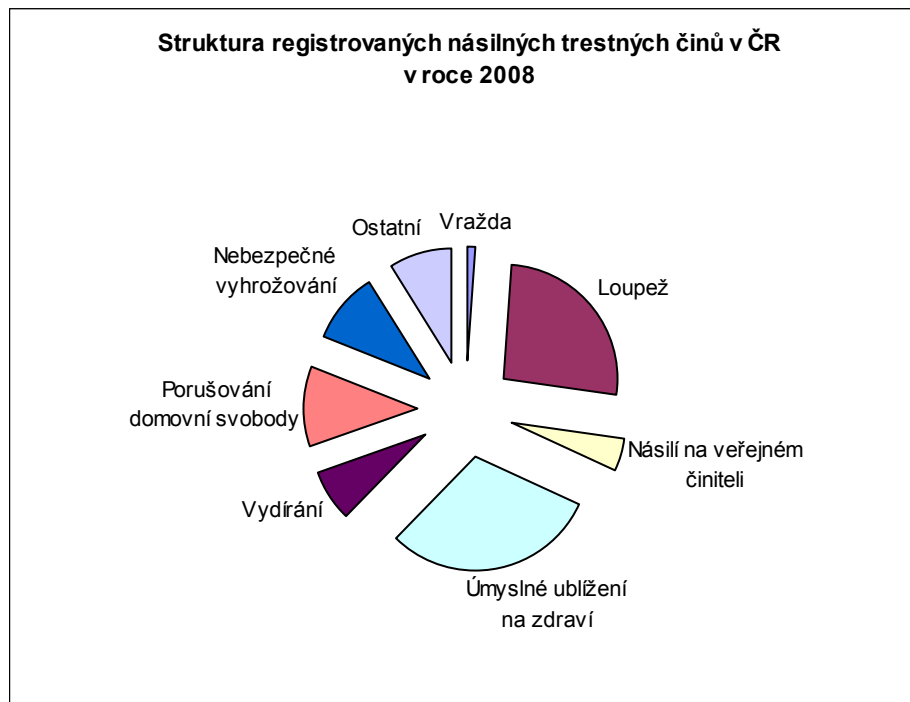
V České republice bylo v roce 2008 zjištěno 17 875 násilných trestných činů, což je oproti roku minulému pokles o 1 676 činů. Policejní statistiky obsahují data o jednotlivých trestných činech, jako jsou vražda, loupež, úmyslné ublížení na zdraví, vydírání, útisk, porušování domovní svobody, brání rukojmí, týrání svěřené osoby a některé další. Pokud se zaměříme na vybrané trestné činy, zjistíme, že největší zastoupení má trestný čin úmyslného ublížení na zdraví (30,2%), loupež (26%) a porušování domovní svobody (11,8%). Trestný čin vraždy činí 1,1%.

Z celkového počtu násilných trestných činů bylo spácháno 2 963 se zbraní, z nichž 790 činů se střelnou zbraní podléhající regulaci podle zákona o zbraních. Oproti roku 2007 to znamená pokles o 525 případů, což lze vysvětlit poklesem celkové násilné kriminality. Na druhé straně je třeba vzít v úvahu fakt narůstajícího množství zbraní a majitelů zbrojních průkazů ve společnosti. Ani rok 2008 nebyl v tomto směru výjimkou, počet majitelů zbrojního průkazu vzrostl o 1 195 nových držitelů a počet registrovaných zbraní se zvýšil dokonce o 16 698 kusů na celkové množství 665 895 registrovaných zbraní na území ČR.² I vzhledem k trendu zvyšujícího se počtu zbraní ve společnosti je jejich pokles při páchaní násilných trestných činů více než potěšující a svědčí o dobré práci orgánů při vydávání zbrojních průkazů.

---

¹ Novotný, O., Zapletal, J. a kol. *Kriminologie*. 3.vyd. Praha: ASPI- Wolters Kluwer, 2008, s.286

² Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2008, s.31

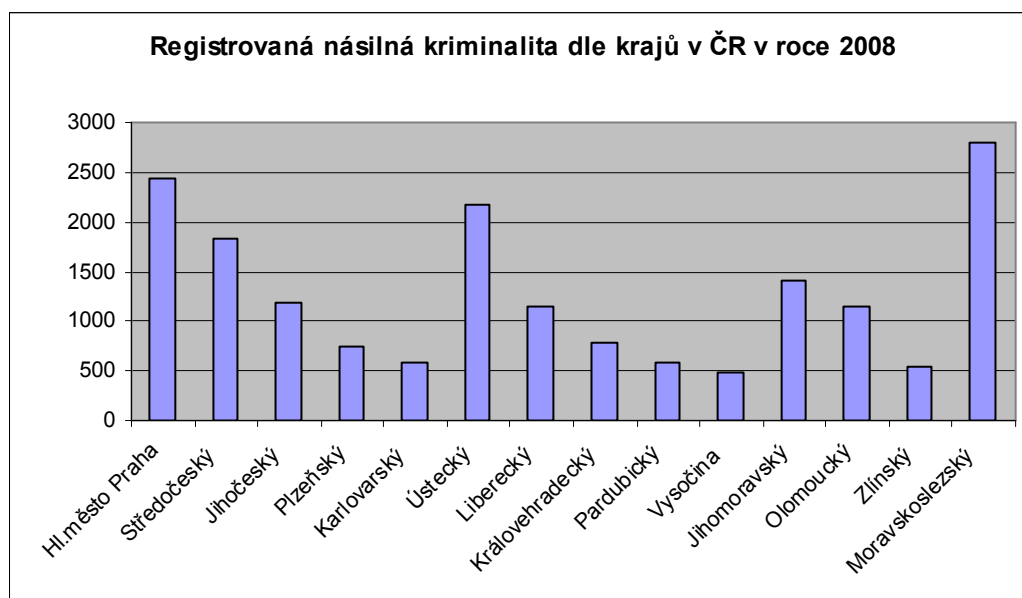

	Vražda	Loupež	Násilí na veřejném činiteli	Úmyslné ublížení na zdraví	Vydírání	Porušování domovní svobody	Ostatní
Počet trestných činů	202	4641	886	5397	1279	2118	3352
Podíl na celkovém množství	1,1%	26%	5%	30,2%	7,1%	11,8%	18,8%

Zdroj: Policejní statistika

Z hlediska územního rozložení je krajem s nejvyšší násilnou kriminalitou kraj Moravskoslezský (2794 trestných činů). Hlavní město Praha, Moravskoslezský, Ústecký a Středočeský kraj tvoří více než 50% násilné kriminality v celé České republice. Naopak nejnižší je násilná kriminalita na Vysočině a v kraji Zlínském. Zbývá si položit otázku, jaké příčiny stojí za tak vysokou kriminalitou na severní Moravě. Podle mého názoru mezi hlavní faktory patří velmi vysoká nezaměstnanost, která souvisí s jednostranným zaměřením kraje na těžký průmysl, který v současné době

nezaznamenává příliš velký rozkvět. Dalším z faktorů je existence oblastí, v nichž jsou sestěhovani nepřizpůsobiví občané, tento faktor bude jistě platit i pro kraj Ústecký. Násilné kriminalitě nahrává i velký počet obyvatel na daném území, Ostrava je po Praze a Brnu třetím největším městem České republiky.

Zdroj: Policejní statistika

Strukturu násilné kriminality je možné zkoumat také podle pachatelů. Počet stíhaných a vyšetřovaných osob za násilnou kriminalitu dosáhl v roce 2008 čísla 12 252 osob, tedy o 1 045 osob méně než v roce předešlém. Na tento fakt má opět vliv pokles registrované násilné kriminality. Poměrně vysoký je počet recidivistů (4 790 osob), kteří tvoří 39,1% podíl na celkovém počtu osob stíhaných za násilnou kriminalitu. Takto vysoké číslo je vzhledem k výši trestů ukládaných za násilnou činnost zarážející a nutí nás k zamyšlení nad jejich účinností a popřípadě i jejich změně. Počet stíhaných a vyšetřovaných cizinců oproti roku 2007 klesl na 920 osob, a tvoří tedy 7,5% podíl. Osob mladistvých a mladších 15 let bylo stíháno 1409.¹ Násilné trestné činy páchají mnohem častěji muži než ženy, osoby do třiceti let věku než osoby starší, příslušníci

¹ Policejní statistika 2008

nižších sociálně ekonomických vrstev než vrstev středních a vyšších, osoby nevzdělané než vzdělanější, lidé bydlící ve městech než na vesnicích aj.¹

Policejní statistika se podrobněji věnuje trestnému činu vraždy. V trestní zákonu se vraždou rozumí úmyslné usmrcení jiného člověka. Ačkoliv se trestný čin vraždy podílí na násilné kriminalitě zhruba 1%, jde o čin patřící mezi nejzávažnější trestné činy a větší pozornost si jistě zaslouží. V roce 2008 bylo spácháno celkem 202 vražd, což je o 6 více než v roce předešlém. Policii se podařilo vyřešit 174 skutků (tj. 86% objasněnost). Statistika dělí vraždy na: vraždy loupežné, sexuální, vraždy motivované osobními vztahy, vraždy novorozence matkou, vraždy na objednávku a vraždy ostatní. Největší podíl na vraždách tvoří vraždy motivované osobními vztahy (46,5%). Z hlediska pachatelů převažují u tohoto trestného činu muži nad ženami. V roce 2008 se na 78 vraždách podíleli recidivisté, na 34 vraždách cizinci a na 9 vraždách mladiství a osoby mladší 15 let.

Vraždy	Počet vražd	Podíl na počtu vražd
Vraždy loupežné	21	10,4%
Vraždy sexuální	7	3,5%
Vraždy motivované osobními vztahy	94	46,5%
Vraždy novorozence matkou	1	0,5%
Vraždy ostatní	79	39,1%
Vraždy na objednávku	0	0%

Zdroj: Policejní statistika

Mezi aktuální jevy v násilné kriminalitě můžeme zařadit domácí násilí. Domácí násilí lze definovat jako fyzické nebo psychické násilí mezi intimními partnery, ke kterému dochází v soukromí a jehož intenzita se zpravidla stupňuje, což zabraňuje oběti včas zastavit násilné incidenty a vyřešit vztah.² Širší pojem násilí v rodině zahrnuje

¹ Novotný, O., Zapletal, J. a kol. *Kriminologie*. 3. vyd. Praha: ASPI- Wolters Kluwer, 2008, s.288

² www.bkb.cz

páchání násilí na dětech nebo seniorech. Domácí násilí bývá považováno za nejrozšířenější násilné jednání ve společnosti, je však vysoce latentní. Policejní statistiky se jím nezabývají, avšak určité informace o něm lze získat ze statistik občanských sdružení. Následující statistika vychází z 857 osobních kontaktů v roce 2008 v poradnách v Praze, Brně, Ostravě, Olomouci, Plzni a Pardubicích, občanského sdružení Bílý kruh bezpečí.

Problém domácího násilí se snaží řešit zákon na ochranu před domácím násilím přijatý v roce 2007, který umožňuje policistům vykázat násilníka z domu, přičemž je možné na základě žádosti oběti lhůtu, po kterou se musí pachatel zdržovat mimo domov, prodloužit.

Domácí násilí	Praha	Brno	Ostrava	Olomouc	Plzeň	Pardubice	ČR
Ano	145	25	2	16	20	10	179
Ne	97	26	18	17	35	18	599
nejisté	12	4	1	2	7	2	79

Zdroj: Bílý kruh bezpečí

2.2. Mravnostní kriminalita a její struktura v ČR v roce 2008

Mravnostní kriminalita je součástí kriminality obecné. Mezi její hlavní znaky patří spjatost s pohlavním pudem a také poměrně vysoká latence, která souvisí s nízkou ochotou obětí oznamovat ji. Některé publikace¹ používají místo pojmu mravnostní kriminalita termín kriminalita sexuální který, jak si dále ukážeme, je pojmem užším.

Mravnostní kriminalitu lze rozdělit na dvě skupiny:

1) *Sexuální kriminalita* - její podstatou je ukájení pohlavního pudu určitými druhy jednání, jež společnost netoleruje. Pojem sexuální kriminalita ovšem není ekvivalentem pojmu sexuální deviace. Sexuální deviace označuje nějakou úchylku, ale ne všechny

¹ Kuchta, J., Válková, H. a kol. Základy kriminologie a trestní politiky, 1. vydání, Praha: C.H.Beck, 2005, s.406

trestné činy jsou páčány devianty. Pod sexuální kriminalitu zařazujeme zejména trestné činy obsažené v hlavě VIII. zvláštní části trestního zákona, tj. znásilnění, pohlavní zneužívání a soulož mezi příbuznými. Povahu sexuálních trestných činů mohou mít i šíření pornografie, některé případy výtržnictví a další.

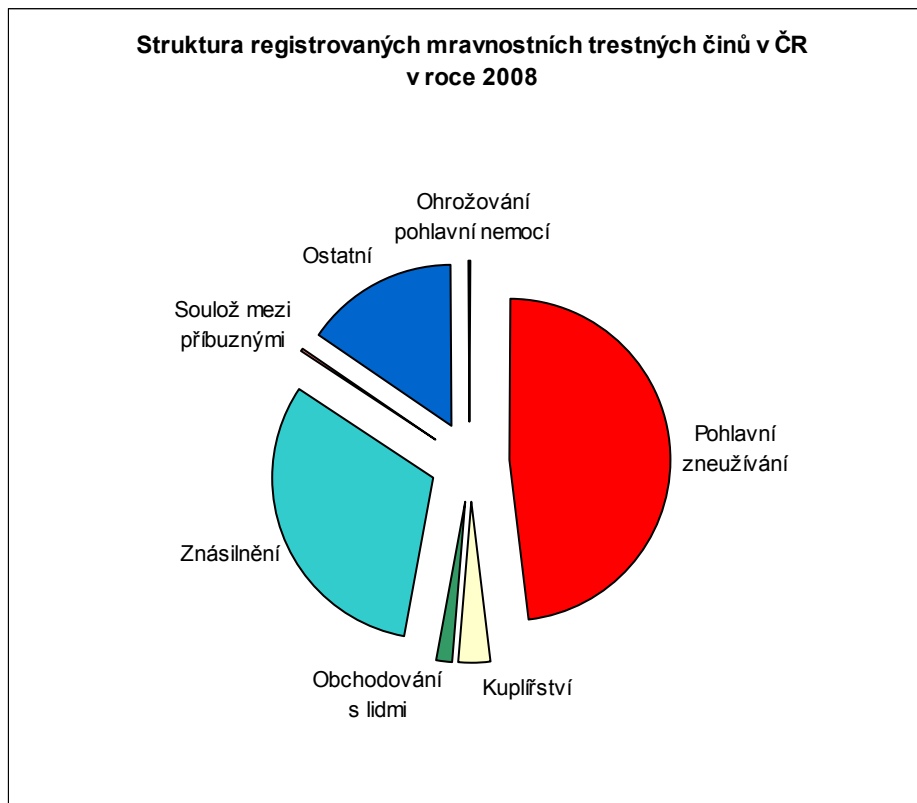
2) *Kriminalita spojená s prostitucí.* Prostituci lze definovat jako pohlavní styk za úplatu. České trestní právo uplatňuje vůči prostituci princip aboliční, prostitute tedy není stíhána ani žádným způsobem regulována. Za trestná jsou prohlášena pouze některá jednání s prostitucí spjatá. Jde o trestné činy kuplířství, obchodování s lidmi a ohrožování pohlavní nemocí.

Základní rozdíl mezi oběma skupinami lze spatřovat v motivu. U sexuální kriminality jde o deviantní sexuální chování, nebo násilné prosazení pachatelovi vůle. U kriminality spojené s prostitucí jde hlavně o získání peněz.

V roce 2008 bylo registrováno 1680 mravnostních trestných činů, což tvoří zhruba 1% celkové kriminality v ČR. Ve srovnání s rokem 2007 je to o 9 činů méně, lze tedy říci, že nedošlo k výrazným změnám. Avšak jak bylo již v úvodu zmíněno, mravnostní kriminalitu ovlivňuje poměrně vysoká latence, z níž se dá se předpokládat, že skutečný stav kriminality bude mnohem vyšší. Z 1 680 registrovaných činů bylo objasněno 1 202, tedy 71,6%.

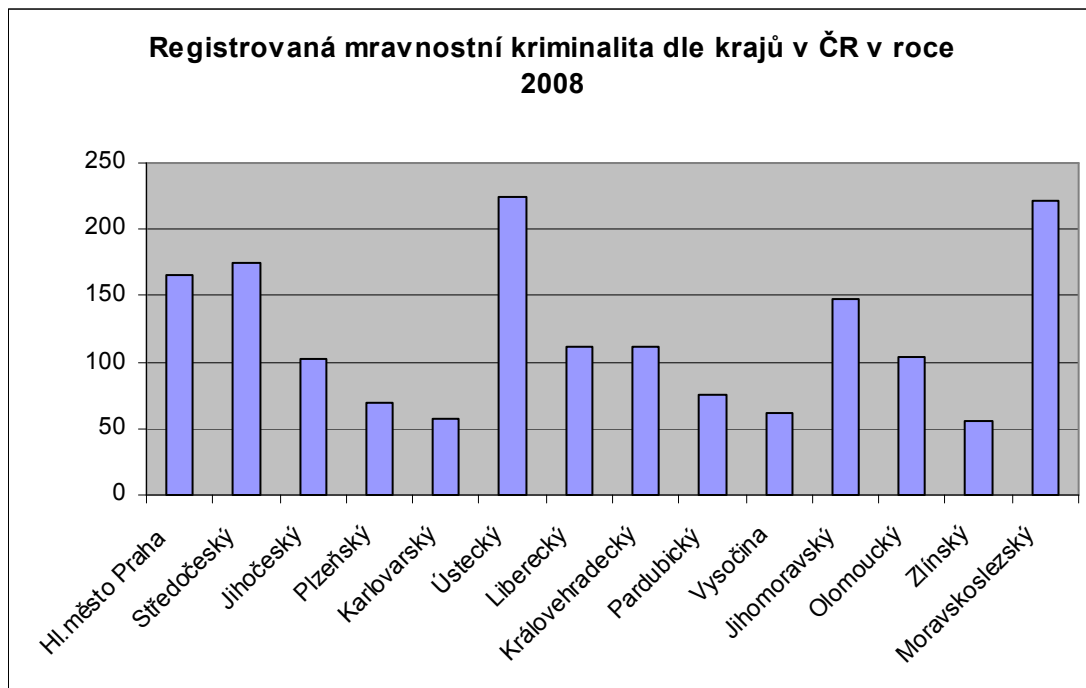
Převážnou část mravnostní kriminality tvoří trestný čin pohlavní zneužívání (47,7%) a trestný čin znásilnění (31,5%). Naopak trestný čin soulož mezi příbuznými tvoří pouze 0,2%. Ostatní trestné činy spadající pod mravnostní kriminalitu, tvoří zbývajících 21%.

	Ohrožování pohlavní nemocí	Pohlavní zneužívání	Kuplířství	Obchodování s lidmi	Znásilnění	Soulož mezi příbuznými	Ostatní
Počet trestných činů	3	802	52	29	529	3	262
Podíl na celkovém množství	0,2%	47,7%	3,1%	1,7%	31,5%	0,2%	15,6%

Zdroj: Policejní statistika

Pokud se budeme zabývat mravnostní kriminalitou z hlediska 14 současných krajů a 1680 spáchaných trestných činů, dojdeme k průměru 120 trestných činů na 1 kraj. Z následujících údajů tedy vyplývá, že co do počtu trestných činů si vede „nadprůměrně“ kraj Ústecký (224 trestných činů) a kraj Moravskoslezský (221 trestných činů). Naopak „podprůměrně“ jsou již tradičně kraj Zlínský (55 trestných činů) a Vysočina (61 trestných činů). Takto by to bylo za ideálního stavu, kdyby měly všechny kraje stejný počet obyvatel. Na druhé straně je zřejmé, že nejvyšší kriminalita je opravdu v kraji Ústeckém a Moravskoslezském. Hlavním z důvodů takto vysoké kriminality bude blízkost hranic, která skýtá zákazníkům prostitutkám, což přináší zvýšení kriminality spojené s prostitucí. Dalším faktorem jsou poměrně velké oblasti s nepřizpůsobivými obyvateli, z nichž většina nemá žádné morální zábrany a páchá mravnostní kriminalitu.

Zdroj: Policejní statistika

Počet stíhaných a vyšetřovaných osob dosáhl v roce 2008 čísla 1166. Poměrně nízký je podíl recidivistů na celkovém počtu osob stíhaných a vyšetřovaných, kterých bylo registrováno 337 (zhruba 29% podíl na celkovém počtu stíhaných). Z toho lze usoudit, že přijatá opatření k jejich nápravě jsou vhodně zvolená. Na druhé straně však nelze vyloučit ani vyšší latenci. Poměrně vysoký je pak počet pachatelů u osob mladistvých, kterých bylo v roce 2008 stíháno 146. Počet stíhaných cizinců dosáhl 121 osob, což představuje 10,4% podíl.

Na závěr je ještě třeba dodat, že mravnostní kriminalita je páchána především na ženách. Při pohledu na policejní statistiku v posledních třech letech zjistíme, že počet obětí mužského pohlaví neustále klesá. Zatímco v roce 2006 jich bylo zaznamenáno 209, o rok později to bylo již jen 179 a v roce 2008 pouze 122 obětí. Naopak u obětí ženského pohlaví lze zaznamenat opačný trend. Jestliže v roce 2006 bylo zaznamenáno 1 107 ženských obětí, v roce 2008 to bylo už 1 239 obětí. Podíl žen na celkovém počtu obětí mravnostní kriminality je tedy víc než 90%. Tuto skutečnost nejvíce ovlivňuje fakt stále vzrůstajícího počtu registrovaných trestných činů znásilnění, které ve více než 90% případů páchají muži.

Skupina osob	Počet stíhaných a vyšetřovaných osob	Podíl na celkovém počtu osob stíhaných za mravnostní kriminalitu
Mladiství 15-18 let	146	12,50%
Mladší 15 let	84	7,20%
Cizinci	121	10,40%
Recidivisté	337	28,90%

Zdroj: Policejní statistika

2.3. Majetková kriminalita a její struktura v ČR v roce 2008

Majetkovou kriminalitu řadíme spolu s mravnostní a násilnou do skupiny obecné kriminality. Majetková trestná činnost tvoří převážnou část kriminality celkové, v roce 2008 představuje dle policejní statistiky podíl zhruba 64%. Typickým znakem této kriminality je útok proti cizímu majetku. Primárním objektem jsou tedy vlastnické vztahy a majetek. Majetkové trestné činy jsou zařazeny v IX. hlavě zvláštní části trestního zákona. Mezi nejčastěji páchané delikty patří krádeže, podvody a zpronevěra.

Majetková kriminalita se dělí do tří skupin. V některých publikacích¹ dělí autoři majetkovou trestnou činnost pouze na skupiny dvě a třetí přiřazují ke skupině první, naopak policejní statistiky vykazují trestné činy patřící do třetí skupiny v rámci kriminality hospodářské. Pokud použijeme rozdělení na tři skupiny, rozlišujeme:

- 1) *trestné činy pro něž je typické získání majetku a obohacení pachatele*. Jde tedy o jednání obohacovací. Typickým příkladem je krádež, zpronevěra, podvod, nebo lichva.
- 2) *trestné činy pro něž je charakteristické poškození majetku*. Jde tedy o jednání poškozovací. Patří sem například trestný čin poškozování věřitele, porušování povinností při správě cizího majetku, poškozování cizí věci, nebo zneužívání vlastnictví.

¹ Kuchta, J., Válková, H. a kol. Základy kriminologie a trestní politiky, 1. vydání, Praha: C.H.Beck, 2005, s.367

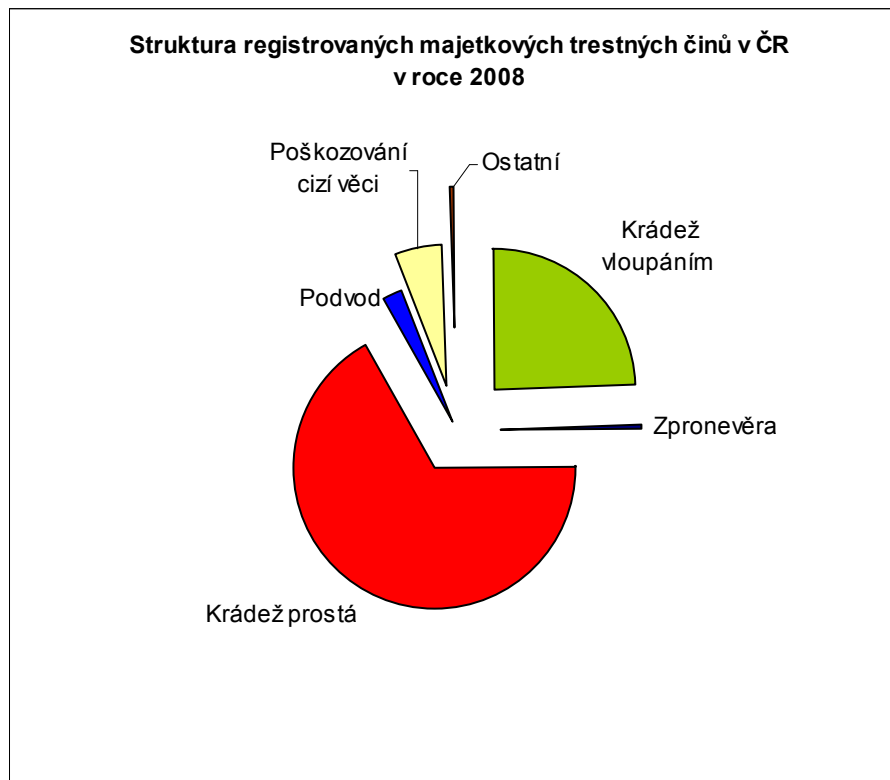
3) *trestné činy, pro něž je charakteristické využití trestné činnosti jiné osoby*. Typickým příkladem je trestný čin podílnictví a legalizace výnosů z trestné činnosti.

Kromě výše uvedených deliktů mají majetkový aspekt i další trestné činy, jako je pytláctví, sabotáž, loupež a další. Uvedené delikty mají ale jiný primární objekt a proto se do skupiny majetkové kriminality nezařazují.

Podstatné je také odlišit majetkovou kriminalitu od hospodářské. Základní rozdíl lze spatřovat v tom, že majetková kriminalita směřuje proti majetku, kdežto hospodářská směřuje proti hospodářskému řádu a jeho fungování. Rozdíly nalezneme i ve výši způsobených škod a základní charakteristice pachatelů jednotlivých druhů kriminalit. Pokud budeme analyzovat majetkovou nebo hospodářskou kriminalitu, je důležitá také volba zdroje informací. Například u trestného činu zpronevěry policejní statistika rozlišuje zpronevěru spadající pod majetkovou kriminalitu a zpronevěru spadající pod kriminalitu hospodářskou. Naopak statistiky soudů, které vycházejí z ustanovení trestního zákona, toto rozlišení neuplatňují a registrují čin zpronevěry jako jednu celistvou skupinu.

V České republice bylo v roce 2008 spácháno 219 347 majetkových trestných činů, což je oproti roku předešlému pokles o 3,9%. Na této skutečnosti se nejvíce podílel pokles trestného činu krádeže, konkrétně krádeže motorových dvoustopých vozidel a krádeže věcí z automobilů. Objasněno bylo pouhých 37 792 deliktů, tedy méně než 18%. Podíl majetkové kriminality na zjištěných škodách byl 9,6 miliardy korun. Z toho výše zajištěných škod dosáhla 62 milionů korun. Majetková kriminalita má tedy více než 30% podíl na škodách způsobených kriminalitou. Větší škody jsou způsobeny již jen kriminalitou hospodářskou.

Z hlediska jednotlivých trestných činů má na majetkové trestné činnosti největší podíl trestný čin krádeže, jehož 200 673 činů tvoří nejen drtivou část majetkové kriminality, ale i převážnou část kriminality celkové, téměř 60 %. V rámci majetkové trestné činnosti má poměrně vysoké zastoupení ještě trestný čin poškozování cizí věci a podvod.

	Krádež vloupáním	Zpronevěra	Krádež prostá	Podvod	Poškození cizí věci	Ostatní
Počet trestných činů	53 381	1 273	147 292	4 745	11 351	1 305
Podíl na celkovém množství	24,3%	0,6%	67,1%	2,2%	5,2%	0,6%

Zdroj: Policejní statistika

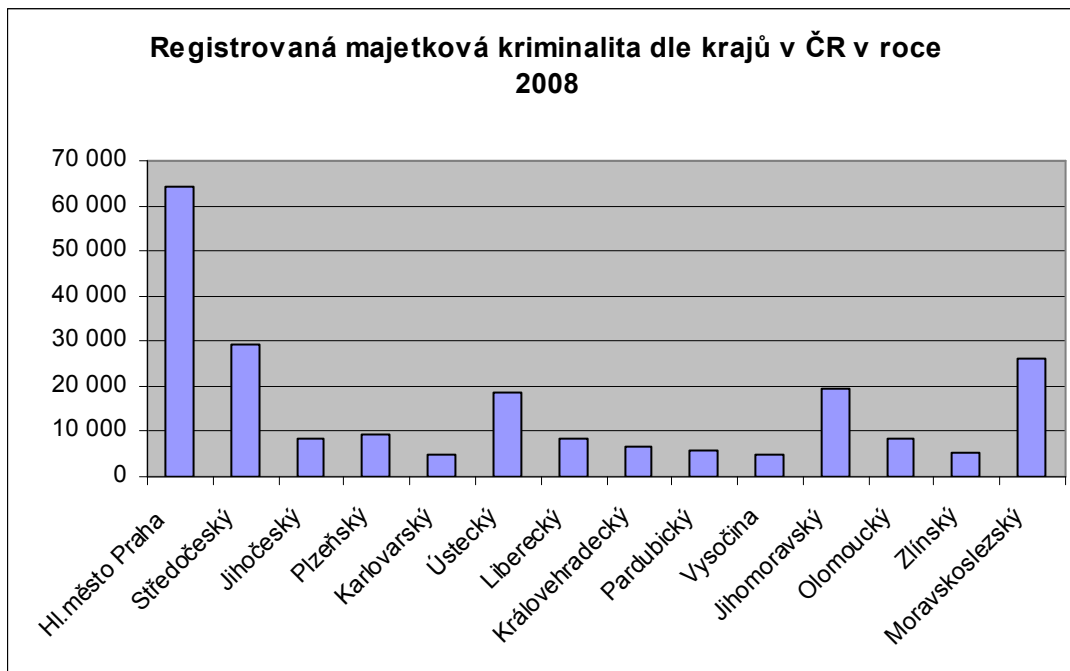
Počet stíhaných a vyšetřovaných osob dosáhl, dle policejních statistik, v roce 2008 čísla 32 588, tedy o 1 238 osob méně než v roce předešlém. Poměrně vysoký je počet recidivistů (18 456 osob), který dosahuje podílu zhruba 57%. Počet recidivistů je vzhledem k ostatním druhům kriminalit mimořádně vysoký! Pokud je z deseti pachatelů šest recidivistů, svědčí to o velmi špatně zvoleném systému jejich nápravy. Je tedy potřeba se zamyslet nad účelností ukládaných sankcí a volit sankce přísnější, aby počet recidivistů poklesl alespoň pod 50%. Poměrně výrazné zastoupení mají i osoby

mladistvé a osoby mladší 15 let, dohromady více jak 12%. Počet stíhaných cizinců dosáhl počtu 1711 osob, o 37 osob méně než v roce předešlém. Většina cizinců byla stíhána za krádež prostou (1 094 osob).

Skupina osob	Počet stíhaných a vyšetřovaných osob	Podíl na celkovém počtu osob stíhaných za majetkovou kriminalitu
Mladiství 15-18 let	2 718	8,3%
Mladší 15 let	1 295	4%
Cizinci	1 711	5,3%
Recidivisté	18 456	56,6%

Zdroj: Policejní statistika

Při analýze majetkové kriminality dle rozložení v jednotlivých krajích zjistíme, že se téměř třetina kriminality vyskytuje v Praze. Pokud srovnáme hlavní město například s krajem Karlovarským, dojdeme k závěru, že počet trestných činů spáchaných v Praze je téměř čtrnáctkrát vyšší. Vysoká kriminalita je také ve Středočeském a Moravskoslezském kraji, ale ani zde zdaleka nedosahuje hodnot získaných na území Prahy. Nejnižší kriminalita je v kraji Karlovarském a na Vysočině. Vysoké majetkové kriminalitě v Praze nahrávají některé skutečnosti. Především velké množství lidí, obzvláště cizinců, kteří vytváří vhodné prostředí pro kapesní krádeže. Dále je zde i velké množství automobilů, nahrávající jednak samotné krádeži vozidel, ale i krádežím spáchaných vloupáním do vozidel. Na opačném pólu je kraj Vysočina, který se vyznačuje městy s menším počtem obyvatel a tedy prostředím, jež je ke krádežím méně vhodné. Zvýšenou majetkovou kriminalitu lze tedy vysledovat v krajích, ve kterých se nachází nějaká velká aglomerace. Například Ostrava v kraji Moravskoslezském, nebo Brno v kraji Jihomoravském a další. V těchto destinacích se vyskytuje velký počet lidí, kteří se vzájemně neznají, žijí na poměrně malém prostoru a vytváří tak ideální podmínky pro majetkovou trestnou činnost.

Zdroj: Policejní statistika

Z trestných činů které patří do skupiny majetkové kriminality je nejdůležitější trestný čin krádeže. V roce 2008 bylo registrováno přes 200 tisíc těchto trestných činů, což je asi 91% celkové majetkové kriminality. Vzhledem k velkému množství těchto registrovaných trestných činů, dělí policejní statistika krádeže na dva druhy. Krádež vloupáním a krádež prostou. U krádeže spáchané vloupáním tvoří největší podíl krádeže vloupáním do víkendových chat soukromých osob, bytů a rodinných domků. Kromě nich sem patří i vloupání do obchodů, restaurací a hostinců, škol a dalších objektů. U krádeže prosté mají největší podíl krádeže věcí z automobilů, krádeže motorových dvoustopých vozidel a krádeže kapesní. Také sem patří krádeže prosté v bytech, krádeže jízdních kol, krádeže součástek motorových vozidel a některé další. Krádeží spáchaných vloupáním bylo v roce 2008 zaznamenáno 53 381 a krádeží prostých 147 292, tedy téměř trojnásobek. Pokud se podíváme na objasněnost, u krádeže vloupáním bylo objasněno 9889 činů (objasněnost 18,5%) a u krádeže prosté 23 230 činů (objasněnost 15,8%). Objasněnost krádeží má jistě vliv na celkový počet těchto činů. Kupříkladu objasněnost krádeží kapesních, která v rámci celé republiky dosahuje

pouhých 5,7%. Pokud je ze 100 případů krádeží kapesních objasněno méně než 6 je to pro pachatele této činnosti jistě povzbuzující.

Terčem útoků krádeží vloupáním a krádeží prostých se stávají také památkové objekty. Ačkoliv se jejich počet snižuje, v roce 2008 jich bylo registrováno pouze 84, často při nich dochází ke ztrátám významných kulturních památek. Pachatelé utočí převážně na církevní památky, vzhledem k jejich horšímu zabezpečení než například u hradů a zámků.

KRÁDEŽ VLOUPÁNÍM

	vloupání do obchodů	vloupání do restaurací a hostinců	vloupání do bytů	vloupání do víkendových chat soukromých osob	vloupání do rodinných domků	vloupání do škol	vloupání do ostatních objektů
Počet trestných činů	3 983	2 582	4 477	5 068	4 634	681	31 957
Podíl na celkovém množství	7,4%	4,8%	8,4%	9,5%	8,7%	1,3%	59,9%

Zdroj: Policejní statistika

KRÁDEŽ PROSTÁ

	Kapesní	Krádeže motorových vozidel dvoustopých	Krádeže věcí z aut	Krádeže jízdních kol	Krádeže prosté - v bytech	Krádeže součástek motorových vozidel	Ostatní
Počet trestných činů	18 188	18 011	49 430	5 256	4 040	6 450	45 917
Podíl na celkovém množství	12,3%	12,2%	33,6%	3,6%	2,7%	4,4%	31,2%

Zdroj: Policejní statistika

2.4. Hospodářská kriminalita a její struktura v ČR v roce 2008

Hospodářská kriminalita se spolu s vojenskými trestnými činy zařazuje do skupiny označované jako jiná kriminalita. V rámci celkové kriminality má hospodářská trestná činnost podíl zhruba 9%. Typickými pro hospodářskou kriminalitu jsou trestné činy spáchané při podnikání ekonomických subjektů. V mnoha případech jde o trestné činy ohrožovací a omisivní, a často se zde vyskytují i tzv. blanketní nebo odkazovací normy, kdy abstraktně formulované skutkové podstaty odkazují na řadu mimotrestních právních norem. Charakteristickým znakem pro hospodářskou trestnou činnost jsou i pachatelé. Obvykle jde o osoby z vyšších společenských vrstev, tzv. bílé límečky, a osoby které se rekrutují ze středních vrstev, manažery. Tyto osoby zaujímají vyšší místa v podnikových hierarchiích, vlastní finanční prostředky, které jsou často nezbytné a mívají vysokoškolské vzdělání a potřebné zkušenosti.

Do hospodářské kriminality patří převážně trestné činy uvedené v hlavě II. zvláštní části trestního zákona. Řadí se sem ale i jiné trestné činy jako jsou z hlediska hospodářské oblasti určité případy podvodů, pojistných podvodů, porušování povinnosti při správě cizího majetku a další trestné činy narušující hospodářský řád. Takto je vykazována hospodářská kriminalita v policejních statistikách. Naopak statistiky soudů považují za hospodářskou kriminalitu pouze trestné činy uvedené v hlavě II. zvláštní části trestního zákona, z tohoto důvodu mají statistiky různou vypovídací hodnotu.

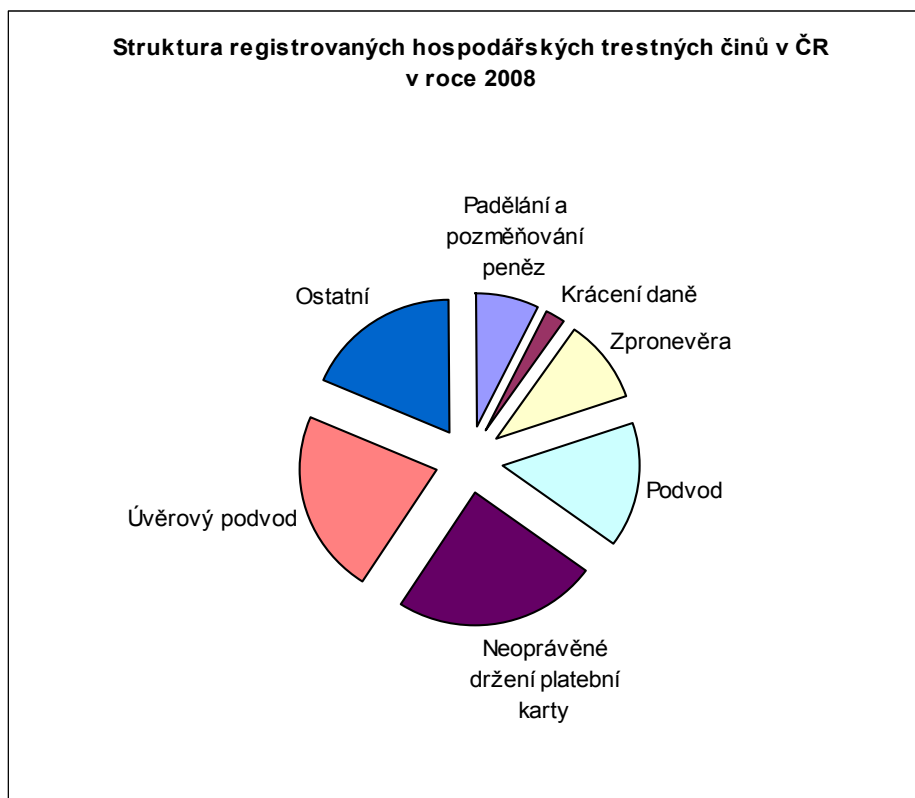
Vzhledem k rozsahu trestných činů patřících do hospodářské kriminality je nezbytné jejich další dělení. Výstižně člení kriminalitu Doporučení Výboru ministrů Rady Evropy č.R(81)12, které řadí k útokům považovaným za hospodářské zločiny: kartelové trestné činy, podvodné praktiky a zneužívání hospodářské situace, zakládání a vedení fiktivních firem, trestné činy spojené s účetnictvím, podvádění spotřebitele, nekalou soutěž, úvěrové a dotační trestné činy a trestné činy při získávání zakázek, počítačové podvody, podvody ke škodě věřitelů, finanční trestné činy a vyhýbání se sociálním výdajům ze strany podniků, celní podvody, trestné činy vztahující se k regulaci peněz a oběživa, burzovní a bankovní trestné činy, trestné činy proti životnímu prostředí.¹

---

¹ Kuchta, J., Válková, H. a kol. Základy kriminologie a trestní politiky, 1. vydání, Praha: C.H.Beck, 2005, s.351

Hospodářská kriminalita bývá často zaměňována za majetkovou kriminalitu. Základním rozdílem je objekt, proti kterému směřují. Zatímco majetková kriminalita směřuje proti majetku, hospodářská kriminalita směřuje proti hospodářskému řádu a jeho fungování. Odlišnost lze spatřovat i v závažnosti způsobených škod. V roce 2008, podle policejní statistiky, tvořil podíl hospodářské kriminality na zjištěných škodách téměř 62%, naopak majetková měla podíl pouze 30%.

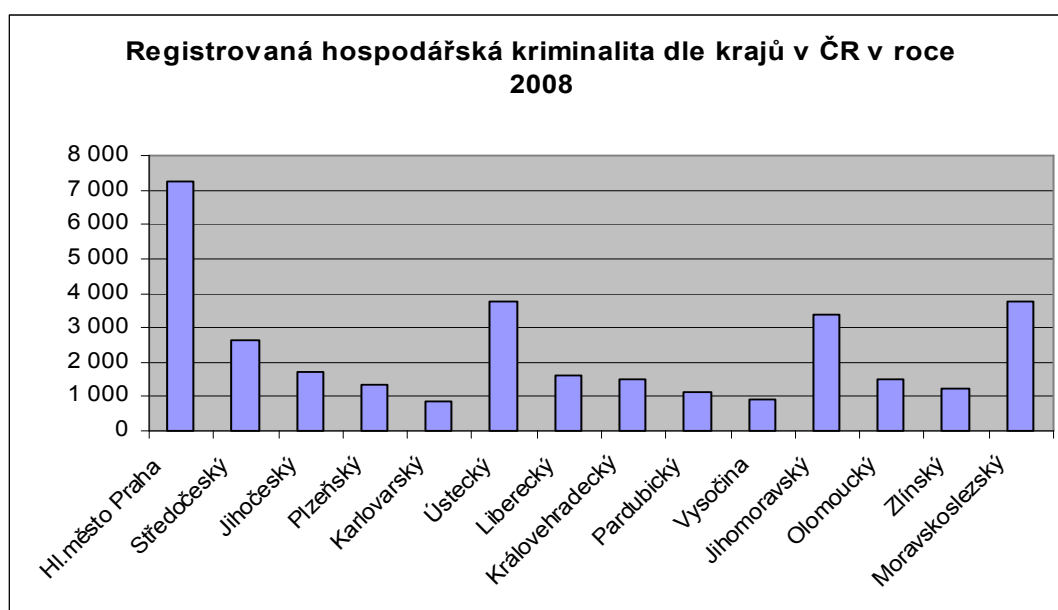
V České republice bylo v roce 2008 registrováno 32 474 hospodářských trestných činů. Oproti roku 2007, kdy bylo registrováno 37 981 činů, došlo k poklesu o pět tisíc trestných činů. Na hospodářské kriminalitě se nejvíce podílely trestné činy neoprávněné držení platební karty (7833 činů), úvěrový podvod (7263 činů) a podvod (4840 činů). Naopak poměrně malé je zastoupení trestného činů krácení daně (725 činů). Objasněnost hospodářské kriminality dosáhla 49%, došlo tedy opět ke snížení oproti roku předešlému. Malá objasněnost byla zaznamenána u trestného činu neoprávněné držení platební karty, kdy ze 7 833 činů bylo objasněno pouze 1 156 činů. Úplně nejmenší byla objasněnost u činu padělání a pozměňování peněz (6,5%).

	Padělání a pozměňování peněz	Krácení daně	Zpronevěra	Podvod	Neoprávněné držení platební karty	Úvěrový podvod	Ostatní
Počet trestných činů	2 399	725	3 368	4 840	7 833	7 263	6 046
Podíl na celkovém množství	7,4%	2,2%	10,4%	14,9%	24,1%	22,4%	18,6%

Zdroj: Policejní statistika

Při srovnávání krajů dle hospodářské kriminality zjistíme, že největší počet trestných činů bylo registrováno v Praze (7242 deliktů), dále v kraji Ústeckém (3745 deliktů) a Moravskoslezském (3735 deliktů). Nejméně jich bylo registrováno v kraji Karlovarském, a již tradičně na Vysočině. Poměrně velký počet trestných činů byl zaznamenán v kraji Jihomoravském, ačkoliv Jihomoravský kraj nepatří ke krajům, které se vyznačují vysokou kriminalitou. Na rozsah hospodářské kriminalita má vliv především množství průmyslové výroby a počet firem. Hospodářská trestná činnost se tedy vyskytuje převážně ve velkých průmyslových oblastech.

Zdroj: Policejní statistika

Hospodářská trestná činnost způsobuje převážnou část zjištěných škod. Poměrně vysoké zastoupení, vzhledem ke svému počtu, má z hlediska zjištěné škody trestný čin porušování povinnosti při správě cizího majetku. 173 registrovaných činů způsobilo škodu téměř 3 miliardy korun. Vysoká je také škoda způsobená trestným činem kráčení daně (6 410 370 000 korun). Naopak malý je podíl na škodě způsobené hospodářskou kriminalitou u trestného činu úvěrového podvodu (10%), kde by se vzhledem k počtu registrovaných činů dala očekávat mnohem větší škoda. Nejmenší podíl na škodě způsobené hospodářskou kriminalitou mají trestný čin porušování předpisů o zahraničním obchodu s vojenským materiálem (76 000 korun) a čin padělání známek a kolků (51 000 korun).

	Porušování povinnosti při správě cizího majetku	Kráčení daně	Zpronevěra	Podvod	Úvěrový podvod	Ostatní
Počet trestných činů	173	725	3 368	4 840	7 263	16 105
Škoda v tis.Kč	2 991 719	6 410 370	1 288 241	3 882 529	1 937 829	2 962 903
Podíl na celkové škodě způsobené hospodářskou kriminalitou	15,4%	32,9%	6,6%	19,9%	10%	15,2%

Zdroj: Policejní statistika

Počet stíhaných a vyšetřovaných za hospodářskou kriminalitu dosáhl v roce 2008 počtu 17 691 osob, což je oproti roku předešlému pokles o 22%. Pokud jde o jednotlivé skupiny osob, počet recidivistů byl 6 148, což představuje téměř 35% podíl. Na rozdíl od kriminality majetkové, kde je podíl recidivistů skoro 57%. Počet cizinců dosáhl čísla 1 020 osob, což je asi 5,8% podíl. Počet osob mladších 15 let a mladistvých mezi 15 až 18 lety je zanedbatelný, souvisí to s jejich poměrně nízkou účastí na hospodářské činnosti. Na hospodářské kriminalitě se naopak podstatným způsobem

podílejí ženy. Podle policejních statistik byl jejich podíl na stíhaných osobách větší než 20%.

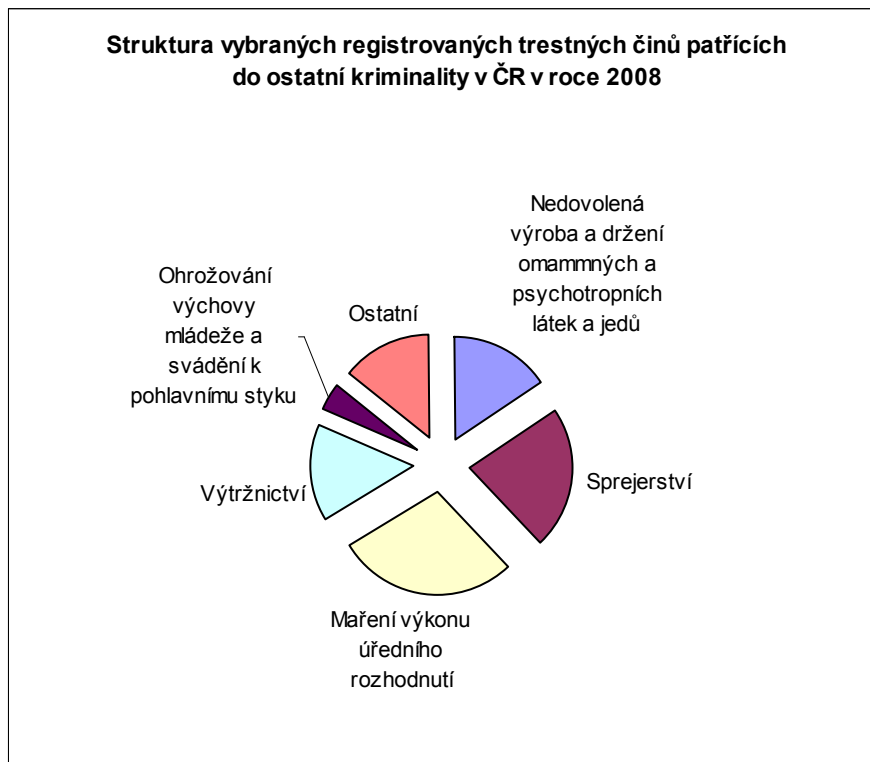
Do hospodářské kriminality zařazujeme trestné činy související s korupcí. Jde o trestný čin zneužívání pravomoci veřejného činitele, maření úkolu veřejného činitele z nedbalosti, přijímání úplatku, podplácení a nepřímé úplatkářství. V policejních statistikách je jejich uvedený počet zanedbatelný, ovšem projevuje se zde vysoká míra latence. Pravděpodobně vůbec nejvyšší ze všech druhů kriminality. Hlavním problémem je součinnost stran a jejich zájem na utajení úplatkářství.

Názory na míru korupce se často zjišťují pomocí výzkumů. Nejvýznamnější jsou výzkumy občanského sdružení Transparency International, které pomocí respondentů vybíraných z veřejnosti vytváří index vnímání korupce v jednotlivých zemích. V roce 2008 se Česká republika umístila na 45 místě ze 180 zemí. K nejlépe hodnoceným zemím tohoto výzkumu patří Dánsko, Švédsko a Nový Zéland.

2.5. Ostatní a zbývající kriminalita a jejich struktura v ČR v roce 2008

Kriminalita ostatní se spolu s mravnostní, majetkovou a násilnou řadí do skupiny označené jako kriminalita obecná. V roce 2008 bylo spácháno 18 861 deliktů patřících do kriminality obecné, což představuje zhruba 5% podíl na kriminalitě celkové. Oproti roku předešlému se jejich počet prakticky nezměnil, došlo k nárůstu o 66 činů. Řadí se do ní trestné činy, které nelze podřadit pod jiné druhy kriminalit patřících do kriminality obecné. Největší podíl na ostatní kriminalitě mají trestné činy maření výkonu úředního rozhodnutí (28,2%), nedovolená výroba a držení omamných a psychotropních látek a jedů (15,9%), výtržnictví (15,1%) a poškozování cizí věci pomalováním, označený v policejních statistikách jako sprejerství (22,1%). Kromě těchto trestných činů sem patří ještě podávání alkoholických nápojů mládeži, obchodování s dětmi, neoprávněné nakládání s osobními údaji a některé další.

Objasněnost této skupiny trestných činů v roce 2008 byla 68,1%.

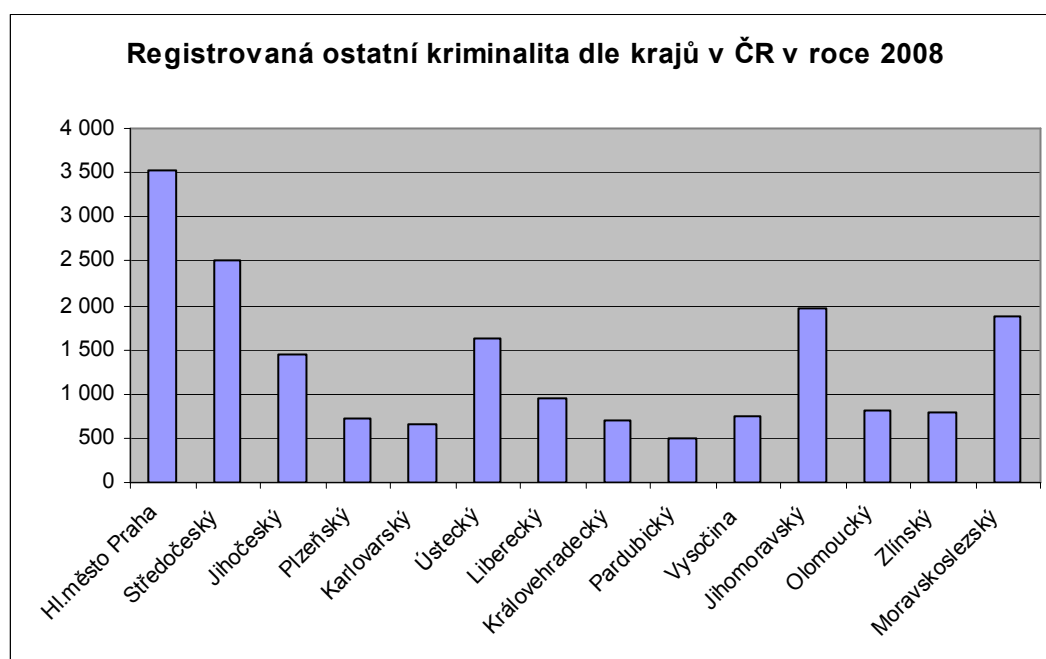
	Nedovolená výroba a držení omamných a psychotropních látek a jedů	Sprejerství	Maření výkonu úředního rozhodnutí	Výtržnictví	Ohrožování výchovy mládeže a svádění k pohlavnímu styku	Ostatní
Počet trestných činů	3 004	4 167	5 324	2 843	868	2 655
Podíl na celkovém množství	15,9%	22,1%	28,2%	15,1%	4,6%	14,1%

Zdroj: Policejní statistika

Při sledování ostatní kriminality z hlediska územního zjistíme, že největší podíl má Praha (3519 registrovaných trestných činů) dále následuje kraj Středočeský (2511 činů) a Jihomoravský (1973 činů). Kraj Moravskoslezský, kde je kriminalita tradičně vysoká, se umístil až na místě čtvrtém, když bylo zaregistrováno 1874 trestných činů.

Zajímavá je situace i na opačném konci tabulky. Kraj Vysočina, kde je kriminalita tradičně nejmenší, překonaly, co do počtu registrovaných trestných činů, kraje Karlovarský (664 činů), Plzeňský (726 činů), Pardubický (507 činů) a Královehradecký (690 činů). V kraji Vysočina bylo zaznamenáno 753 činů, což ho řadí na desáté místo.

Vzhledem k tomu, že se jedná o skupinu nesourodých trestných činů, je složité určit nějaká společná kritéria četnosti jejich výskytu v jednotlivých krajích. Obecně ale platí, že se častěji vyskytují v krajích s vyšším počtem obyvatel.

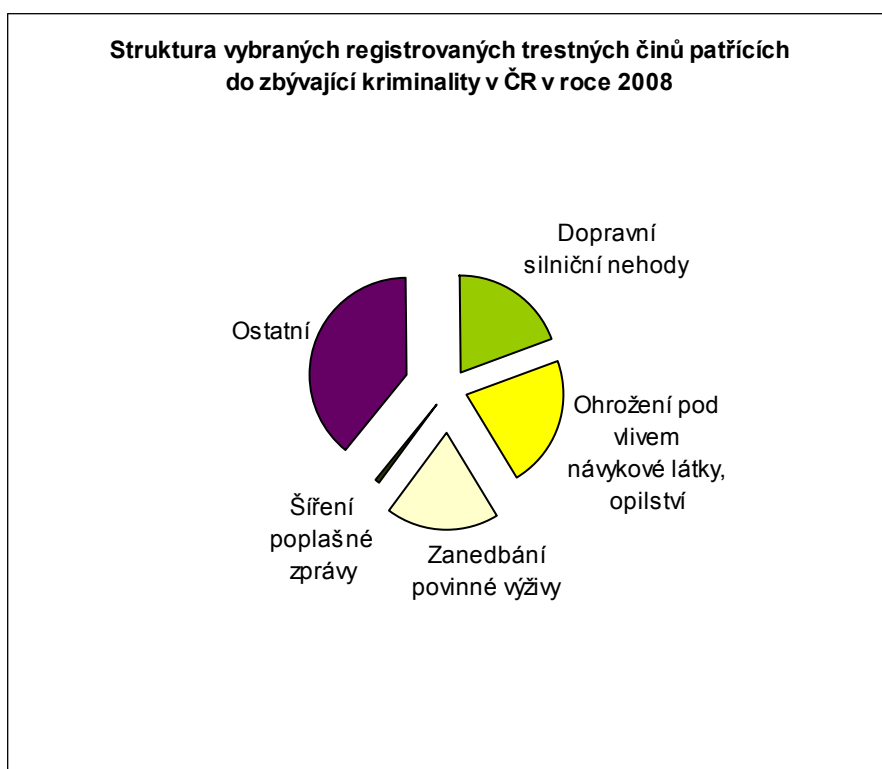
Zdroj: Policejní statistika

Zbývající kriminalita je označení pro trestné činy patřící do skupiny jiné kriminality, jež nelze zařadit do kriminality hospodářské ani pod vojenské trestné činy. Představuje poměrně velký podíl na celkové kriminalitě, v roce 2008 bylo registrováno 53 524 trestných činů což je téměř 16% podíl. Oproti roku 2007 došlo k nárůstu o 2 463 činů. V kriminalitě zbývající se nejčastěji vyskytují trestné činy ohrožení pod vlivem návykové látky, opilství (11 507 činů), zanedbání povinné výživy (10 118 činů) a trestné činy spadající do skupiny označené jako dopravní silniční nehody spáchané

z nedbalosti (10 561 činů). Dopravní nehody nedbalostní zahrnují především nedbalostní ublížení na zdraví, opilství, obecné ohrožení a některé další. Kromě výše uvedených trestných činů lze do zbývající kriminality zařadit týrání zvířat, šíření poplašné zprávy, nadržování, řízení motorového vozidla bez oprávnění a další trestné činy.

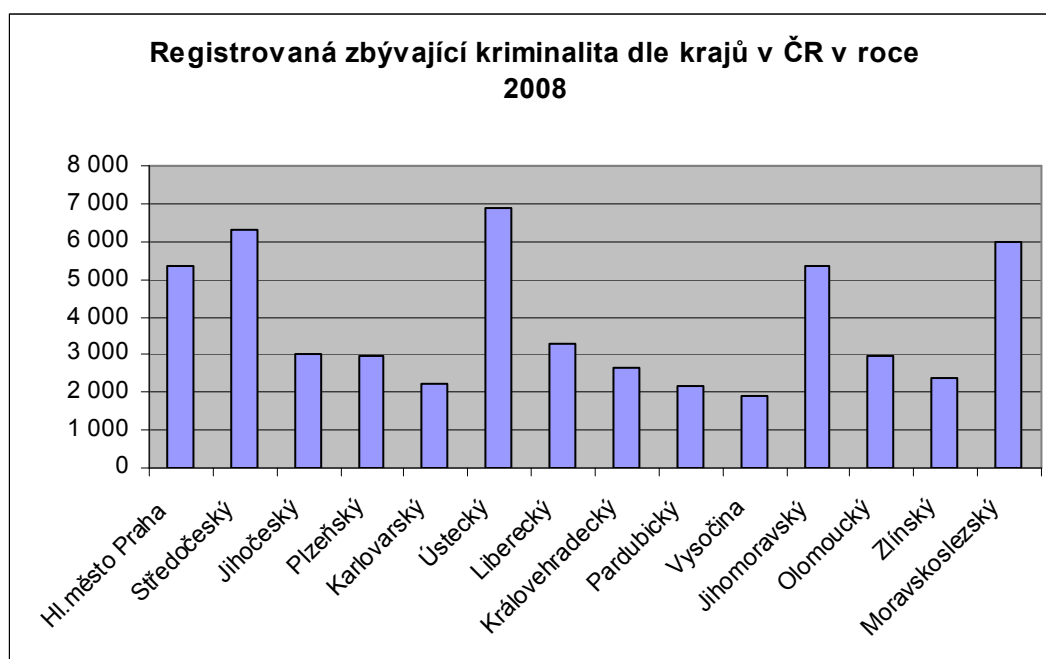
Objasňenost u této skupiny bývá poměrně vysoká, v roce 2008 byla 91,3%.

	Dopravní silniční nehody- z nedbalosti	Ohrožení pod vlivem návykové látky, opilství	Zanedbání povinné výživy	Šíření poplašné zprávy	Ostatní
Počet trestných činů	10 561	11 507	10 118	273	21 065
Podíl na celkovém množství	19,7%	21,5%	18,9%	0,5%	39,4%

Zdroj: Policejní statistika

Z územního hlediska dominuje zbývající kriminalitě kraj Ústecký (6891 činů), Středočeský (6295 činů) a Moravskoslezský (6010 činů), dohromady mají podíl téměř 36%. Hlavní město Praha se v počtu registrovaných trestných činů umístilo až na místě čtvrtém, 5365 činů. Na opačném konci tabulky jsou kraje Vysočina (1915 činů), Pardubický (2176 činů) a Karlovarský (2203 činů), které se na kriminalitě zbývající podílejí celkem 11,8%, což je zhruba stejně jako v kraji Středočeském. Jak je již výše uvedeno, nejvíce se na zbývající kriminalitě podílí trestný čin ohrožení pod vlivem návykové látky, opilství. Tento trestný čin je nejčastěji spáchán při řízení dopravního prostředku. V Praze, na rozdíl od ostatních krajů, lidé vracejí se z nočních podniků, kde konzumovali alkohol, využívají převážně městské hromadné dopravy nebo vozidel taxi služby. To může být jeden z faktorů, proč je Praha až na čtvrtém místě. Obecně lze opět konstatovat, že tato skupina trestných činů se vyskytuje v krajích s vyšším počtem obyvatel.

Zdroj: Policejní statistika

Na závěr je třeba dodat, že poměrně vysoké procentní zastoupení ostatní a zbývající kriminality (zhruba 21%) v celkové registrované kriminalitě indikuje, že některé trestné činy by si zasloužily, ve snaze o snižování kriminality, větší pozornost, než jim byla doposud věnována a také nová účinná opatření proti nim. Jde především o maření výkonu úředního rozhodnutí, zanedbání povinné výživy, dopravní nehody z nedbalosti a ohrožení pod vlivem návykové látky, opilství.

3. Vývoj registrované kriminality v ČR v letech 1999-2008

Kromě stavu nebo struktury kriminality můžeme sledovat také její vývoj. **Vývoj** neboli **dynamika kriminality** sleduje trestnou činnost z hlediska změn v určitém časovém období. Výsledkem je potom určitá vývojová křivka kriminality za určitý časový úsek. Z této křivky pak můžeme dojít ke třem závěrům a to, že kriminalita klesá, stoupá a nebo stagnuje. Tyto výsledky slouží poté jako materiál pro výzkum kriminologů, kteří se snaží předvídat budoucí vývoj kriminality a navrhnout vhodné trestně politické přístupy v boji proti ní.

Pokud se budeme zabývat registrovanou kriminalitou před námi sledovaným obdobím, můžeme říci že do roku 1989 byla stabilní a pohybovala se dle policejních statistik okolo čísla 120 000 trestných činů ročně. V následujícím období dochází ke strmému nárůstu kriminality, který svého vrcholu dosáhl v roce 1993 a to 398 505 trestných činů.¹ Hlavní příčiny nárůstu kriminality lze spatřovat v přechodu od totalitního systému k demokratické společnosti, otevření hranic, v nepřehlednosti právních předpisů, nástupu tržní ekonomiky a prezidentské amnestii v roce 1990. V letech 1994 a 1995 dochází k dočasnému poklesu kriminality a poté k jejímu postupnému nárůstu až do roku 1999.

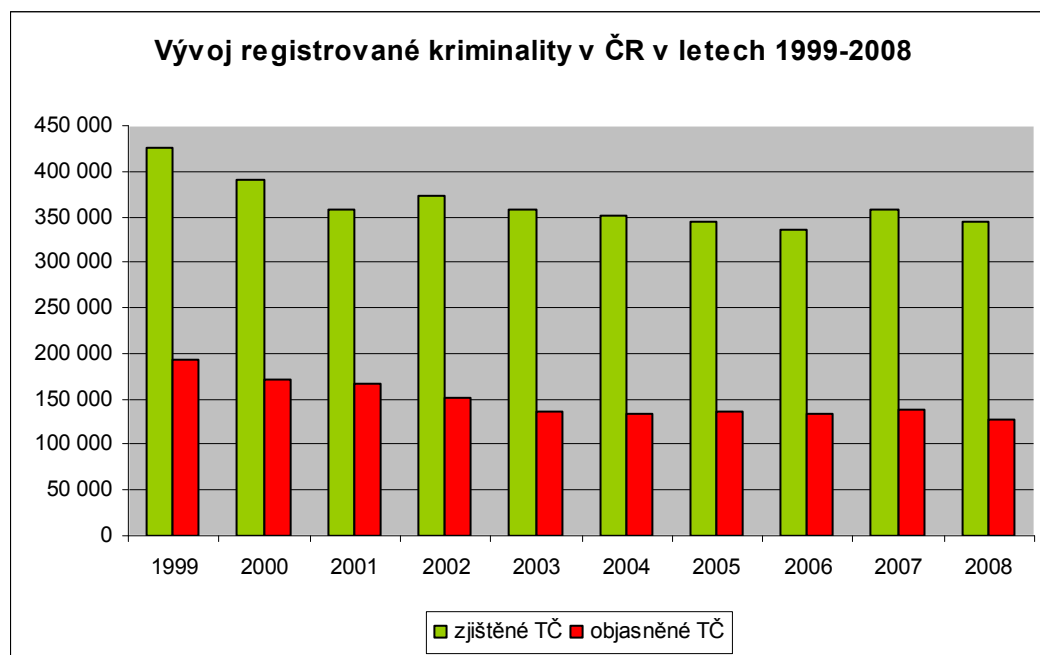
V letech 1999 až 2008, tedy v námi sledovaném období, dochází nejdříve k prudkému poklesu, a poté ke stabilizaci vývoje kriminality. V roce 1999 byl dle policejních statistik zaznamenán dosud nejvyšší počet trestných činů historii ČR a to

---

¹ Novotný, O., Zapletal, J. a kol. *Kriminologie*. 3.vyd. Praha: ASPI- Wolters Kluwer, 2008, s.66

426 626. Rok 1999 lze tedy označit za období, kdy kriminalita v ČR kulminovala. Od té doby dochází k postupnému poklesu kriminality. Výjimku v této tendenci tvoří rok 2002 a 2007, kde došlo k mírnému vzestupu kriminality. Poměrně překvapivý je nárůst kriminality zvláště v roce 2002. V tomto roce byla totiž v trestním zákoně zvýšena škoda nepatrná z 2000 Kč na 5000 Kč. Předpokládalo se, že dojde k poklesu kriminality majetkové a vzhledem k jejímu drtivému podílu na kriminalitě celkové, i k poklesu celkové kriminality. Tento předpoklad se ovšem ukázal jako mylný a jak kriminalita majetková, tak i celková zaznamenaly v tomto roce vzestup. Příčinu lze hledat ve skutečnosti, že škoda páchaná majetkovou kriminalitou přesahovala již před touto legislativní změnou 5000 Kč.

Při sledování vývoje kriminality je důležité sledovat i její objasněnost. Tento ukazatel nám poskytuje cenné informace o úspěšnosti policie v boji se zločinem. Od roku 1999, kdy se objasněnost pohybovala okolo 45 %, dochází k jejímu postupnému poklesu, až na 37,2% zaznamenaných v roce 2008. Na snižující se objasněnosti celkové kriminality se rozhodujícím způsobem podílí klesající objasněnost u kriminality majetkové a hospodářské. Zvláště markantní pokles je u kriminality hospodářské, jejíž objasněnost klesla z 95% až na 49% zaznamenaných v roce 2008.

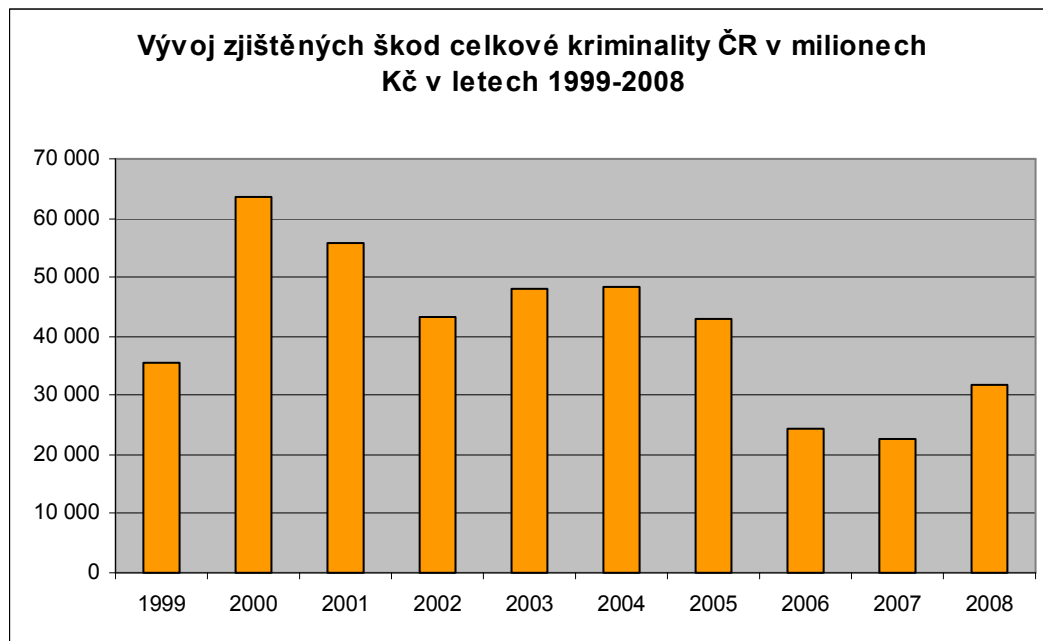

Rok	Zjištěno trestných činů	Objasněno	Objasněnost v %
1999	426 626	193 354	45,3
2000	391 469	172 245	44
2001	358 577	166 827	46,5
2002	372 341	151 492	40,7
2003	357 740	135 581	37,9
2004	351 629	134 444	38,2
2005	344 060	135 281	39,3
2006	336 446	133 695	39,7
2007	357 391	138 852	38,9
2008	343 799	127 906	37,2

Zdroj: Policejní statistika

Z hlediska zjištěných majetkových škod způsobených registrovanou kriminalitou v posledních deseti letech byla zaznamenána nejvyšší hodnoty v roce 2000, téměř 63 500 milionů korun. Od té doby dochází k postupnému poklesu až k současným 31 626 milionům korun. Došlo tedy ke snížení zjištěné škody na polovinu. Tento trend je vzhledem k zvyšujícím se cenám překvapující. Tuto skutečnost lze vysvětlit tím, že jsou odhalovány ty trestné činy, u nichž je škoda nižší, zatímco trestné činy s vyšší škodou se přesouvají do oblasti latence.

Ačkoliv největší podíl na škodách mají kriminalita hospodářská (62%) a majetková (30%), nelze říci, že při zvýšeném počtu trestných činů obou kriminalit dojde vždy zároveň k zvýšení škody. Typickým příkladem je porovnání let 1999 a 2000. V roce 1999 bylo podle policejních statistik zjištěno 42 907 hospodářských a 306 351 majetkových trestných činů. V roce 2000 bylo zjištěno 37 632 hospodářských a 284 295 majetkových trestných činů. Ač byl počet relevantních trestných činů v roce 2000 výrazně nižší, majetková škoda stoupla téměř na dvojnásobek. Rok 2000 je z hlediska škod poměrně zajímavý, neboť výše škod byla nejvyšší za posledních deset let. Vliv na to může mít pád Investiční a poštovní banky, kdy její správu převzal za asistence policie stát.

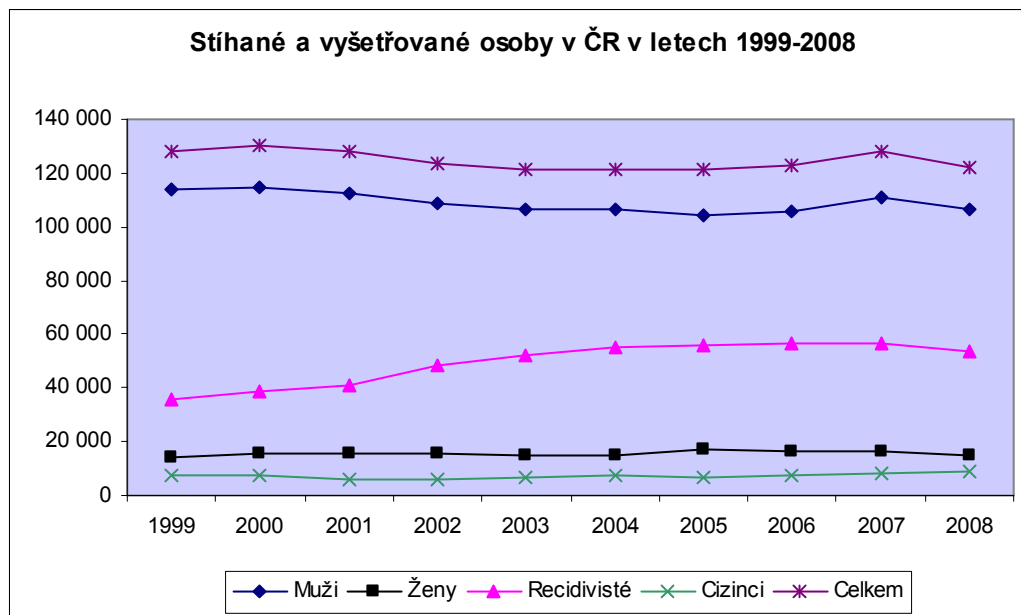
Zdroj: Policejní statistika

Při zkoumání dynamiky kriminality z hlediska stíhaných a vyšetřovaných osob dochází ke stagnaci. Počet pachatelů se v posledních deseti letech pohybuje ročně mezi 121 až 130 tisíci osobami. Z registrovaných pachatelů tvoří většinu osoby mužského pohlaví, jejichž počet od roku 1999 postupně klesá, z čísla 113 589 na hodnotu 106 816 v roce 2008. Počet stíhaných a vyšetřovaných žen je oproti mužům mnohem menší. V letech 1999-2005 měl stoupající tendenci a od roku 2005, kdy dosáhl nejvyššího počtu, mírně klesá.

Při srovnání počtu stíhaných mužů a žen vzhledem k celkovému množství stíhaných osob, lze zaznamenat postupně narůstající podíl žen. Jestliže se ženy podílely v roce 1999 na celkovém množství stíhaných osob 11%, v roce 2008 je podíl žen téměř 13%. Na tuto skutečnost má hlavní vliv zvyšující se emancipace žen. Lze tedy očekávat další postupný nárůst jejich podílu.

Stoupá i počet stíhaných a vyšetřovaných recidivistů. Mezi lety 1999 až 2008 došlo k vzestupu o 17 225 osob. Dochází též k postupnému nárůstu stíhaných a vyšetřovaných cizinců ze 7500 na 8500 osob. Vzhledem k vstupu ČR do Schengenského prostoru (21.12.2007), který znamená volný pohyb obyvatel po celém

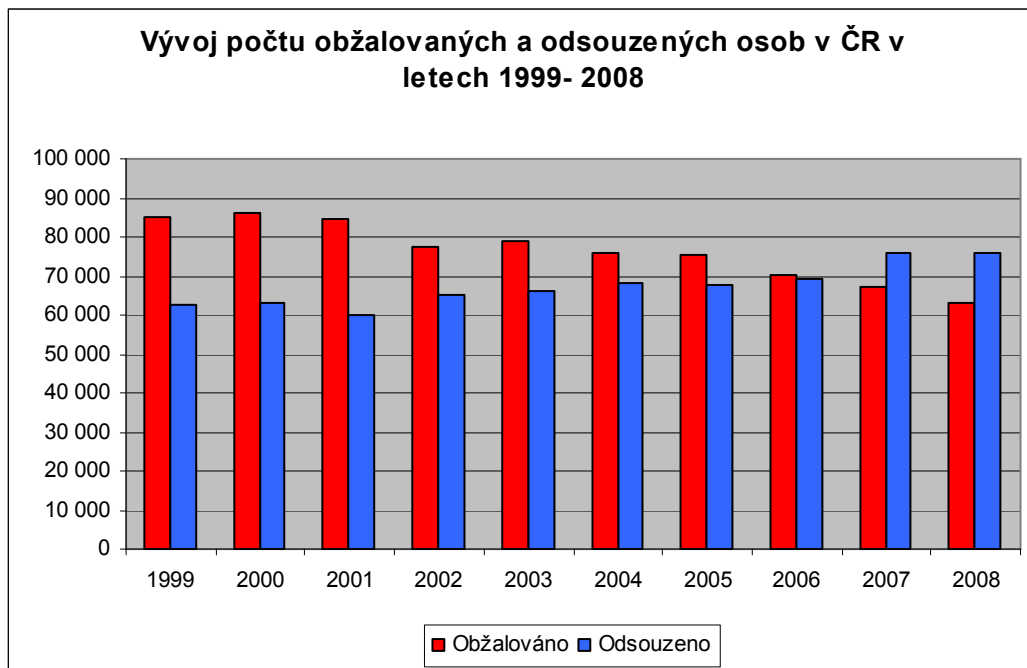
území EU, lze očekávat další nárůst cizinců. Na počtu stíhaných cizinců se podle policejních statistik nejvíce podílejí občané ze Slovenska, Vietnamu a Ukrajiny.

Zdroj: Policejní statistika

Vývoj počtu obžalovaných a odsouzených osob v daném období, tedy mezi lety 1999 až 2008, je charakteristický skutečností, že počet obžalovaných postupně klesá a počet odsouzených naopak stoupá. Zatímco v roce 1999 bylo 84 973 osob obžalováno a 62 594 odsouzeno, v roce 2006 počet obžalovaných převyšoval počet odsouzených již jen o 703 osob. Od roku 2007 poprvé dochází k tomu, že počet odsouzených převyšuje počet obžalovaných. Pokud si položíme otázku na příčinu tohoto trendu, dojdeme k závěru, že na tuto skutečnost bude mít hlavní vliv délka soudních řízení. Při častém použití opravných prostředků a nejednotných rozhodnutí soudů různých instancí dochází k tomu, že se soudní řízení někdy až neúměrně dlouho protáhnou. Pachatel tedy není odsouzen ve stejném roce, kdy byl obžalován. Z tohoto důvodu dochází v posledních letech k převisu osob odsouzených vůči osobám obžalovým.

Tento trend se projevuje hlavně u kriminality hospodářské, kde vzhledem ke složitosti případů dochází nezdědky k tomu, že soudní řízení trvá až několik let.

Zdroj: Ministerstvo spravedlnosti

Vývoj kriminality lze také zkoumat z hlediska územního, tedy podle krajů. Od 1.1.2000 bylo v České republice zavedeno 13 nových krajů a hlavní město Praha, z toho důvodu nejsou statistiky z roku 1999 k dispozici. Nejvyšší kriminalita je podle očekávání v Praze, ovšem je třeba dodat, že se každým rokem snižuje. Jestliže zde bylo v roce 1999 registrováno 106 974 trestných činů, v roce 2008 je jich již jen 83 125. To představuje pokles během deseti let o téměř 24 000 činů, což svědčí o velmi úspěšném boji proti kriminalitě v hlavním městě. Hlavní podíl na tomto úspěšném boji má zavedení městského kamerového systému a vytvoření systému různých výhod pro policisty, kterými město získává nové příslušníky do jejich řad. Jistě pak není třeba dodávat, že šlo o největší pokles registrovaných trestných činů ze všech krajů.

Vyšší kriminalitu lze kromě Prahy již tradičně registrovat v kraji Středočeském, Jihomoravském, Ústeckém a Moravskoslezském, na opačné straně se pak nachází kraj Karlovarský, Zlínský a Vysočina.

Ve většině krajů je kriminalita stabilní, výjimkou je kromě již zmiňované Prahy, kraj Moravskoslezský. Na jeho území došlo za posledních pět let k nárůstu zjištěných trestných činů, a to z 35 145 činů v roce 2005, na 40 952 činů v roce 2008. Vliv na tuto situaci má krize těžkého průmyslu, jehož je kraj centrem a s tím související zvyšující se

míra nezaměstnanosti obyvatel. Zlepšení by mohlo přinést otevření továrny na automobily společností Hyundai v Ostravě.

	Hl.město Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký
2000	106 974	45 463	18 641	17 265	10 675	32 114	16 033
2001	99 966	41 125	17 037	15 510	10 243	29 495	14 494
2002	102 873	42 149	16 304	16 076	11 154	31 492	16 422
2003	99 119	38 567	15 837	16 236	10 609	30 934	15 667
2004	97 343	37 776	16 494	16 935	10 374	32 375	15 357
2005	95 731	37 208	16 850	15 236	10 107	32 773	15 047
2006	89 618	37 188	16 205	13 986	9 492	32 837	14 778
2007	87 319	43 956	15 834	15 421	10 583	34 663	16 050
2008	83 125	42 601	15 928	15 153	9 030	33 124	15 463

Zdroj: Český statistický úřad

	Královehradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
2000	13 394	11 816	9 314	36 593	18 322	12 914	41 792
2001	13 017	10 609	8 435	32 103	16 249	12 384	37 910
2002	13 345	11 285	8 971	35 496	16 535	12 507	37 732
2003	12 822	10 540	8 693	34 463	15 822	11 040	37 391
2004	12 692	10 519	8 526	32 084	15 352	10 639	35 163
2005	11 737	10 288	7 993	30 923	14 841	10 181	35 145
2006	11 557	9 578	8 184	32 042	14 092	9 887	36 993
2007	13 648	10 483	9 612	33 437	15 734	10 992	39 729
2008	12 511	10 062	8 872	31 700	14 883	10 395	40 952

Zdroj: Český statistický úřad

3.1. Násilná kriminalita a její vývoj v letech 1999-2008

Ačkoliv se násilná kriminalita podílí na celkové kriminalitě za sledované období průměrně 5,9%, je třeba věnovat jí pozornost. Zejména proto, že do násilné kriminality patří nejzávažnější trestné činy, jako je vražda, vražda novorozence matkou, loupež a další nebezpečné trestné činy. V letech 1999-2001 dochází nejprve k poklesu násilné kriminality, který posléze střídá nárůst až na 23 579 trestných činů spáchaných v roce 2004. Zajímavé je, že ač celková kriminalita dosahuje vrcholu v roce 1999, kriminalita násilná je nejvyšší až v roce 2004. Interpretovat tuto skutečnost je poměrně obtížné, ale hlavní příčinu můžeme spatřovat v kombinaci snížené latence násilné kriminality a lepší práci policie při odhalování násilných trestných činů. Po roce 2004 dochází opět k poklesu, až na 17 875 činů zaznamenaných v roce 2008, což představuje pokles o 5 704 činů oproti roku 2004. Snižování kriminality lze vysvětlit větší efektivitou prevence, zvláště po přistoupení ČR do Evropské unie a její snahou o co nejlepší a nejrychlejší integraci.

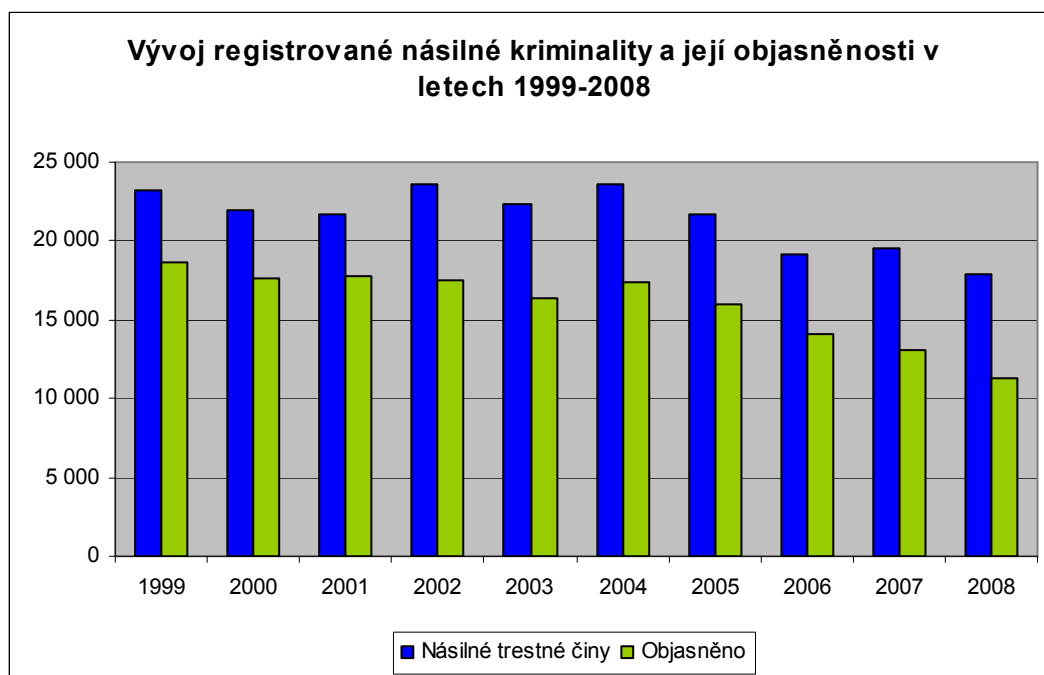
Násilná trestná činnost se vyznačuje i poměrně vysokým procentem objasněnosti. Průměrná objasněnost se v posledních deseti letech pohybuje kolem 74%, přičemž nejvyšší hodnoty dosáhla v roce 2001, kdy se blížila k 82%. Ačkoliv je objasněnost poměrně vysoká, přesto postupně klesá. Zvláště výrazný je pokles v posledních dvou letech, kdy objasněnost dosáhla 66,7% resp. 62,9%, tedy nejméně za posledních deset let. Příčinu tohoto stavu v posledních dvou letech lze přičíst na vrub policejní reformě.

Počátek policejní reformy lze datovat k září roku 2006, od kdy probíhá analýza stavu policie. Konec reformy je pak naplánován na leden 2012. Podstatou reformy je větší orientace policie na službu veřejnosti a partnerství s ní, změna organizace policie spočívající v zavedení 14 krajských ředitelství namísto dosavadních 9, větší ekonomické pravomoce policie, zeštíhlení policejní hierarchie, zbavení se nepolicejní práce jako je například doručování zásilek a celková modernizace policie spočívající v rekonstrukci služeben a obnovení vozového parku.¹ Vzhledem k předpokládané generační obměně policie v kombinaci s nabytím účinnosti nového zákona o služebním poměru přinášejícímu výhody při odchodu od policie za odsloužení určitého počtu let,

---

¹ Ministerstvo vnitra ČR

došlo k masovému odchodu starších policistů (na konci roku 2007 chybělo policii více než pět tisíc policistů). Nedostatek policistů a nahrazení starších a zkušenějších policistů nově příchozími bez praktických zkušeností pak musí mít za následek pokles objasněnosti nejen násilné kriminality, ale i ostatních druhů trestné činnosti v posledních dvou letech.

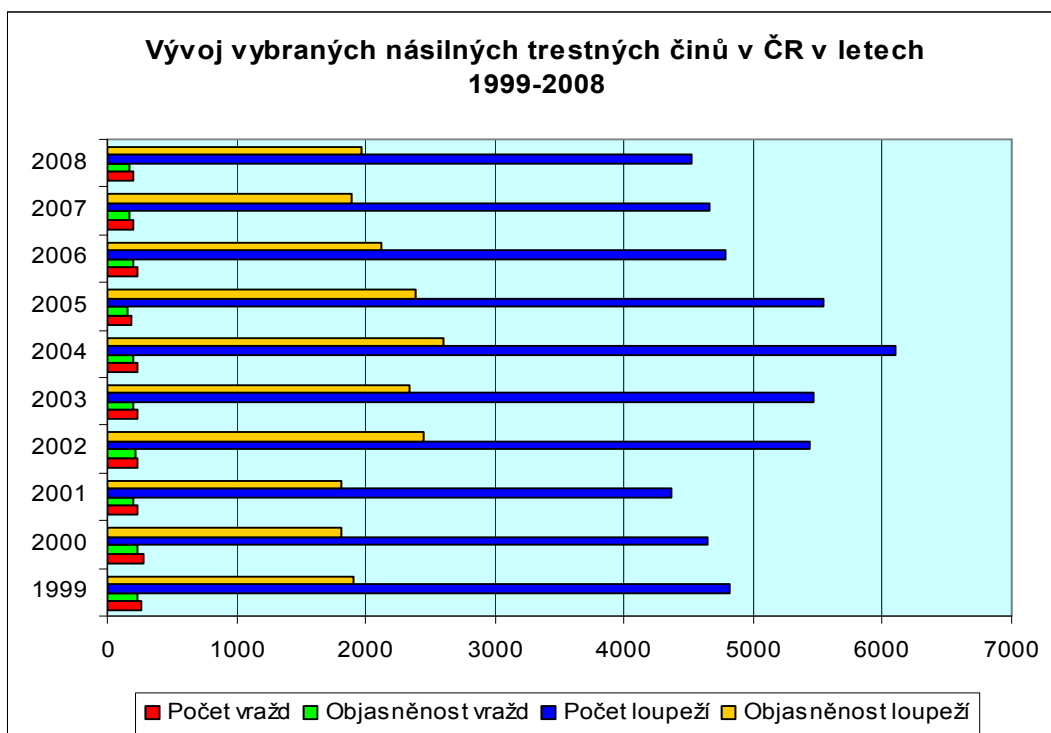

	Násilné trestné činy	Objasněno	Objasněnost v %
1999	23 228	18 631	80,2
2000	21 996	17 595	80
2001	21 709	17 773	81,9
2002	23 555	17 456	74,1
2003	22 358	16 396	73,3
2004	23 579	17 364	73,6
2005	21 684	16 046	74
2006	19 171	14 028	73,2
2007	19 551	13 047	66,7
2008	17 875	11 239	62,9

Zdroj: Policejní statistika

Zajímavé je také sledovat a porovnávat vývoj dvou nejvýznamnějších násilných trestných činů, vraždy a loupeže. I když vražda není nejfrekventovanějším násilným trestným činem, je dozajista činem nejzávažnějším. O to více potěšující je, že jejich počet má od roku 2000 klesající tendenci, která je narušena pouze rokem 2006, kdy došlo k nárůstu, ale již následujícího roku počet vražd opět klesá. U trestného činu vraždy je i velmi vysoká objasněnost, průměr za posledních deset let je 87,2%, přičemž v roce 2004 dosáhla dokonce 90,3%.

Trestný čin loupeže patří k činům v rámci násilné kriminality nejvíce frekventovaným. Loupež je páchána převážně ve velkých městech, nejčastěji ve večerních hodinách a na odlehlých místech. Pro pachatele je důležitá anonymita a možnost rychlého útěku z místa činu. Na rozdíl od klesající tendence vraždy, není křivka loupeží jasně daná a dochází u ní ke střídání poklesu a nárůstu. V posledních třech letech potom dochází k poklesu až na 4 515 činů, zaznamenaných v roce 2008. Objasněnost loupeží ve srovnání s objasněností vražd je zhruba poloviční, průměrně se pohybuje okolo 42,1%. Nejvyšší objasněnost byla v roce 2002, kdy dosáhla 45,1%.

Zdroj: Institut pro kriminologii a sociální prevenci

Z hlediska počtu násilných trestných činů spáchaných vybranými skupinami osob v letech 1999-2008 lze konstatovat, že dochází k poklesu spáchaných trestných činů u všech sledovaných kategorií. Nejvíce je to patrné u osob mladších 15 let, které v roce 1999 spáchaly 1 486 trestných činů a v roce 2008 pak pouze 499 činů. Tyto údaje svědčí o dobré spolupráci policie a základních škol při vytváření prevence. U trestných činů spáchaných recidivisty je vidět nejdříve nárůst, o poklesu můžeme mluvit až od roku 2004, tedy v době kdy dochází k poklesu násilné kriminality, což bude nejspíše hlavní příčina. Stejnou tendenci lze najít i u mladistvých, kde také dochází k poklesu až od roku 2004. Za zmínku stojí i snížení počtu násilných trestných činů spáchaných cizinci, zvláště při srovnání roků 2007 a 2008, což je poněkud překvapivá skutečnost. Po vstupu ČR do Schengenského prostoru v prosinci roku 2007 a s tím související otevření hranic, se očekával trend spíše opačný.

Je třeba ještě upozornit, že zde uvedenou statistiku nelze zaměňovat se statistikou vybraných stíhaných a vyšetřovaných skupin osob vzhledem k celkovému počtu osob stíhaných za násilnou kriminalitu. V tomto případě jde o statistiku zabývající se trestnými činy.

	Trestné činy spáchané mladistvými 15-18 let	Trestné činy spáchané mladšími 15 let	Trestné činy spáchané cizinci	Trestné činy spáchané recidivisty	Násilné trestné činy celkem
1999	1233	1486	1303	5369	23 228
2000	1111	1083	1098	5310	21 996
2001	1141	1285	939	5730	21 709
2002	1241	982	1177	6875	23 555
2003	1235	873	1093	7217	22 358
2004	1341	705	1123	7864	23 579
2005	1149	581	1088	7592	21 684
2006	990	544	1011	6630	19 171
2007	1082	498	1043	5922	19 551
2008	958	499	915	5575	17 875

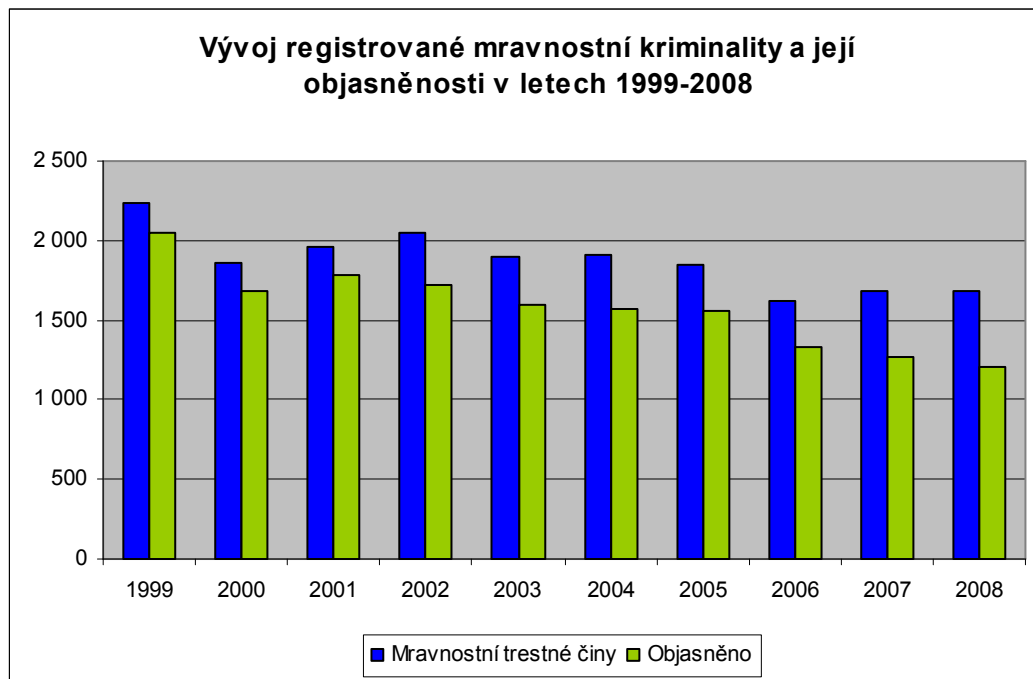
Zdroj: Policejní statistika

3.2. Mravnostní kriminalita a její vývoj v letech 1999-2008

Mravnostní kriminalita se podílí na kriminalitě celkové svými zhruba 0,5%. Při srovnání s ostatními druhy kriminalit, jde o kriminalitu s nejstabilnějším vývojem. Na tento fakt má největší vliv skutečnost, že mravnostní kriminalita na rozdíl od ostatních druhů nepodléhá tolik sociálním a ekonomickým změnám. Od roku 1999, kdy bylo zjištěno 2 239 deliktů, dochází k postupnému poklesu kriminality, který je narušen jen mírným nárůstem v roce 2002. Pokles je zastaven v roce 2006, kdy bylo také zjištěno nejméně činů. Od té doby lze označit mravnostní kriminalitu za stagnující. Celkově však lze konstatovat pokles kriminality, který je zvláště patrný při srovnání let 1999 a 2008 kdy, vyjádřeno v absolutních číslech došlo k poklesu o 559 činů. Na vývoj zjištěné kriminality má nepochybně vliv její latence, které je u mravnostní trestné činnosti velmi vysoká. Dalším faktorem je i stud osob, které se staly její obětí. Osoby, které se staly oběťmi mravnostní kriminality, často tuto skutečnost ani nenahlásí na policii, z důvodu obavy z jejich stigmatizace ve společnosti.

S klesajícím počtem registrovaných deliktů, klesá bohužel i objasněnost této trestné činnosti. Zvláště při srovnání roku 1999, kdy byla objasněnost téměř 92%, s rokem 2006, s objasněností 82,4%. Ještě markantnější propad objasněnosti byl zaznamenán v roce 2007 a 2008, kdy objasněnost dosahuje pouhých 75,4% respektive 71,5%. Tedy pokles o dalších více než 10%. Tento výrazný pokles v posledních dvou letech lze, stejně jako u kriminality násilné přičíst na vrub policejní reformě. Na vině bude opět nedostatečný počet policistů v kombinaci s nedostatečnými zkušenostmi nově nastupujících příslušníků.

	Mravnostní trestné činy	Objasněno	Objasněnost v %
1999	2 239	2 050	91,6
2000	1 856	1 678	90,4
2001	1 955	1 780	91
2002	2 046	1 716	83,9
2003	1 898	1 591	83,8
2004	1 909	1 574	82,5
2005	1 849	1 560	84,4
2006	1 615	1 331	82,4
2007	1 689	1 274	75,4
2008	1 680	1 202	71,5

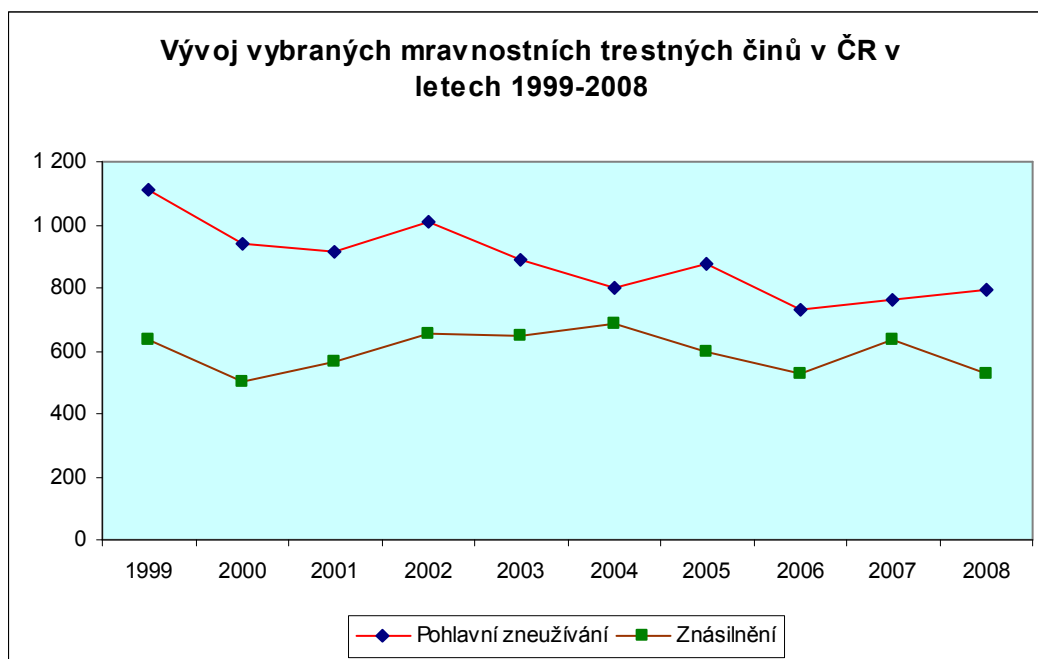

Zdroj: Policejní statistika

Největší podíl na mravnostní kriminalitě mají trestné činy znásilnění a pohlavní zneužívání a to téměř 80%. Vývoj trestného činu znásilnění je poměrně stabilní a od roku 2004 má, s výjimkou roku 2007, klesající tendenci. Objasněnost znásilnění je za posledních šest let v průměru 74,4%. Do roku 2001 mohla být předmětem útoku trestného činu znásilnění pouze žena. Znásilnění muže se posuzovalo jako trestný čin vydírání. Pokud tedy žena znásilnila muže byla stíhána za vydírání. Od roku 2001 může být předmětem útoku kterýkoliv člověk. Tato novela trestního zákona se ale ve statistikách policie výrazně neprojevila. Hlavním důvodem je fakt, že co do počtu obětí převažují ženy, průměrně v 93,4% a muži se stávají obětí znásilnění ve zbylých 6,6%. Podle statistik policie jsou nejvíce ohroženy ženy ve věku 18-30 let.

Trestný čin pohlavního zneužívání je vůbec nejčastějším činem mravnostní kriminality a z tohoto důvodu má vliv i na celkový vývoj mravnostní trestné činnosti. Vývojový graf trestného činu pohlavního zneužívání se, na rozdíl od znásilnění, vyznačuje výrazně klesavou tendencí. Klesající tendence je narušena pouze mírným nárůstem v posledních dvou letech. V absolutních číslech došlo k poklesu mezi roky 1999 a 2008 o 319 činů. Stejně jako u znásilnění, i zde je vysoká objasněnost. Je to

dáno tím, že pokud je čin zaregistrován je většinou znám i jeho pachatel. Objasněnost v posledních šesti letech dosahovala v průměru 86,6%. V počtech obětí zde, podle statistik policie, převažují ženy a to průměrně v 84% případů.

Zdroj: Policejní statistika

Z hlediska počtu činů spáchaných vybranými skupinami osob, lze konstatovat stagnující vývoj u osob mladistvých. Z hlediska recidivistů došlo k nárůstu spáchaných trestných činů, který dosáhl vrcholu v roce 2003, od té doby počet klesal až na 416 činů zjištěných v roce 2008. Při srovnání roků 1999 a 2008 došlo k poklesu trestných činů spáchaných recidivisty v absolutních číslech o 172 činů. Pokles nastává i u činů spáchaných osobami mladšími 15 let. U této skupiny osob byl největší počet trestných činů registrován v roce 2000 a to 171. Poté následuje pokles až na 74 činů v roce 2006. Bohužel v posledních dvou letech můžeme opět zaznamenat jejich mírný nárůst. U činů spáchaných cizinci můžeme mluvit o stabilním vývoji. Zajímavé bude sledovat u této skupiny statistiky z let 2008 a následujících, zda a jakým způsobem se projeví vstup ČR do Schengenského prostoru.

	Trestné činy spáchané mladistvými 15-18 let	Trestné činy spáchané mladšími 15 let	Trestné činy spáchané cizinci	Trestné činy spáchané recidivisty	Mravnostní trestné činy celkem
1999	196	168	110	588	2 239
2000	204	171	116	508	1 856
2001	181	141	116	567	1 955
2002	229	119	128	630	2 046
2003	194	120	103	637	1 898
2004	161	92	139	606	1 909
2005	190	104	129	521	1 849
2006	175	74	113	447	1 615
2007	184	86	105	457	1 689
2008	155	93	119	416	1 680

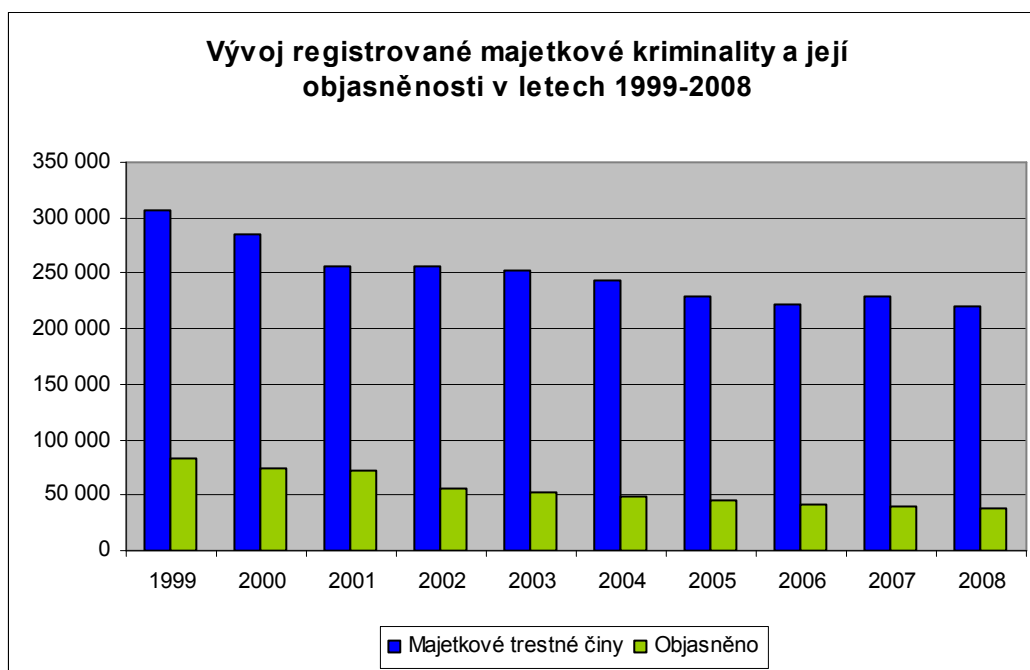
Zdroj: Policejní statistika

3.3. Majetková kriminalita a její vývoj v letech 1999-2008

Majetková kriminalita má největší podíl na kriminalitě celkové. V posledních deseti letech se pohybuje průměrně kolem 68,5%, přičemž v roce 2000 dosáhl dokonce podílu 72,6%. Má tedy značný vliv na celkový vývoj kriminality.

U vývoje majetkové kriminality lze zaznamenat výraznou sestupnou tendenci majetkové trestné činnosti. Pokud pro představu srovnáme registrované množství činů v roce 1999 s rokem 2008, činí rozdíl v absolutních číslech úctyhodných 87 000 činů. Takto rapidní pokles má jistě nějaké příčiny. Z těch pozitivních to bude větší pozornost policie věnovaná tomuto druhu kriminality především v oblasti prevence. Jako jsou zavádění kamerového systému, posílení policejních hlídek v terénu, nebo různé informační kampaně. Z těch negativních pak především vysoká latence. Jak se dále zmíníme, objasněnost majetkové kriminality není příliš vysoká a z tohoto důvodu většina poškozených majetkové trestné činy policii vůbec nenahlásí a tudíž nedojde ani k jejich registraci.

Pro majetkovou kriminalitu je typická nízká objasněnost, v průměru 21,8%. Bohužel, v posledních letech dochází k jejímu dalšímu postupnému snižování. Při srovnání roku 1999 a 2006 došlo k poklesu o 8,4%. Probíhající reforma policie ovlivnila i objasněnost majetkové kriminality, i když ne v takové míře. V letech 2007 a 2008 objasněnost klesla na hodnotu 17,7% respektive 17,2%, což je ve srovnání s rokem 2006 pokles o méně než 2%. Hlavní příčina tak nízkého poklesu je malá objasněnost již v předešlých letech. Kombinace velmi malé objasněnosti a poměrně nízkých trestů jsou také jednou z hlavních příčin vysokého počtu majetkových trestných činů.

	Majetkové trestné činy	Objasněno	Objasněnost v %
1999	306 351	83 836	27,4
2000	284 295	73 925	26
2001	255 897	72 830	28,5
2002	256 308	56 815	22,2
2003	253 372	51 528	20,3
2004	243 808	47 938	19,7
2005	229 279	45 590	19,9
2006	221 707	42 098	19
2007	228 266	40 424	17,7
2008	219 347	37 792	17,2

Zdroj: Policejní statistika

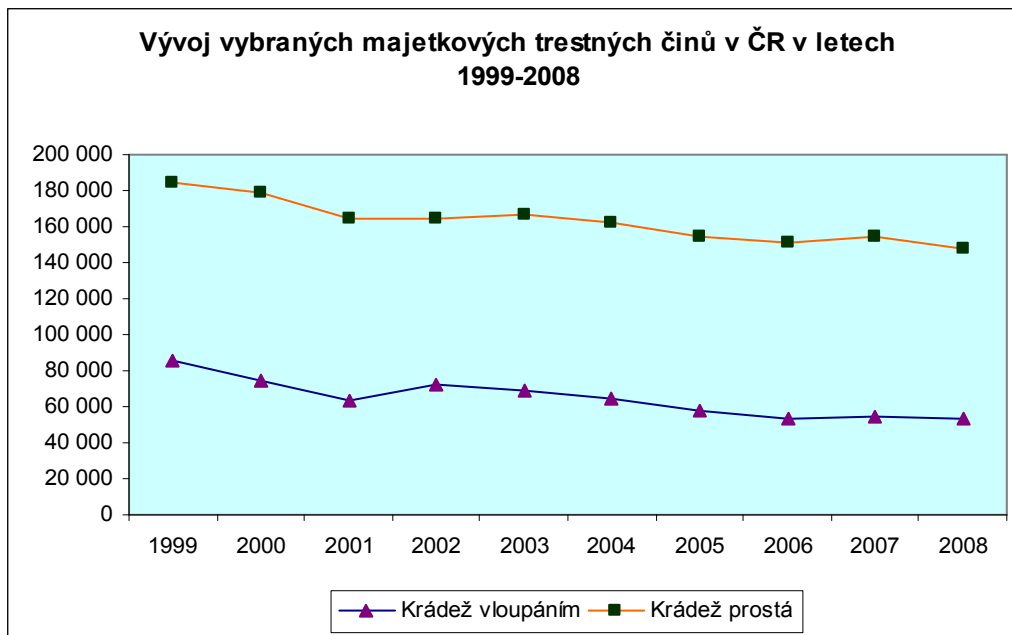
Největší podíl na majetkové kriminalitě má trestný čin krádeže, průměrně 91,2%. Vzhledem k významnému podílu majetkové kriminality na kriminalitě celkové, má krádež hlavní podíl i na vývoji celkové kriminality. Policejní statistiky rozlišují dva typy krádeže, krádež vloupáním a krádež prostou.

Do trestného činu krádeže vloupáním statistika zařazuje krádež vloupáním do obchodů, kiosků, restaurací, bytů, rodinných domků a dalších objektů. Graf krádeže vloupáním má postupně klesající tendenci. V roce 1999 bylo zaznamenáno 85 631 krádeží vloupáním, a v roce 2008 již jen 53 381 činů. Objasněnost krádeží vloupáním se pohybuje lehce přes 20 %.

Do trestného činu krádeže prosté statistika zahrnuje krádeže kapesní, krádeže věcí z aut, krádeže jízdních kol, krádeže prosté v bytech a další. Graf krádeže prosté má také sestupnou tendenci, v roce 2008 bylo zaznamenáno 147 292 krádežích prostých, což je oproti stavu v roce 1999 pokles v absolutních číslech o 37 049 činů. Ve srovnání s krádeží spáchanou vloupáním, má prostá i menší objasněnost, průměrně okolo 17%. Nejnižší objasněnost v rámci krádeže prosté mají krádež věcí z aut a krádež kapesní. U krádeže věcí z aut je to průměrně 8,7% a u krádeží kapesních dokonce jen 7,3%.

Z hlediska počtu krádeží je zajímavý rok 2002. Od tohoto roku, byla totiž zvýšena škoda nikoliv nepatrná z dvou tisíc korun na pět tisíc korun. Tato změna měla některé činy, dříve posuzované jako krádeže nyní kvalifikovat pouze jako přestupky, a tím docílit i snížení celkové kriminality. Tato změna by se měla projevit zvláště na počtu krádeží prostých. Pokud ale srovnáme údaje z roku 2001 (164 638 krádeží prostých) a údaje z roku 2002 (164 631 krádeží prostých), k žádnému razantnímu snížení u nich nedošlo. Příčinu lze najít ve skutečnosti, že páchané krádeže již působily škodu, která hranici pěti tisíc korun překračovala.

Hlavní příčinu klesající tendence v počtu zjištěných krádeží je třeba hledat v jejich přesunu z kriminality registrované do kriminality latentní. Tento fakt ovlivňuje velice nízká objasněnost krádeží. Z toho následně pramení nedůvěra obyvatel ve schopnost policie krádež vyšetřit a dopadnout pachatele. A díky tomu bývá značná část krádeží na policii nehlášena.

Zdroj: Policejní statistika

Spolu s klesající majetkovou kriminalitou, klesá i počet majetkových trestných činů spáchaných vybranými skupinami osob v letech 1999 až 2008. Nejvýraznější pokles můžeme v níže uvedené tabulce zaznamenat u osob mladších 15 let. U této skupiny došlo od roku 1999, kdy bylo zaznamenáno 9 409 činů, k poklesu o 8 000 činů, na hodnotu 1 409 deliktů zaznamenaných v roce 2008. Podobný pokles lze zaznamenat u osob mladistvých, u nichž došlo k poklesu během posledních deseti let o více než 7 500 činů. Hlavní příčinou tohoto poklesu lze spatřovat v úbytku dětí a mladistvých ve společnosti v důsledku snižující se porodnosti. Nižší porodnost se začíná projevovat v devadesátých letech minulého století a má za následek menší počet osob mladších 18 let v námi sledovaném období. Z hlediska cizinců je výrazný pokles mezi roky 1999 a 2000. Poté následuje stagnace, která trvá do současnosti. U trestných činů spáchaných recidivisty můžeme mluvit o klesající tendenci až od roku 2004, pozitivní ale je, že klesající tendence dosud přetrvává.

	Trestné činy spáchané mladistvými 15-18 let	Trestné činy spáchané mladšími 15 let	Trestné činy spáchané cizinci	Trestné činy spáchané recidivisty	Majetkové trestné činy celkem
1999	11 450	9 409	5 366	33 994	306 351
2000	10 260	7 762	3 568	35 496	284 295
2001	9 650	7 214	2 677	36 091	255 897
2002	7 294	3 419	2 346	35 288	256 308
2003	6 229	2 731	2 742	36 401	253 372
2004	4 701	1 953	2 898	34 961	243 808
2005	4 643	1 786	2 307	33 340	229 279
2006	4 159	1 820	2 456	30 602	221 707
2007	3 966	1 457	2 297	29 884	228 266
2008	3 844	1 409	2 338	28 294	219 347

Zdroj: Policejní statistika

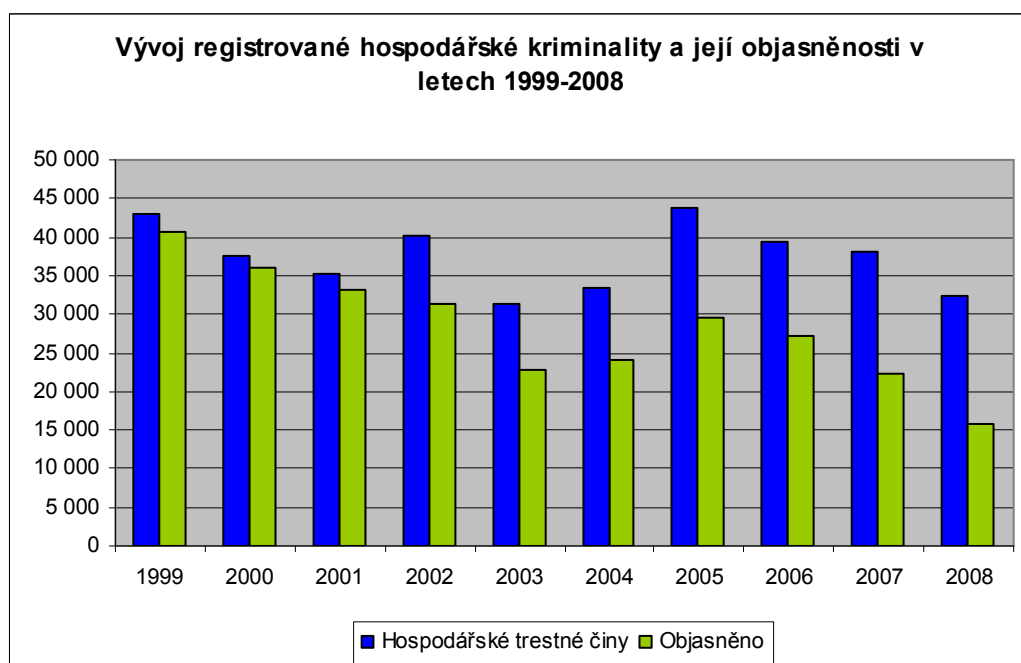
3.4. Hospodářská kriminalita a její vývoj v letech 1999-2008

Hospodářská kriminalita se podílí na kriminalitě celkové průměrně 10%. Často bývá problém odlišit, které trestné činy spadají do kriminality hospodářské a které do majetkové. Přispívá k tomu i statistika policie ČR, zahrnující do kriminality hospodářské i trestné činy podvodu a zpronevěry, jež nějakým způsobem narušují hospodářskou soustavu. Naopak statistiky Ministerstva spravedlnosti zařazují pod hospodářskou kriminalitu pouze trestné činy hlavy druhé trestního zákona.

Při pohledu na vývojový graf od roku 1999, nelze jednoznačně tvrdit, že hospodářská trestná činnost klesá nebo naopak stoupá. Spíše můžeme říci, že se kriminalita pohybuje v určitých vlnách. Tomu odpovídá i skutečnost, že nejvyšší počet trestných činů byl zaznamenán v roce 2005, naopak nejnižší v roce 2003 a 2008. Hlavním podíl na tomto stavu má latence kriminality a vývoj ekonomiky. Zvláště v období konjunktury ekonomiky dochází také k vzestupu kriminality hospodářské.

Na rozdíl od kriminality majetkové má hospodářská i poměrně vysokou objasňenost. Mezi lety 1999 - 2001 dokonce přesáhla laťku 90%. Od roku 2002 nastává

strmý propad objasňenosti, který pokračuje až doposud. Zvlášť výrazný je tento propad v posledních dvou letech, kdy objasňenost dosáhla hodnoty 59% resp. 49%. Příčinu dramatického poklesu objasňenosti v posledních dvou letech lze spatřovat především v zániku útvaru finanční policie k 31.12.2006. Šlo o specializovaný policejní útvar zaměřený na vyhledávání výnosů z trestné činnosti, boj proti praní špinavých peněz a nejkritičtější případy daňové kriminality. S jeho zrušením je spojen i odchod řady odborníků na finanční kriminalitu, což jistě přispělo k dalšímu poklesu objasňenosti samotné.

	Hospodářské trestné činy	Objasněno	Objasňenost v %
1999	42 907	40 690	94,8
2000	37 632	35 894	95,4
2001	35 262	33 187	94,1
2002	40 213	31 303	77,8
2003	31 451	22 803	72,5
2004	33 464	23 995	71,7
2005	43 882	29 519	67,3
2006	39 473	27 142	68,8
2007	37 981	22 393	59
2008	32 474	15 921	49

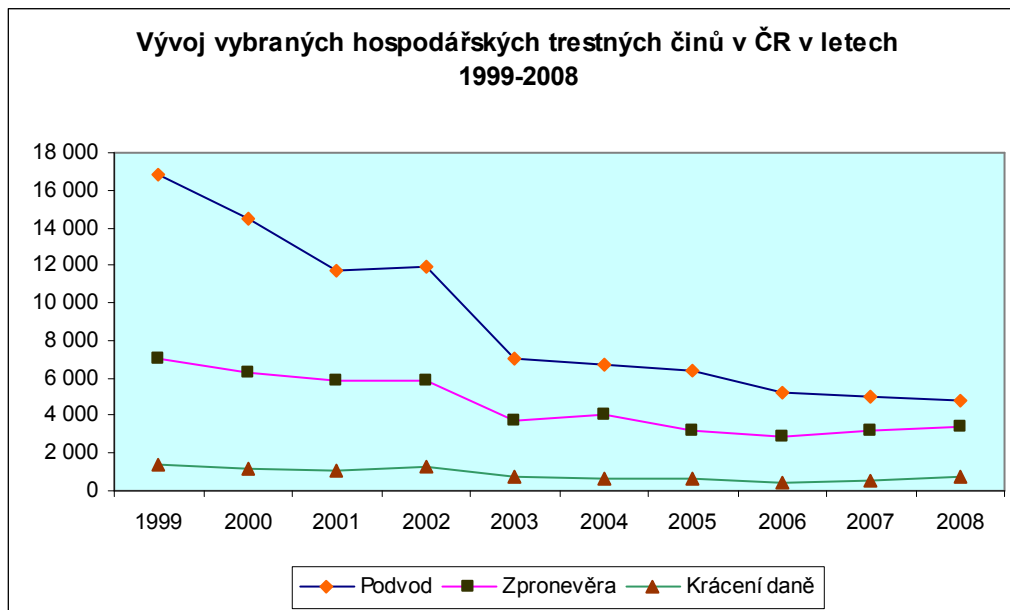
Zdroj: Policejní statistika

Podle statistik policie patří mezi tři typické hospodářské trestné činy podvod, zpronevěra a kráčení daně. Znovu je ale potřeba upozornit, že se musí jednat o podvod nebo zpronevěru, které ohrožují hospodářskou soustavu. Pokud soustavu neohrožují, spadají tato jednání pod kriminalitu majetkovou.

Trestný čin podvodu má velký podíl na hospodářské kriminalitě. Při pohledu na jeho vývoj, lze konstatovat sestupnou tendenci. Zvláště markantní je pokles mezi léty 2002 a 2003, téměř o 5 000 činů. Důvodem takto vysokého poklesu může být kromě vyšší latence, i přesun tohoto činu v rámci policejní statistiky do kriminality majetkové. Objasněnost podvodu se pohybuje poměrně vysoko, průměrně přes 80%, výjimku pak tvoří poslední dva roky kdy, i vzhledem k již zmiňované policejní reformě, poklesla nejdříve pod 70% a následně dokonce pod 60%. Pachatelé tohoto trestného činu jsou převážně muži. Podíl žen se pohybuje kolem 24%.

U trestného činu zpronevěry registrujeme také sestupnou tendenci, ale ve srovnání s podvodem nezas tolik výraznou. Nejvyšší počet trestných činů zpronevěry byl zaznamenán v roce 2006, jež činil 2 905 činů. Objasněnost se pohybuje přes 90%. Výjimku tvoří poslední dva roky, v nichž objasněnost klesla nejdříve na 77,4% a poté v roce 2008 dokonce na 67,7%. Podíl stíhaných žen na tomto trestném činu se pohybuje kolem 22%.

I u kráčení daně statistika zaznamenala pokles, ale vzhledem k počtu spáchaných činů ne tolik výrazný. Nejvyšší pokles, byl stejně jako u podvodu zaznamenán v letech 2002 a 2003, pokles o 578 činů. Nejvyšší počet byl zaznamenán v roce 2006 a to 441 činů. V posledních dvou letech lze naopak zaznamenat mírný vzestup tohoto trestného činu. Objasněnost dosáhla poměrně vysokého čísla, kolem 80%. Nicméně v posledních dvou letech znovu značně poklesla. V roce 2008 byla objasněnost jen 50,1%. Z hlediska stíhaných osob převažují muži. Podíl stíhaných žen je vzhledem k podvodu a zpronevěře nízký a pohybuje se kolem 9,5%. Podíl stíhaných recidivistů je také poměrně nízký a pohybuje se okolo 23,4%.

Zdroj: Policejní statistika

Při pohledu na počet hospodářských trestných činů spáchaných vybranými skupinami pachatelů lze říci, že u trestných činů spáchaných cizinci došlo nejprve k poklesu a od roku 2001 je vývoj poměrně stabilní. Mírný vzestup lze pozorovat v letech 2004 a 2005, tento nárůst nejspíš souvisí se vstupem České republiky do Evropské unie. U recidivistů lze naopak zaznamenat nárůst počtu spáchaných činů. Jejich počet stoupal až do roku 2005, kdy bylo zaznamenáno dokonce 12 003 činů spáchaných právě recidivisty. Tato skutečnost svědčí o nesprávně zvoleném trestu, který jim byl za předchozí činnost uložen. V dalších letech potom dochází k poklesu, až na přijatelných 7 140 činů v roce 2008. U skupiny osob mladistvých se počet spáchaných trestných činů pohybuje kolem čísla 240. S tím, že v některých letech dochází k nárůstu (například v roce 2002) a v některém roce naopak k poklesu (například v roce 2008). U osob mladších 15 let rovněž nelze hovořit o nějaké dlouhodobě vzestupné nebo naopak sestupné tendenci. Počet registrovaných činů se s mírnými výkyvy pohybuje okolo čísla 100. Pro skupinu mladistvých a osob mladších 15 let je typické, že převážnou část spáchaných činů tvoří trestný čin neoprávněné držení platební karty.

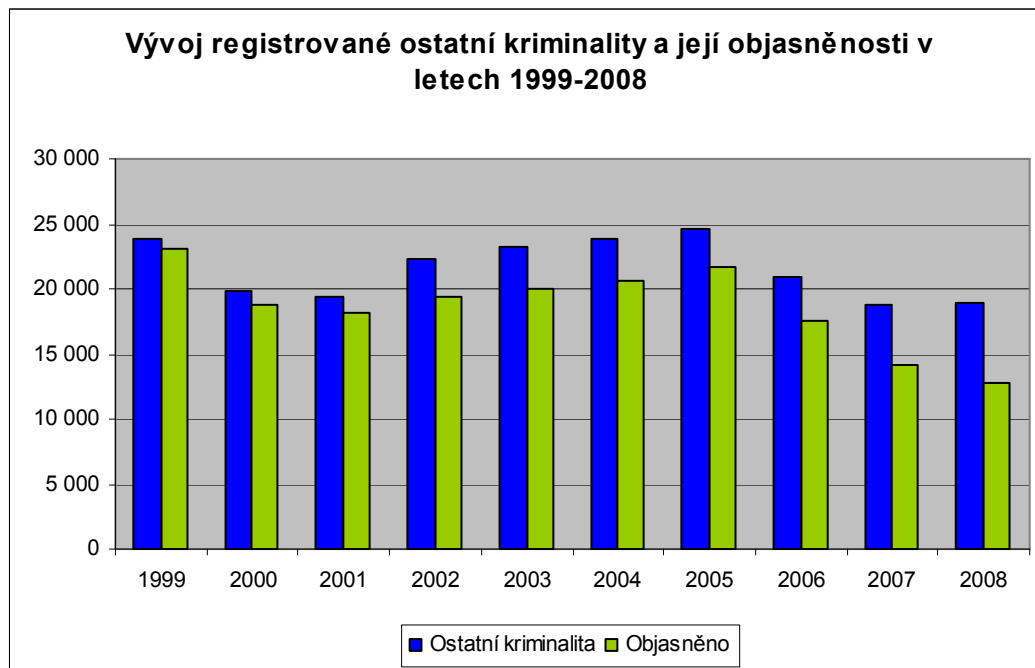
	Trestné činy spáchané mladistvými 15-18 let	Trestné činy spáchané mladšími 15 let	Trestné činy spáchané cizinci	Trestné činy spáchané recidivisty	Hospodářské trestné činy celkem
1999	237	89	3 663	7 090	42 907
2000	199	165	2 535	7 723	37 632
2001	253	70	1 896	9 118	35 262
2002	320	94	1 644	10 008	40 213
2003	260	120	1 545	8 549	31 451
2004	221	110	1 624	9 278	33 464
2005	248	100	1 766	12 003	43 882
2006	280	101	1 527	11 669	39 473
2007	212	57	1 250	9 346	37 981
2008	153	65	1 161	7 140	32 474

Zdroj: Policejní statistika

3.5. Ostatní a zbývající kriminalita a jejich vývoj v letech 1999-2008

Do **ostatní kriminality** zařazujeme trestné činy, které patří do skupiny obecné kriminality, ale nelze je zařadit pod kriminalitu mravnostní, majetkovou či násilnou. Ostatní kriminalita se podílí na celkové kriminalitě průměrně 6%, přičemž největší podíl měla v roce 2005 kdy dosáhla podílu 7,2%. Při pohledu na její vývoj zjistíme, že se ostatní kriminalita pohybuje kolem 20 000 registrovaných činů za rok. Mírný nárůst lze zaznamenat mezi lety 2003 až 2005. V roce 2005 se ostatní kriminalita dostala přes hranici 24 500 zjištěných trestných činů a zároveň dosáhla již zmiňovaného vysokého podílu na kriminalitě celkové. V dalších letech nastává pokles, který se v roce 2008 zastavil na 18 861 činech.

Poměrně vysoká je i objasněnost ostatní kriminality, která se pohybuje přes 80%. V letech 1999 až 2001 dosahovala dokonce více než 90%. Dobrá čísla u objasněnosti narušují poslední dva roky, kdy poklesla objasněnost pod 80%, a v roce 2008 dokonce pod 70% na 68,1%. Hlavním důvodem je opět zvýšený odchod příslušníků od policie.

	Ostatní kriminalita	Objasněno	Objasněnost v %
1999	23 879	23 049	96,5
2000	19 842	18 712	94,3
2001	19 386	18 135	93,5
2002	22 364	19 368	86,6
2003	23 183	20 073	86,6
2004	23 894	20 691	86,6
2005	24 692	21 622	87,6
2006	20 878	17 595	84,3
2007	18 795	14 223	75,7
2008	18 861	12 835	68,1

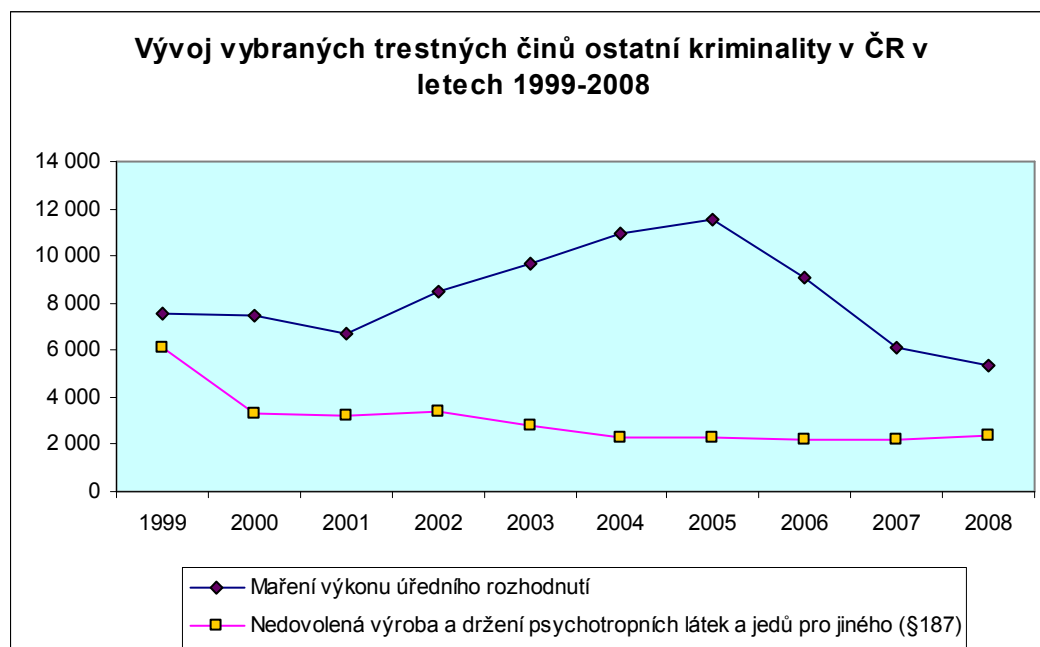
Zdroj: Policejní statistika

Zajímavý je pohled na vývoj dvou typických trestných činů patřících do kriminality ostatní.

Prvním z nich je trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí. Při srovnání vývoje tohoto činu a vývoje ostatní kriminality, zjistíme jejich značnou podobnost. U obou lze zaznamenat nárůst počtu činů, který graduje v roce 2005 a poté následuje strmý pokles. Lze tedy říci, že trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí má velký vliv na kriminalitu ostatní. Velmi vysoká je i objasněnost tohoto trestného činu, která

podle statistik policie přesahuje 94%. Přítomnost alkoholu se vyskytuje v 11,8% případů. Z hlediska stíhaných osob dominují muži. Podíl stíhaných žen se pohybuje okolo 6,5% a postupně se zvyšuje. V roce 2008 stoupl podíl stíhaných žen na 9,8%. Velmi vysoký je podíl stíhaných recidivistů, který se v posledních pěti letech pohybuje kolem 63%.

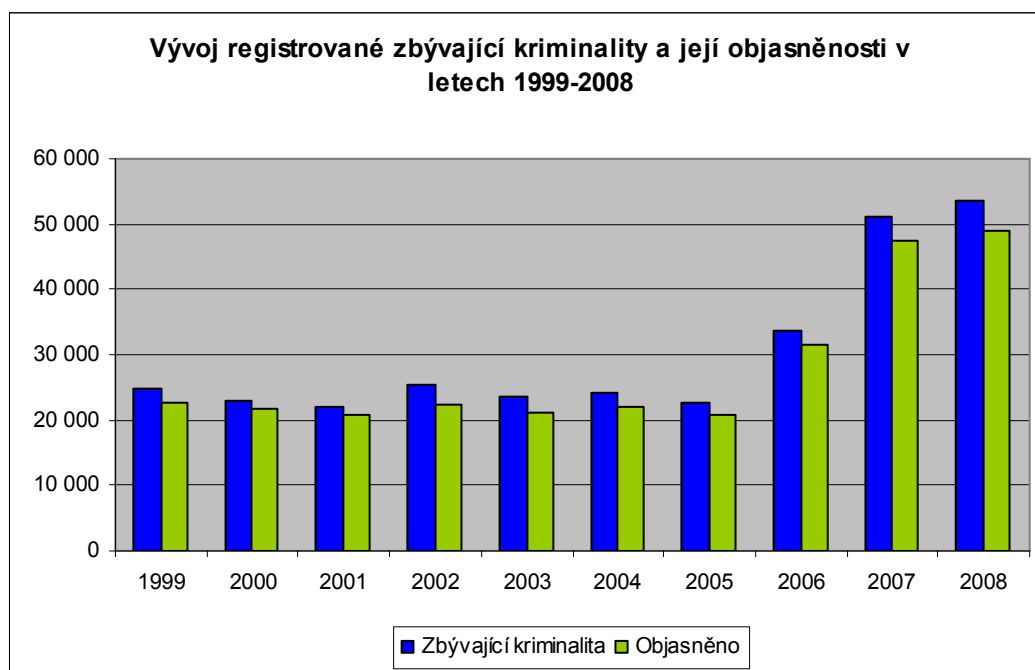
Druhým činem je trestný čin nedovolené výroby a držení psychotropních látek a jedů pro jiného. U něj lze konstatovat značný pokles mezi léty 1999 a 2000. V dalších letech dochází ke stagnaci, která je zvlášť patrná mezi lety 2004 až 2008. Zajímavé je, že v roce 2005, kdy byla ostatní kriminalita nejvyšší, dosahoval tento trestný čin jedné z nejmenších hodnot v posledních deseti letech. Je to dáno především jeho stabilním vývojem. Je tedy jasné, že tento trestný čin nemá na rozdíl od maření výkonu úředního rozhodnutí rozhodující vliv na kriminalitu ostatní. Společnou ovšem mají vysokou objasněnost. U trestného činu nedovolené výroby a držení psychotropních látek a jedů pro jiného přesahuje podle statistik 85%. Z hlediska stíhaných osob převažují muži, jejichž podíl se pohybuje průměrně okolo 84,5%. U tohoto činu převažují prvopachatelé nad recidivisty. Podíl recidivistů se pohybuje kolem 41,6%.

Zdroj: Policejní statistika

Zbývající kriminalitou označujeme trestné činy patřící do skupiny jiné kriminality, než je kriminalita obecná, které ale nelze zařadit mezi hospodářské trestné činy. Zbývající kriminalita se až do roku 2005 podílela na kriminalitě celkové průměrně 6,4%. Změna nastala v roce následujícím kdy získala nejprve podíl 10%, v roce 2007 14,3% a v roce 2008 se pak podíl zbývající trestné činnosti vyhoupl dokonce až na 15,7% !! Největší vliv na tuto změnu má trestný čin ohrožení pod vlivem návykové látky, opilství. Tento trestný čin se až do roku 2005 pohyboval mezi 500 až 1000 registrovaných činů za rok. V roce 2006 zaznamenal nárůst na 4 026 činů, který pak dále pokračoval až na neuvěřitelných 11 507 činů v roce 2008, což představuje téměř dvanáctinásobné zvětšení! Vliv na toto zvýšení může mít častá konzumace alkoholu řidičů v dopravě v kombinaci s každoročně narůstajícím množstvím automobilů na našich silnicích.

Velmi dobrá je i objasněnost zbývající kriminality, která se v posledních deseti letech pohybuje přes 90%. Zajímavá je i skutečnost, že ačkoliv u ostatních druhů kriminalit objasněnost v posledních dvou letech citelně klesá, u kriminality zbývající se tento trend neprojevuje. Je to dáno především tím, že do této kriminality patří poměrně nesourodá skupina trestných činů u nichž se ekonomické a sociální změny na jejich objasněnosti nijak neprojevují.

	Zbývající kriminalita	Objasněno	Objasněnost v %
1999	24 749	22 583	91,3
2000	23 031	21 626	93,9
2001	22 005	20 810	94,6
2002	25 328	22 387	88,4
2003	23 455	21 193	90,4
2004	24 039	21 952	91,3
2005	22 585	20 858	92,4
2006	33 541	31 444	93,7
2007	51 061	47 452	92,9
2008	53 524	48 889	91,3

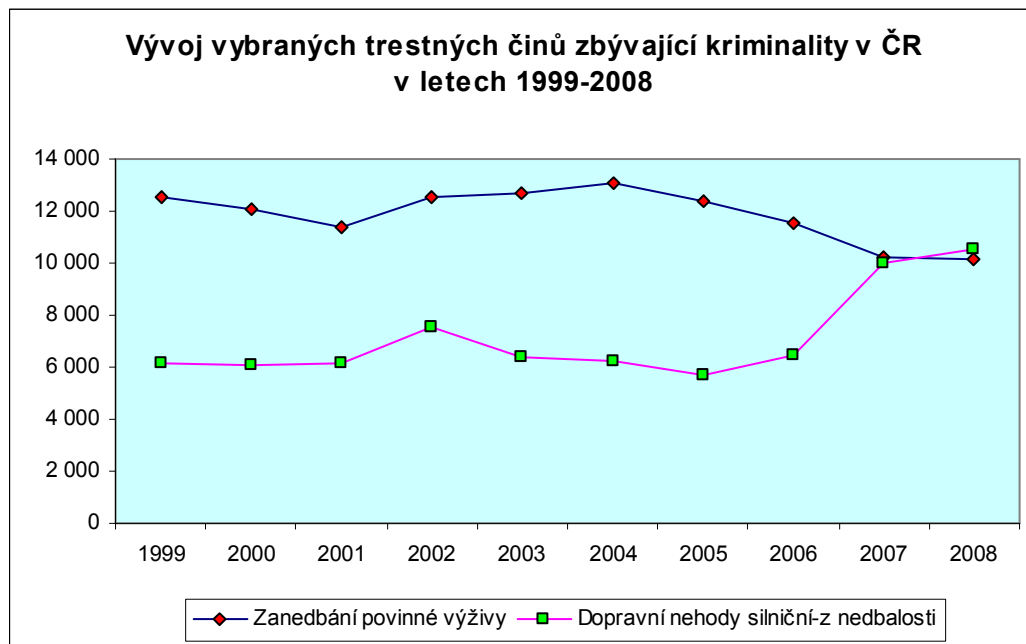
Zdroj: Policejní statistika

Níže se budeme zabývat vývojem dvou trestných činů patřících do zbývající kriminality.

První z nich je ve statistice označen jako dopravní nehody silniční z nedbalosti. Pod tento delikt patří trestné činy ublížení na zdraví z nedbalosti, obecné ohrožení z nedbalosti, opilství a další trestné činy spáchané v souvislosti se silniční dopravou. U tohoto deliktu lze zaznamenat stabilní vývoj až do roku 2006, pak nastává vzestup až na současných 10 561 činů. Na tento vzestup bude mít patrně hlavní vliv rostoucí počet dopravních prostředků na našich silnicích v kombinaci s narůstajícím množstvím mladých řidičů bez potřebných řidičských zkušeností. Jeho objasněnost se podle policejních statistik pohybuje přes 80%. V posledních letech došlo k nárůstu trestných činů u nichž byl zjištěn alkohol. Zatímco v roce 2000 byl zjištěn alkohol u 20,1% činů, v roce 2008 už to bylo u 39,6%. Z hlediska stíhaných osob je podíl žen průměrně 13%. Poměrně malý je i podíl stíhaných recidivistů, který se pohybuje mezi 7 až 16%.

Druhým je trestný čin zanedbání povinné výživy. U něj lze do roku 2004 sledovat stabilní vývoj, který na rozdíl od výše uvedeného deliktu střídá nikoliv vzestup ale naopak klesající tendence. V roce 2008 bylo registrováno 10 118 trestných činů. Tento čin má rovněž vysokou objasněnost pohybující se přes těžko uvěřitelných 99%. V roce 2005 jeho objasněnost dosáhla dokonce 100%. Na tomto deliktu se opět z převážné části podílí muži. Podíl žen na stíhaných osobách je jen něco mezi 7 až 10%.

Vysoký podíl na osobách stíhaných za tento čin tvoří i recidivisté, v posledních pěti letech je to téměř 60%.

Zdroj: Policejní statistika

4. Struktura a vývoj kriminality v okrese Havlíčkův Brod

Okres Havlíčkův Brod se nachází v centru Českomoravské vrchoviny a jeho sídlem je město Havlíčkův Brod. Počet obyvatel okresu se pohybuje okolo 95 tisíc. V roce 2008 bylo statistickým úřadem evidováno dokonce 96 079 obyvatel. Z demografického hlediska převažují ženy 48 403 oproti 47 676 mužům. Počet osob mladších 18 let v roce 2008 byl 19 719.

Rozloha okresu činí 1 264,95 km², z čehož 63% tvoří zemědělská půda a 28,4% lesy. Jde tedy o okres převážně zemědělský.

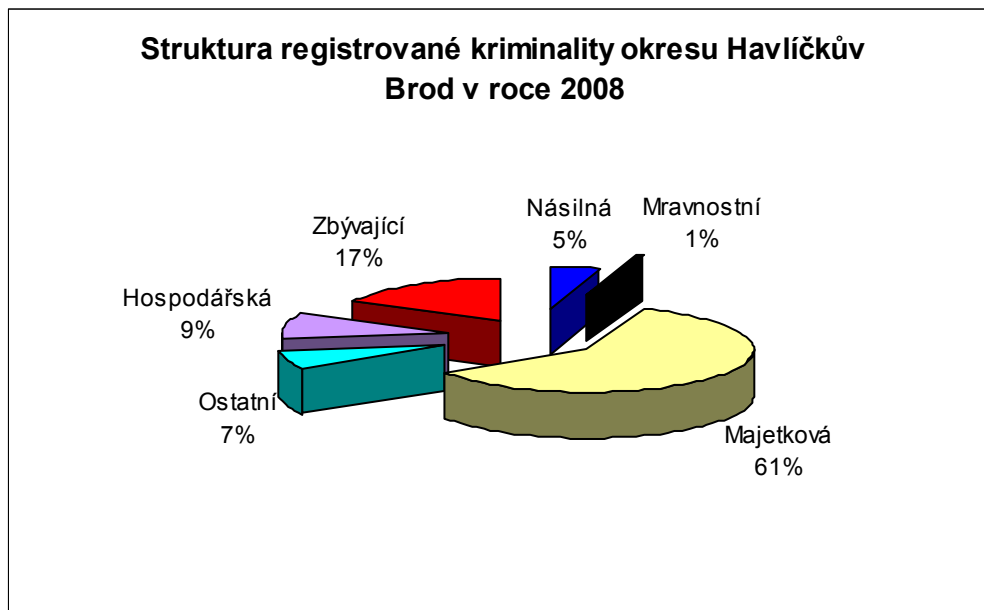
Od roku 2000 je Havlíčkobrodsko součástí kraje Vysočina. Jak bylo již zmíněno v předešlých kapitolách, kraj Vysočina patří ke krajům s nejmenším počtem

registrovaných trestných činů v rámci ČR. Dá se tedy předpokládat, že ani v sledovaném okrese nebude registrovaná kriminalita nijak vysoká. Hlavní příčinu nízké kriminality lze spatřovat v poměrně malém počtu obyvatel rozptýlených po celém území okresu. Nejvíce trestných činů bývá zpravidla zaznamenáno ve velkých aglomeracích, což není případ zrovna okresu Havlíčkův Brod. Ačkoliv na se na jeho území nalézají celkem osm měst, počet obyvatel v nich nepřesahuje 10 000. Výjimku tvoří pouze město Havlíčkův Brod, kde žije okolo 25 000 obyvatel. Ovšem ani v tomto případě nelze hovořit o velké aglomeraci.

4.1. Struktura registrované kriminality v okrese Havlíčkův Brod v roce 2008

V roce 2008 bylo v okrese Havl. Brod registrováno 1571 trestných činů. Jak zjistíme z následujících údajů, struktura kriminality se nijak výrazně neliší od struktury kriminality zaznamenané v celé ČR. Největší podíl má opět kriminalita majetková (61%). Následuje kriminalita zbyvajících, u které bylo zjištěno 275 trestných činů odpovídající asi 17% podílu. Kriminalita hospodářská se podílí 9%, kriminalita násilná 5% a kriminalita mravnostní 1%. Vojenské trestné činy nebyly v roce 2008 v Havl. Brodě vůbec zaznamenány. Tento fakt byl ovšem ovlivněn absencí vojenské posádky na území okresu.

	Druh kriminality						
	Obecná kriminalita				Jiná kriminalita		
	Násilná	Mravnostní	Majetková	Ostatní	Hospodářská	Zbývající	Vojenské trestné činy
Počet trestných činů	75	11	951	111	148	275	0
Podíl na celkové kriminalitě	5%	1%	61%	7%	9%	17%	0%

Zdroj: Policejní statistika

Zjištěná škoda způsobená celkovou kriminalitou v okresu Havl. Brod dosáhla v roce 2008 částky 88,083 milionů korun. Velmi zajímavý je ale podíl jednotlivých druhů kriminalit na škodě. Ačkoliv v ČR drtivě převažuje škoda způsobená hospodářskou kriminalitou, v brodském okrese je situace úplně odlišná. Nejvíce se na škodě podílela kriminalita majetková (44,021 milionů korun), což je asi 50% podíl. Naopak kriminalita hospodářská je až na druhém místě (23,096 milionů korun), tedy asi 26,2%. Násilná kriminalita se podílí 0,5% a zbylých 23,3% je podíl ostatních druhů kriminalit.¹ Otázkou tedy je, jak je možná tak výrazná převaha škod způsobených majetkovou kriminalitou nad kriminalitou hospodářskou. Hlavní příčinou bude nejspíš nedostatek příležitostí k hospodářské kriminalitě. Ten lze spatřovat v malém počtu obchodních společností na území okresu. Vzhledem k tomu, že hlavní podíl na škodě způsobené hospodářskou kriminalitou má trestný čin kráčení daně, lze předpokládat rozhodující vliv množství podnikatelských subjektů na způsobené škodě. Dalším ovlivňujícím faktorem je, že největší město okresu, tedy již zmiňovaný Havlíčkův Brod, má pouze 25 tisíc obyvatel a lidé se proto mezi sebou více znají, což není pro

¹ Policejní ředitelství Havlíčkův Brod

hospodářskou kriminalitu vhodné prostředí. Vysvětlení může být také ale mnohem prostší, může se jednat o chybu policie při shromažďování a evidenci získaných dat.

V roce 2008 bylo v brodském okrese stíháno a vyšetřováno 634 osob. Jistě není nijak překvapující, že v počtu pachatelů převažují muži (572 osob). Žen bylo stíháno nebo vyšetřováno pouze 62, což tvoří podíl 9,8%. V posledních šesti letech se podíl žen na počtu stíhaných a vyšetřovaných osob pohybuje kolem 11,4%. Při porovnání získaných údajů s údaji policie v rámci celé ČR, jde opět o prakticky stejný stav. Poměrně vysoký je počet stíhaných a vyšetřovaných recidivistů, v roce 2008 dosáhl podílu přesahujícího hranici 50%. Ten je bohužel mnohem vyšší než podíl stíhaných a vyšetřovaných recidivistů v rámci ČR. Ovšem i při pohledu do policejních statistik z let minulých je zřejmé, že podíl recidivistů v okrese činící více než 50% není ničím neobvyklým. Otázka je, zda je to způsobeno nesprávně zvoleným způsobem nápravy pachatelů, nebo vyšší latencí u prvopachatelů. Osob mladistvých mezi 15-18 lety bylo v roce 2008 stíháno nebo vyšetřováno 38. Podíl stíhaných mladistvých osob v ČR v roce 2008 dosáhl podle statistik police 4,9%.

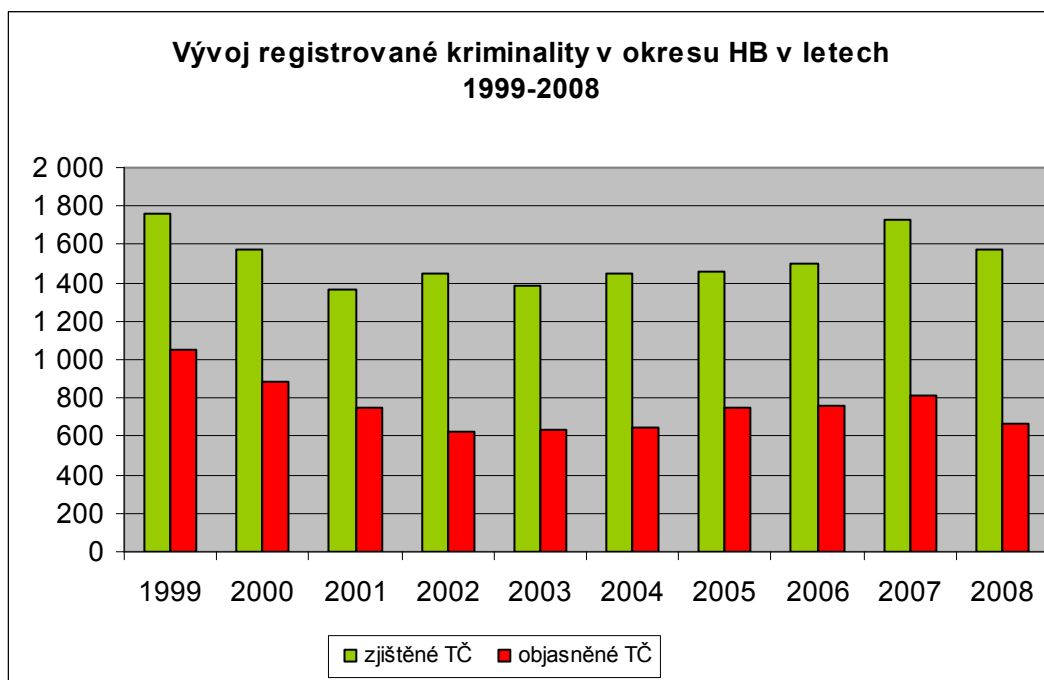
	Muži	Ženy	Recidivisté	Mladiství 15-18 let
Počet stíhaných a vyšetřovaných osob v okrese Havl. Brod	572	62	318	38
Podíl jednotlivých kategorií pachatelů na celkovém počtu pachatelů	90,2%	9,8%	50,2%	6%

Zdroj: Policejní statistika

4.2. Vývoj registrované kriminality v okrese Havlíčkův Brod v letech 1999-2008

Vývoj kriminality v letech 1999-2008 lze charakterizovat nejprve poklesem kriminality, poté stabilním vývojem a v posledních dvou letech opět nárůstem. Stejně jako v celé republice, tak i v samotném brodském okrese bylo zaznamenáno nejvíce trestných činů v roce 1999 a to v počtu 1 758 činů. Mezi lety 2001 až 2006 byl vývoj kriminality poměrně stabilní a pohyboval se mezi 1 350 až 1 450 činy. V roce 2007 došlo k velkému nárůstu trestných činů a v následujícím roce kriminalita opět klesla. Nárůst kriminality v roce 2007 ovlivnil i příchod zahraničních pracovních sil, zvláště z Ukrajiny, Slovenska a Mongolska a to především do továrny vyrábějící automobilové díly, nacházející se na okraji Havl.Brodu. Při srovnání vývoje celkové kriminality v ČR a v brodském okrese je vývojová křivka prakticky totožná.

Křivka objasněnosti má klesající tendenci. V roce 1999 byla objasněnost 60%, v následujících letech, s výjimkou roku 2005 a 2006, postupně klesá až na 42,4% zaznamenaných v roce 2008. I tak je objasněnost vyšší než objasněnost celkové kriminality v celé ČR.

Zdroj: Policejní statistika

Z hlediska vývoje škod způsobených celkovou kriminalitou v okrese Havlíčkův Brod, lze sledovat opačnou tendenci než v ČR. Zatímco v celé republice byla zjištěna nejvyšší škoda v roce 2000 a od té doby byla její tendence klesajícího rázu, v brodském okrese můžeme naopak zaznamenat její růst začínající rokem 2004. Přičemž v roce 2008 dosáhla 88,083 milionů korun, což je nejvyšší hodnota za posledních deset let. Převážná část škody je způsobena vlivem kriminality majetkové a hospodářské, ale v posledních letech je vývoj obou druhů kriminalit stabilní, nelze tedy říci, že škoda stoupá v důsledku většího počtu trestných činů.

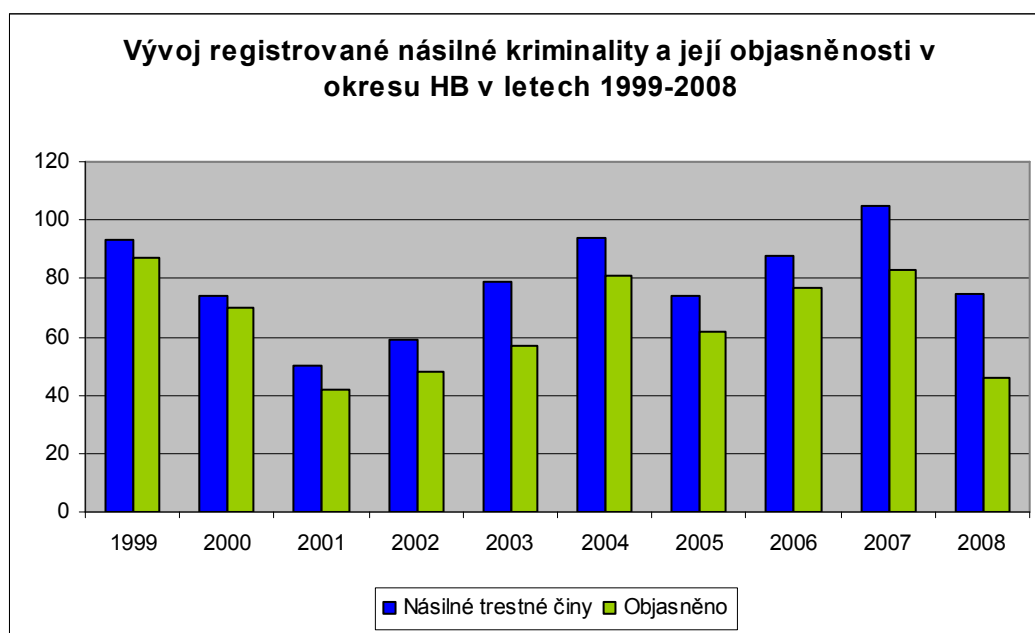
Rok	Zjištěná škoda v tis.Kč	Rok	Zjištěná škoda v tis.Kč
1999	49 693	2004	60 703
2000	62 592	2005	58 096
2001	49 268	2006	66 083
2002	71 854	2007	80 963
2003	46 567	2008	88 083

Zdroj: Policejní statistika

Počet stíhaných a vyšetřovaných osob v letech 1999-2008 je stabilní a pohybuje se zhruba mezi 600 až 740 pachateli. Nejvyššího počtu pak dosáhl v roce 2007, kdy pod vlivem nárůstu kriminality, bylo zjištěno 742 pachatelů. U pachatelů převažují muži, jejichž počet každoročně narůstá. V roce 2007 byl podíl mužů téměř 91%. Podíl žen je zhruba 11,4%, s postupně klesající tendencí. Dochází tedy k opačnému trendu než v rámci ČR. Je to dáno převážně tím, že ženy se nejvíce podílejí na kriminalitě hospodářské, která není v okrese nijak vysoká a od roku 2005, kdy dosáhla nejvyšších hodnot, klesá. Údaje o počtu stíhaných a vyšetřovaných žen v okrese Havl. Brod máme až od roku 2003, protože v předchozích letech policie podíl žen v okrese nevidovala. Kromě počtu stíhaných a vyšetřovaných žen, klesá i počet mladistvých osob. V roce 2000 jich bylo zaznamenáno 83 a v roce 2008 již jenom 38. Naopak stoupá počet stíhaných a vyšetřovaných recidivistů. V letech 2004-2006 tvořili více jak 50% všech pachatelů. Průměrně se podíl stíhaných recidivistů pohybuje v posledních deseti letech kolem 42,2%, je tedy větší než podíl stíhaných recidivistů v ČR.¹

¹ Policejní ředitelství Havlíčkův Brod

Násilná kriminalita. Vývoj násilné kriminality není stabilní. Od roku 1999 do roku 2001 násilná kriminalita klesá. Rok 2001 je co se registrované kriminality týče nejpozitivnější, bylo v něm zaznamenáno nejméně násilných trestných činů v posledních deseti letech. V následujícím roce kriminalita opět stoupá, až do roku 2004. V dalších letech následuje pokles, který narušuje jen rok 2007, kdy stejně jako v celé ČR došlo u kriminality k nárůstu. V roce 2008 bylo zaznamenáno 75 násilných činů. Postupný nárůst kriminality, který střídá náhlý pokles lze vysvětlit zvýšeným zájmem policie o daný druh kriminality a také zvýšenou činností v oblasti prevence. Ač to při srovnání vývoje násilné trestné činnosti v okrese a v ČR není na první pohled úplně patrné, přesto jsou oba vývoje prakticky totožné. Větší strukturovanost vývojového grafu v brodském okrese je dána tím, že se násilné trestné činy pohybují v desítkách a tudíž se každý menší pokles nebo vzestup kriminality projeví mnohem víc než na grafu pro celou ČR, kde statistika pracuje s tisíci trestnými činy za rok.

Zdroj: Policejní statistika

Násilná kriminalita má již tradičně vysokou míru objasněnosti. Důvodem bude její poměrně velká nebezpečnost a tedy i zvýšená pozornost věnovaná tomuto druhu trestné činnosti ve společnosti. Z té pak vyplývá i maximální důraz policie na jejím

vyřešení. Nejvyšší byla objasněnost v roce 2000, kdy dosáhla 94,6%. V posledních dvou letech pak nastává razantní pokles. V roce 2007 dosahuje objasněnost 79% a o rok později již jen 61,3%. Je tedy zřejmé, že stejně tak jako v celé ČR, se i v okrese Havl.Brod díky reformě policie, začíná projevovat nedostatek zkušených policistů na objasněnosti kriminality.

Z hlediska vývoje dvou nejvýznamnějších násilných činů, tedy loupeže a vraždy, lze říci, že u loupeže je vývoj poměrně stabilní. Počet registrovaných loupeží se pohybuje ročně mezi 10-14 činy. Výjimku tvoří rok 2000 a 2002, kdy bylo zaznamenáno pouze 7 loupeží.

U trestného činu vraždy je situace ještě mnohem lepší. Počet vražd se pohybuje od 1 do 5 činů. V roce 2007 dokonce nebyla v celém okrese zaznamenána vražda žádná! V kontrastu s tímto faktem je rok 2006, kdy počet vražd dosáhl hrozivého čísla 17. Tato skutečnost byla zapříčiněna kauzou tzv. heparinového vraha, kdy jeden ze zaměstnanců havlíčkobrodské nemocnice usmrcoval pacienty pomocí látky na ředění krve, zvané Heparin. Objasněnost vražd je v posledních deseti letech 100%!!¹

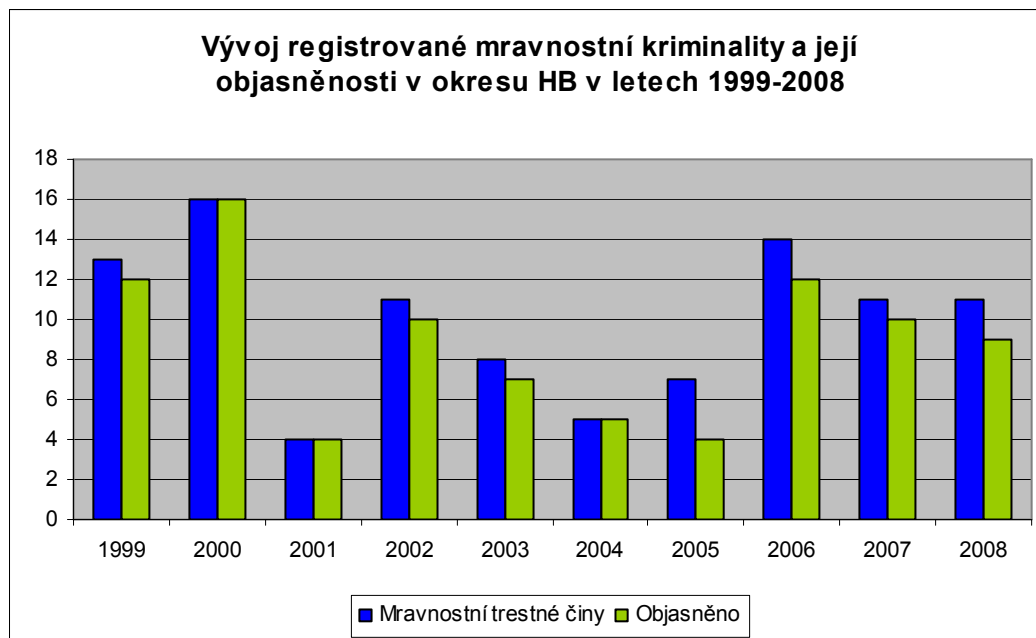
Mravnostní kriminalita. Mravnostní kriminalita nemá co do počtu trestných činů nijak závratné zastoupení. Její podíl na kriminalitě celkové je kolem 1%. Nejvíce mravnostních trestných činů bylo v brodském okrese zaznamenáno v roce 2000 a to 16 trestných činů. V dalších letech nastává pokles, avšak vzhledem k množství registrovaných činů, nijak výrazný. Od roku 2006 se jejich počet pohybuje mezi 11 až 14 činy. Vývoj mravnostní kriminality v brodském okrese se ve srovnání s vývojem v České republice podstatně liší. Zatímco vývoj v ČR je poměrně stabilní vývoj ve sledovaném okrese vykazuje mnohem větší rozptyl. Hlavní příčinu je potřeba opět hledat v počtu trestných činů. Zatímco statistika okresu pracuje s trestnými činy v rámci jednotek, celorepubliková se pohybuje v řádu stovek. Z tohoto důvodu se každá sebemenší změna na okresních statistikách projeví mnohem výrazněji.

Objasněnost této trestné činnosti je také vysoká. Průměrně se pohybuje nad 90%. Pokles lze zaznamenat, stejně jako v celé ČR v roce 2008, kdy dosáhla objasněnost 81,8%. Výjimku z trendu vysoké objasněnosti představuje i rok 2005, kdy

---

¹ Policejní ředitelství Havlíčkův Brod

klesla na 57,1%! Tento údaj je ale třeba brát s rezervou. V roce 2005 totiž policie zaregistrovala 7 mravnostních trestných činů, z nichž objasnila 4 činy.

Zdroj: Policejní statistika

Rozhodující podíl na mravnostní kriminalitě mají trestné činy pohlavního zneužívání a znásilnění.

Nejvíce trestných činů znásilnění bylo registrováno v roce 1999 a 2000 a to 5 činů. V dalších letech se vývoj pohybuje mezi 2 až 4 činy. I zde je objasněnost velmi vysoká, téměř 100%. Výjimku tvoří jen rok 2005, kdy byl ze tří trestných činů objasněn pouze jeden, a tudíž objasněnost poklesla.

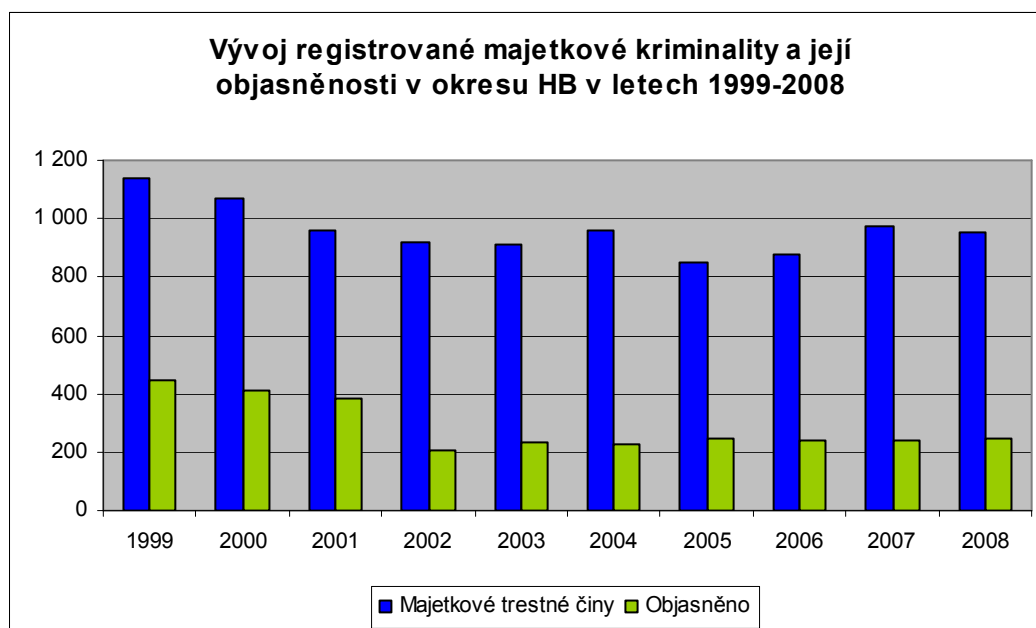
Počet trestných činů pohlavního zneužívání se pohybuje mezi 7 až 10 činy ročně. Pokles lze zaznamenat v roce 2004 a 2005, kdy byly registrovány jen 3 trestné činy. Objasněnost se ve sledovaném období pohybuje přes 90%.¹

Majetková kriminalita. Majetková kriminalita tvoří, stejně jako v celé ČR, hlavní podíl na kriminalitě celkové. Vývoj majetkové trestné činnosti v brodském okrese má od roku 1999 klesající tendenci, která trvá až do roku 2005. Tento trend je

¹ Policejní ředitelství Havlíčkův Brod

přerušen jen rokem 2004, kdy v důsledku nárůstu zaznamenaných krádeží, došlo k dočasnému zvýšení kriminality. Na dočasném poklesu majetkové kriminality se projevilo i zavedení kamerového systému v městě Havl.Brod v roce 2001. Od roku 2006 začíná majetková kriminalita opět mírně narůstat, až na 951 činů zaznamenaných v roce 2008. Při srovnání vývoje kriminality majetkové ve sledovaném okrese a v ČR se vývojový graf nijak výrazně neliší, kromě již zmiňovaného vzestupu kriminality v brodském okrese v roce 2004 způsobeném nárůstem krádeží.

Objasněnost u majetkové kriminality je nízká. V letech 1999 až 2001 se pohybovala okolo 40%. V dalších letech pak klesá až na 26% v roce 2008. Policejní reforma se na objasněnosti nijak výrazně neprojevila. Jestliže v rámci ČR klesla objasněnost v posledních dvou letech o necelá 2%, brodský okres zaznamenal pokles o 1%. Objasněnost je ve srovnání s objasněností v ČR průměrně o 10% větší.

Zdroj: Policejní statistika

Největší podíl na majetkové kriminalitě má krádež prostá a krádež vloupáním.

Krádež vloupáním od roku 1999 do roku 2001 klesla z 411 činů na 264 činů. Poté došlo k mírnému nárůstu, a nyní se krádež vloupáním pohybuje průměrně kolem 330 registrovaných činů. Největší pokles zaznamenala krádež vloupáním do bytů, kde

v roce 1999 bylo registrováno 43 činů a v roce 2008 už jen činů 10. O více než polovinu se snížil i počet krádeží vloupáním do rekreačních objektů, ze 110 činů v roce 1999 na 58 činů v roce 2008.

Krádež prostá má až do roku 2002 klesající tendenci a v následujících letech potom stagnuje. U krádeže prosté se projevila změna hranice škody nikoliv nepatrně z 2000 Kč na 5000 Kč, která proběhla v roce 2002. Mezi lety 2001 a 2002 došlo k poklesu krádeže prosté téměř o 100 činů. Z krádeží prostých zaznamenala nejvyšší pokles krádež jízdních kol, ze 71 činů v roce 1999 na 29 činů v roce 2008. Naopak nárůst byl zaznamenán u krádeží kapesních, z 15 činů v roce 1999 na 36 činů v roce 2008. Objasněnost kapesních krádeží je v průměru 9,8%.¹

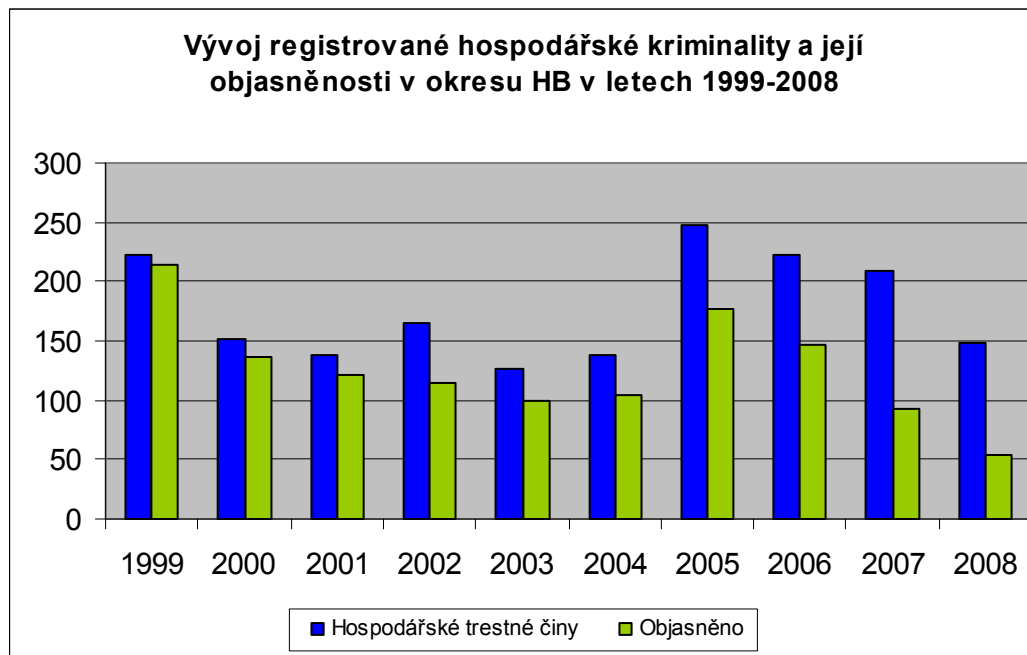
Hospodářská kriminalita. Hospodářská kriminalita se podílí na celkové kriminalitě zjištěné v okrese Havl. Brod průměrně 10%. Vývoj této kriminality je shodný s vývojem hospodářské kriminality v ČR. V roce 1999 bylo zjištěno 222 hospodářských trestných činů. V dalších letech potom jejich počet postupně klesá, až na mírný výkyv v roce 2002, kdy byl zaznamenán nárůst. V roce 2005 pak byla registrována nejen v ČR, ale i v brodském okrese největší hospodářská kriminalita za posledních deset let. Na tuto skutečnost má nejspíš vliv zvýšený růst ekonomiky v ČR v kombinaci s větším zaměřením policie na tento druh trestné činnosti. V následujícím roce kriminalita hospodářská opět klesá, a tento trend pokračuje i nadále.

Zajímavý je i pohled na objasněnost tohoto druhu trestné činnosti. Během posledních deseti let došlo ke strmému poklesu. Zatímco v letech 1999 a 2000 dosahovala objasněnost více než 90%, v letech 2004 a 2005 už to bylo jen 75,5% respektive 71,7%. Alarmující je pak objasněnost v roce 2007 a 2008, kdy nejprve poklesla na 44% a posléze dokonce na hrozivých 36,5%! Na tento rapidní sestup objasněnosti, hlavně v posledních dvou letech, má vliv již zmiňovaná policejní reforma, která způsobila odliv zkušených kriminalistů. I tak ale byla objasněnost ve sledovaném okrese v roce 2008 o téměř 13% menší než v ČR.

---

¹ Policejní ředitelství Havlíčkův Brod

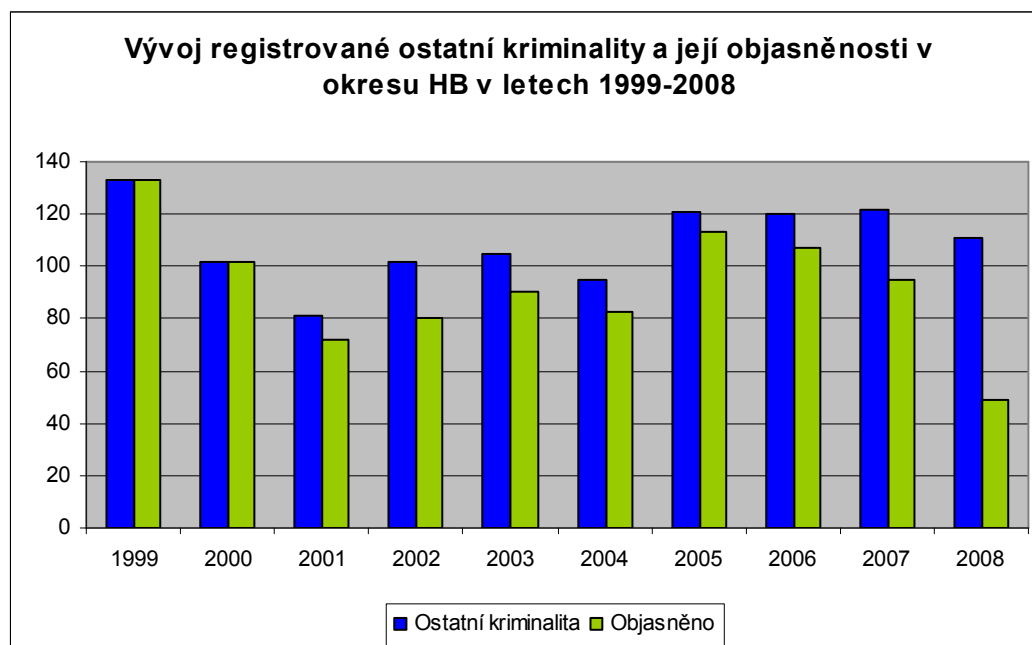
Zdroj: Policejní statistika

Ostatní kriminalita. Ostatní kriminalita se v brodském okrese podílí na kriminalitě celkové 7%. Nejvíce trestných činů patřících do kriminality ostatní bylo zjištěno v roce 1999 a to 133 činů. V dalších letech tato trestná činnost klesala. Od roku 2005 lze mluvit o jejím stabilním vývoji pohybujícím se kolem 120 zjištěných činů. Naopak v rámci ČR ostatní kriminalita kulminuje v roce 2005 a v dalších letech následuje pokles.

U tohoto druhu kriminality dosahuje v okrese Havl. Brod vysokých čísel i objasněnost. V letech 1999 a 2000 dosáhla dokonce 100%. V dalších letech pak postupně klesala, ale i přes tento fakt se pohybovala nad 85%. Strmý pokles byl ovšem zaznamenán v letech 2007 a 2008, kdy nejprve klesla na 77,9% a v následujícím roce až na 44,1%. Podobný vývoj objasněnosti lze zaznamenat i v ČR, kde též došlo v posledních dvou letech k výraznému poklesu. V roce 2008 byla ovšem objasněnost v ČR o více než 20% vyšší než v brodském okrese.

Jedním z typických činů tohoto druhu kriminality je nedovolená výroba omamných a psychotropních látek a jedů. Počet těchto trestných činů se ve sledovaném okrese pohybuje pod 10 registrovanými činy za rok. Nejvíce jich bylo zaznamenáno

v roce 2002 a to 16 činů, nejméně v roce 2003, kdy naopak nebyl zaznamenán čin žádný.¹

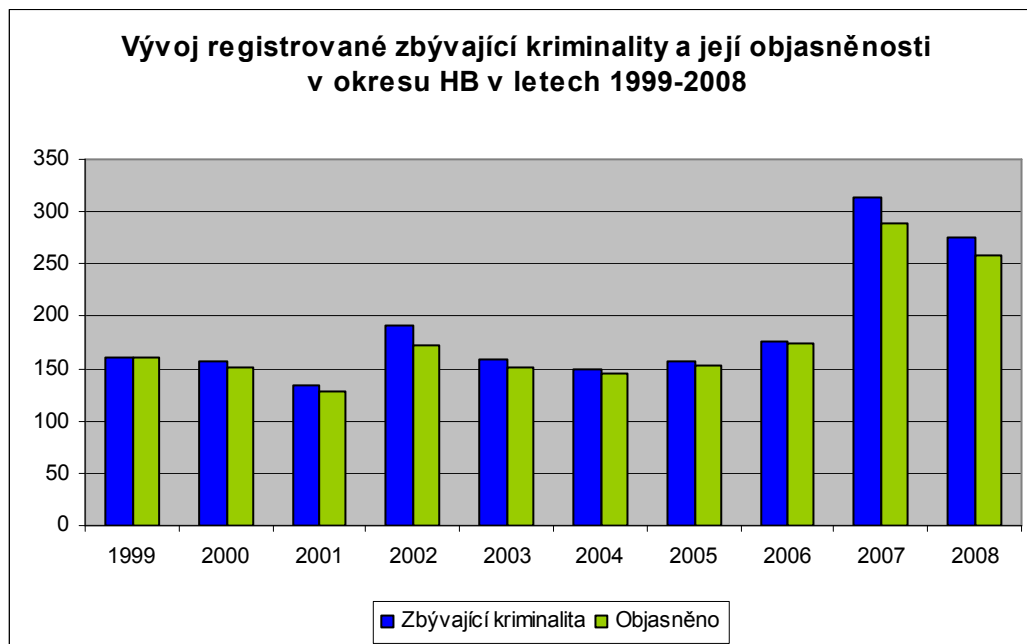
Zdroj: Policejní statistika

Zbývající kriminalita. Zbývající kriminalita dosahovala v okrese Havl. Brod průměrně 10% podílu na kriminalitě celkové. Tak tomu bylo až do roku 2006. V roce 2007 a 2008 stoupl její podíl na 18,1%, respektive 17,5%. Na tuto skutečnost má, stejně jako v celé republice, vliv nárůstu trestného činu ohrožení pod vlivem návykové látky, opilství. Žádným překvapením potom nebude graf vývoje zbývající kriminality, který je totožný s vývojovým grafem zbývající kriminality v ČR. V brodském okrese tedy kriminalita od roku 1999 do roku 2006 stagnovala a bylo registrováno kolem 150 trestných činů ročně, v roce 2007 jich pak bylo zjištěno 313 a v roce následujícím 275.

Z hlediska objasněnosti dosahuje tento druh kriminality v brodském okrese výborných výsledků. V roce 1999 dosáhla dokonce skvělých 100%. V následujících letech sice došlo k určitému poklesu, přesto se objasněnost drží přes hranici 90%.

¹ Policejní ředitelství Havlíčkův Brod

Například v roce 2008 převýšila 93,7 %.¹ Objasněnost je tedy stejně vysoká jako v rámci celé ČR.

Zdroj: Policejní statistika

5. Nové jevy v kriminalitě

5.1. Terorismus

Terorismus se stal v poslední době jedním z nejzávažnějších problémů současnosti. Na rozšíření jeho fenoménu mají vliv zejména známé útoky Sarinem v tokijském metru v březnu roku 1995, spáchané náboženskou sektou Óm šinrikjó a útok na Spojené Státy 11.zář 2001, kde teroristům posloužila jako zbraň unesená civilní letadla .

Pojem terorismus vychází z latinského slova terrere, které znamená strašný nebo též hrozný. Terorismus je definován jako propočítané použití násilí nebo hrozby

¹ Policejní ředitelství Havlíčkův Brod

násilím, obvykle zaměřené proti nezúčastněným osobám s cílem vyvolat strach, jehož prostřednictvím jsou dosahovány politické, náboženské nebo ideologické cíle.¹ Důležité je rozlišit pojem terorismus od pojmu teror. Teror znamená použití násilí nebo hrozbu násilí obecně, nemá politické cíle a není ani zaměřen proti konkrétním osobám. Teror je tedy vlastně prostředkem terorismu.

Terorismus je založen na následujících principech:²

- *prostředkem k dosažení cíle je násilí*
- *volba takových objektů, jejichž napadení bude mít dlouhodobý efekt*
- *stupňování teroristických útoků a prosazovaných požadavků*
- *maximální publicita a minimální riziko*
- *přehlížení nezainteresovaných osob* – oběti jsou voleny tak, aby jejich smrt vyvolala ve veřejnosti co největší pobouření a otřes.

Nejčastějším způsobem teroristického útoku je pumový útok. Podíl pumového útoku na všech teroristických útocích se pohybuje přibližně kolem 70%. Vysoký podíl je způsoben poměrně snadnou dostupností potřebného materiálu a také anonymitou spáchání. Mezi další útoky patří žhářství, únosy dopravních prostředků, nebo brání rukojmí.

Území České republiky se dosud nejzávažnější případy terorismu vyhýbaly (vyjma několika únosů letadel v sedmdesátých letech dvacátého století). Nebezpečí ovšem dále přetrvává, zvláště z důvodu vnímání ČR ze strany mezinárodního terorismu jako země, aktivně zapojené do boje proti němu. Rizikem je i fakt, že ČR je nejen místem tranzitu, ale i místem krátkodobého pobytu osob podezřelých z napojení na teroristické skupiny. Od roku 2001 bylo v zahraničí odsouzeno nebo zadrženo několik desítek osob, podezřelých z teroristických činů, které získaly vízum v ČR, nebo použily ČR k cestě do jiných zemí, kde se zapojily do nezákonné činnosti.³ Podcenit nelze ani ohrožení státu v zahraničí, například zastupitelských úřadů. Varováním je událost z roku 2008, kdy se stal obětí teroristického útoku velvyslanec České republiky v Pákistánu.

---

¹ Brzobohatý, M. Terorismus I., Praha: Police History, 1999, s.11

² Chmelík, J. Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty, Praha: Linde, 2001, s.27

³ Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2008, s.45

K represivním opatřením zavedeným v České republice patří zejména ustanovení trestního zákona: trestné činy teroru (§92 TZ), teroristického útoku (§95 TZ), záškodnictví (§96 TZ), obecného ohrožení (§179 TZ) nebo ohrožení bezpečnosti vzdušného dopravního prostředku a civilního plavidla (§180a, §180b TZ). Kromě ustanovení trestního zákona byl v roce 2002 schválen Národní akční plán boje proti terorismu, který je od té doby průběžně aktualizován. V průběhu roku 2008 bylo v rámci Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu (ÚOOZ) zavedeno pracoviště zabývající se bojem s terorismem označené jako Národní kontaktní bod boje proti terorismu.

5.2. Organizovaná kriminalita

Organizovaná kriminalita nepatří mezi jevy úplně nové, její projevy lze nalézt již počátkem minulého století. Avšak v poslední době se stává významným problémem nejen v České republice, ale i v celém světě. Tato kriminalita nejenže ohrožuje občany samotné, ale ohrožuje i bezpečnost státu. Organizovaná kriminalita je definována jako soustavná a plánovitá trestná činnost páchaná hierarchicky strukturovanou skupinou osob, mezi nimiž existuje dělba činnosti. Jejím primárním cílem je dosažení vysokého zisku.¹

Pro organizovanou kriminalitu jsou typické určité znaky, které ji odlišují od ostatních druhů kriminalit. Hlavním znakem kriminality je snaha o dosažení co největšího zisku. Nejčastějším způsobem je poskytování služeb nebo zboží, které jsou zákonem určitým způsobem omezeny nebo zakázány, ale v populaci je o ně poptávka. Dalším znakem je skupinovitost, která se projevuje spojením několika osob k páčání kriminality v některé z forem trestné součinnosti. Se skupinovitostí souvisí znak dělby činnosti mezi jednotlivými členy a také určitá hierarchie v organizační struktuře, jež se projevuje vztahy nadřízenosti a podřízenosti ve skupině. Znak soustavnosti se projevuje tím, že skupina páchá svoji činnost často velmi dlouhou dobu. A v neposlední řadě znak

---

¹ Novotný, O., Zapletal, J. a kol. *Kriminologie*. 3. vyd. Praha: ASPI- Wolters Kluwer, 2008, s.395

mezinárodního přesahu kriminality a použití nejmodernějších prostředků k páčání trestné činnosti. Mezinárodní přesah znamená, že území jednoho státu je pro organizovanou kriminalitu příliš těsné a proto expanduje do zahraničí, typické je to u drogové kriminality nebo u obchodu s odcizenými vozidly.

Z hlediska aktivit organizované kriminality lze rozlišit tři základní druhy. Prvním druhem jsou aktivity ziskové. Ziskové aktivity se projevují jako různé druhy kriminality, nejčastěji majetkové nebo hospodářské, které slouží k vytváření maximálního zisku. Druhým jsou aktivity zabezpečovací, které slouží k zabezpečení hladkého průběhu aktivit ziskových. Děje se tak pomocí korupce, násilí, vydírání a dalších nedovolených aktivit. Třetí jsou aktivity, jejichž smyslem je zlegalizovat výnos z trestné činnosti, tzv. praní špinavých peněz.

Z hlediska druhů se organizovaná kriminalita rozlišuje na kriminalitu spojenou s drogami, s nočním životem, jako je prostituce nebo hazard, s paděláním peněz, nelegálním převodem cizinců přes hranice, nelegálním obchodem se starožitnostmi, obchodem se zbraněmi, vybíráním poplatků za ochranu, majetkovou kriminalitou a loupežemi, hospodářskou kriminalitou a počítačovou kriminalitou.¹

Organizovaná kriminalita se začíná objevovat v České republice až po roce 1989. Česká republika slouží organizovaným skupinám převážně jako tranzitní země pro jejich činnost a v určitých případech i jako země cílová. Na jejím území operují zahraniční organizované kriminální skupiny zejména z bývalého Sovětského svazu, Itálie, Balkánu, arabských zemí a východní Asie. Jejich činnost se prolíná s českými a slovenskými skupinami, kterých je podle odhadů přibližně 40-50%.² Experti zahrnují do oblasti organizovaného zločinu jak plně rozvinuté skupiny, tak skupiny ne zcela rozvinuté. Rozvinutých skupin byla v 90. letech podle odhadů expertů asi třetina a po roce 2000 až do roku 2006 necelá polovina. Teprve v roce 2007 jsme zaznamenali více než polovinu plně rozvinutých skupin. Poměr byl 54 % rozvinutějších a 46 % méně rozvinutých.³

---

¹ Kuchta, J. a kol. Kriminologie II. část, 2. vydání, Brno: Masarykova univerzita, 1999, s. 83

² Kuchta, J., Válková, H. a kol. Základy kriminologie a trestní politiky, 1. vydání, Praha: C.H.Beck, 2005, s. 475

³ Marešová, A. a kol. Kriminalita v roce 2007, Praha: IKSP, 2009, s. 24

Největší zastoupení pachatelů na organizovaném zločinu v ČR mají podle národnosti Ukrajinci a Rusové. Na dalších místech jsou to Vietnamci, Albánci a Číňané. Činnost organizovaného zločinu je zaměřena především na výrobu a distribuci drog, prostituci a korupci. Ve skupinách organizovaného zločinu na území České republiky se vyskytují i ženy. Odhad podílu žen se v období 2000-2007 pohyboval mezi 12-16 %.¹

Výskyt organizované kriminality v ČR lze ovšem jen odhadovat, protože není vykazován v žádné z kriminálních statistik. Jako částečné vodítko nám může sloužit statistika trestného činu účasti na zločinném spolčení §163a TZ. Bližší údaje obsahuje následující tabulka:

Organizovaný zločin, účast na zločinném spolčení (§163a TZ)									
Rok	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Osoby stíhané	36	42	75	97	96	126	181	118	78
Osoby obžalované	36	40	59	94	96	117	178	116	70
Osoby odsouzené	1	0	2	0	0	10	9	21	15

Zdroj: Ministerstvo spravedlnosti

Trestný čin účasti na zločinném spolčení byl zaveden v roce 1995. Počty stíhaných a obžalovaných osob se od roku 1999 až do roku 2005 zvyšují, ale v posledních dvou letech nastává pokles. Tento trend u stíhaných osob může indikovat jak dobrou předchozí práci policie, tak i zvýšenou latenci, která u organizovaného zločinu není ničím výjimečným. Potěšující jistě je i zvyšující se počet odsouzených osob, zvláště od roku 2004.

¹ Marešová, A. a kol. Kriminalita v roce 2007, Praha: IKSP, 2009, s.24

5.3. Počítačová kriminalita

V posledních několika desetiletích zaznamenaly informační technologie prudký rozvoj. Dochází k zavádění počítačové techniky prakticky do všech odvětví lidské činnosti a společnost považuje počítače za neoddelitelnou součást každodenního života. Současně s rozvojem počítačové techniky vzniká i nový druh kriminality, kriminalita počítačová.

Vymezit pojem počítačové kriminality není úplně snadné. Nejkomplexnější je vymezení podle rozčlenění nekalých aktivit. Do počítačové kriminality patří nejen úmyslné útoky proti vlastnímu nosiči informací, případně proti datům v něm vložených s úmyslem je zničit, ale i činnosti, kde je používán počítač jako prostředek obohacení.¹

Počítačovou kriminalitu lze snáze pochopit z následujících skutků, které se pod ni řadí:

- a) *útok na počítače, programy, nebo data* - může jít o fyzický útok na podstatu počítače, nebo útoky na informace v počítači uložené.
- b) *neoprávněné užívání počítače*
- c) *změna v programech a datech*
- d) *zneužívání počítačových prostředků k páčání jiné trestné činnosti*
- e) *neoprávněný přístup k datům, získání utajovaných informací*

V důsledku vzniku nového druhu kriminality, vzniká i nový druh pachatele. Zde již nejde o klasického pachatele, který používá převážně násilí. Pachatel je obvykle vzdělaný, inteligentní, ovládající potřebné dovednosti s potřebnou mírou přizpůsobivosti, nezákonnou činnost neprovádí pro zábavu, ale pro zisk a většinou ještě nemá záznam v trestním rejstříku.²

Z hlediska prevence počítačové kriminality je především třeba zaměřit se na pachatele, ale i na nové perspektivy využití počítačové techniky. V neposlední řadě je třeba sledovat i preventivní opatření v zahraničí. K základním formám boje proti kriminalitě patří opatření represivní a preventivní. K represivním opatřením se řadí především ustanovení trestního zákona, trestné činy porušování autorského práva (§152 TZ), neoprávněného nakládání s osobními údaji (§178 TZ) a poškození a zneužití

---

¹ Musil,S. Počítačová kriminalita-nástin problematiky, Praha: IKSP, 2000, s.6

² Kuchta,J., Válková,H. a kol. Základy kriminologie a trestní politiky,1.vydání, Praha: C.H.Beck, 2005, s.507

záznamu na nosiči informací (§257a TZ). Důležitá je také činnost speciálních útvarů v rámci kriminální služby (v současné době je to pracoviště pro potírání počítačové kriminality při Policejním prezidiu a při Kriminalistickém ústavu Praha) a činnost nezávislých subjektů (např. BSA - Business Software Aliance). K preventivním opatřením patří působení na potenciální pachatele nebo přímá ochrana výpočetní techniky.

6. Srovnání kriminality ČR a zahraničí

Srovnání registrované kriminality České republiky a zahraničí je poměrně komplikované. Většina evidenčních systémů v zahraničí se totiž od systému zavedeného v ČR více nebo méně liší. Velký problém je i otázka trestněprávní kvalifikace. Určité jednání totiž může být v některé zemi kvalifikováno jako trestný čin, v jiné jako přestupek a v další nemusí být vůbec považováno za trestné.

Údaje o kriminalitě v jednotlivých zemích lze získat u některých organizací, například OSN, Interpol nebo Eurostat. Při porovnávání úrovně kriminality v jednotlivých zemích se používají indexy. Jak jsme již zmínili v kapitole druhé, index je vyjádřen jako poměr mezi stavem kriminality a počtem obyvatel (nejčastěji na 100 000 obyvatel).

Index úhrnu registrovaných trestných činů na 100 000 obyvatel ve
vybraných zemích Evropy

Stát	Rok	Index
Česká Republika	2008	3312
Slovensko	2008	1940
Maďarsko	2007	4241
Polsko	2008	2839
Německo	2007	7635
Rakousko	2008	6885
Velká Británie	2007	8140
Francie	2007	5641

Stát	Rok	Index
Švédsko	2007	14 334
Norsko	2007	5804
Lucembursko	2007	5933
Slovinsko	2007	4387
Portugalsko	2007	3776
Finsko	2007	6515
Bulharsko	2007	1754
Rumunsko	2007	1305

Zdroj: Eurostat

Při pohledu na tabulku lze konstatovat, že nejvyšší kriminalita je ve Švédsku a Velké Británii. Naopak nejnižší je v Rumunsku a Bulharsku. Při srovnání Norska a Rumunska je v Norsku intenzita kriminality více jak čtyřikrát vyšší, přitom je Norsko považováno za mnohem bezpečnější zemi. Na druhé straně je třeba vzít v potaz latenci kriminality. Je tedy možné, že země s vyšší intenzitou kriminality, je v podstatě mnohem úspěšnější při registraci a odhalování trestných činů.

Velmi vysoká kriminalita je registrována ve Švédsku, ačkoliv je všeobecně považováno za bezpečný stát. Zhruba od roku 1950 lze sledovat strmý nárůst registrovaných trestných činů až na 1 306 324 činů zjištěných v roce 2007. Za hlavní faktory takto vysoké kriminality lze označit poměrně velký příliv přistěhovalců, páchajících značnou část trestných činů a také model sociálního státu. Díky narůstajícím sociálním výdajům se státu nedostávají peníze na policii, soudy a vězeňství. Nedostatečný počet policistů má potom vliv na nízkou objasněnost trestné činnosti a tím i stimulaci pachatelů k dalším trestným činům. Vliv na kriminalitu mají i nízké tresty, kdy valná většina pachatelů neskončí ve vězení (Švédsko je jednou ze zemí s nejnižším počtem vězňů na světě).

Pro Českou republiku bude jistě zajímavé srovnání s ostatními zeměmi Visegrádské čtyřky a se západními sousedy, tedy Rakouskem a Německem. Při srovnání zemí podle indexů kriminality, dojdeme k závěru, že nejvyšší kriminalita je v Německu a Rakousku a naopak nejnižší je na Slovensku. Česká republika se drží někde uprostřed. Ovšem i zde je třeba brát v úvahu odlišnou právní úpravu v jednotlivých zemích a latenci kriminality.

Rakousko - od roku 2004 dochází k postupnému snižování registrované kriminality až na současných 572 695 trestných činů. Objasněnost se pohybuje kolem 38% (2008). Nejvíce registrovaných trestných činů bylo zaznamenáno ve Vídni, více než třetina celkového počtu.¹

Německo - od roku 2004 dochází k poklesu kriminality až na 6 284 661 trestných činů registrovaných v roce 2007. Objasněnost se pohybovala okolo 55% (2007). Z trestných činů dominují majetkové. V roce 2007 bylo zjištěno 2 561 691 krádeží, což představuje 40,7% všech trestných činů. Z hlediska spolkových zemí bylo nejvíce deliktů zaznamenáno v Berlíně a v Brémách.²

Polsko - také zde dochází k poklesu kriminality a to poměrně výraznému. V roce 2004 bylo registrováno 1 461 217 trestných činů, zatímco v roce 2008 to bylo 1 082 057. Objasněnost je 66% (2008). V roce 2008 došlo k výraznému poklesu hospodářské (-5,5%) a drogové kriminality (-8,9%).³

Maďarsko - registrovaná kriminalita zde v posledních letech spíše stagnuje. V roce 2007 bylo zjištěno 426 914 trestných činů. Objasněnost je 56,4% (2007). Převažuje kriminalita majetková (276 193 činů). Násilných trestných činů bylo registrováno 29 645. Nejvíce je kriminalitou postižena Budapešť, která se podílí na kriminalitě 26%.⁴

Slovensko - kriminalita má od roku 2004 poměrně výraznou klesající tendenci. Zatímco v roce 2004 to bylo 131 244 trestných činů, v roce 2008 už jen 104 758. Objasněnost je 44% (2008). Pokud jde o strukturu kriminality statistika rozlišuje majetkovou (54 754 činů), hospodářskou (16 974 činů), mravnostní (840 činů), násilnou (9 030 činů), drogovou (2285 činů) a zbývající (20 875 činů) kriminalitu. Jak je patrné největší podíl má kriminalita majetková (52%), zbývající (20%) a hospodářská (19%). Mravnostní kriminalita se podílí 1%. Největší výskyt trestné činnosti je v kraji

---

¹ Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2008, s.125

² Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2008, s.126

³ Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2008, s.127

⁴ Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2008, s.127

Bratislavském (24 441 trestných činů) a Košickém (14 627 trestných činů). Nejméně trestných činů bylo zjištěno v kraji Trenčínském (7 774).¹

7. Závěr

Cílem diplomové práce bylo zachytit strukturu a vývoj registrované kriminality v České republice mezi lety 1999 až 2008.

V roce 2008 bylo registrováno 343 799 trestných činů. Z hlediska druhů kriminalit převažovala majetková (219 347 činů), dále kriminalita zbývající (53 524 činů) a kriminalita hospodářská (32 474 činů). Nejfrekventovanějším trestným činem v roce 2008 byla krádež, kterých bylo zjištěno 200 673. Majetková se spolu s hospodářskou kriminalitou podílely více než 90% na škodě způsobené kriminalitou.

V roce 2008 bylo stíháno a vyšetřováno celkem 122 053 osob, tedy méně než v roce předešlém. Z hlediska pachatelů převažovali muži, podíl žen dosáhl 12,5%. Recidivisté se na stíhaných a vyšetřovaných osobách podíleli 43,7%. Z hlediska věku páchají trestnou činnost ve více než 50% pachatelé mezi 30-60 lety. Na druhém místě je potom skupina pachatelů ve věku 20-30 let. Z hlediska vzdělání převažují pachatelé vyučení (38,5%) a pachatelé se základním vzděláním (28%). Pachatelé s vysokoškolským vzděláním se podílí 1,8%. Typickým pachatelem je tedy muž ve věku mezi 30-60 lety s výučním listem.

Z hlediska krajů byla nejvyšší kriminalita zaznamenána v hlavním městě Praha, 83 125 trestných činů. Vysoká kriminalita byla zaznamenána i v kraji Středočeském, Moravskoslezském, Ústeckém a Jihomoravském. Naopak nejmenší byla zjištěna v kraji Karlovarském (9 030 trestných činů) a na Vysočině (8 872 trestných činů).

Vývoj kriminality v letech 1999-2008 zaznamenal postupný pokles. K mírnému zvýšení došlo jen v roce 2002 a 2007. Při srovnání počtu trestných činů registrovaných

---

¹ Ministerstvo vnitra SR

v roce 2000 a v roce 2008, došlo k poklesu v absolutních číslech o 47 670 činů. S klesající kriminalitou ale klesala i její objasněnost. Jestliže v roce 1999 byla objasněnost 45,3%, v roce 2008 byla jen 37,2%. Zvlášť velký pokles zaznamenala objasněnost kriminality v letech 2007 a 2008, jejíž příčinu lze hledat v probíhající reformě policie.

Nejvyšší škoda způsobená kriminalitou byla zaznamenána v roce 2000 a to 63,5 miliardy korun, ačkoliv nejvyšší kriminalita byla zaznamenána již o rok dříve. Z toho tedy vyplývá, že zvýšený počet registrovaných trestných činů ještě automaticky neznamená i větší škodu. Od roku 2000 pak škoda způsobená kriminalitou klesá až na 31,626 miliardy korun v roce 2008.

Počet stíhaných a vyšetřovaných se pohyboval ročně mezi 121 až 130 tisíci osobami. Většinu tvoří osoby mužského pohlaví, jejichž počet postupně klesá. Naopak postupně se zvyšuje podíl žen. V roce 2008 dosahoval téměř 13%. Roste také počet stíhaných a vyšetřovaných recidivistů. V letech 1999 až 2008 stoupl jejich počet v absolutních číslech o 17 225 osob.

Z hlediska krajů je nejvíce trestných činů registrováno v hlavním městě Praha. Jejich počet se ale každoročně snižuje. Zatímco v roce 1999 bylo zaznamenáno 106 974 činů, v roce 2008 to bylo již jen 83 125 činů. Mezi kraje s trvale vysokou kriminalitou patří kraj Středočeský, Ústecký, Jihomoravský a Moravskoslezský. V kraji Moravskoslezském lze dokonce zaznamenat nárůst kriminality. Od roku 2000 do roku 2008 došlo k zvýšení v absolutních číslech o 3 042 činů.

V diplomové práci se zabýváme i strukturou a vývojem kriminality v konkrétním okrese ČR.

V roce 2008 bylo v okrese Havlíčkův Brod zaznamenáno 1571 trestných činů. Z hlediska druhů kriminalit má největší podíl, stejně jako v celé ČR, kriminalita majetková (61%) a hospodářská (9%). Rozdíl je ovšem ve způsobených škodách, když největší podíl na škodách měla kriminalita majetková (téměř 50%), naopak kriminalita hospodářská se podílela jen 26,2%.

V roce 2008 bylo ve sledovaném okrese stíháno a vyšetřováno 634 osob. Stejně jako v celé ČR převažují muži. Počet stíhaných a vyšetřovaných žen dosáhl 62 osob.

Poměrně vysoký je ovšem podíl recidivistů (50,2%), naproti tomu jejich podíl v rámci ČR byl pouze 43,7%.

U vývoje kriminality v brodském okrese můžeme mluvit mezi léty 1999 -2001 o poklesu. Od roku 2001 kriminalita stagnuje, s výjimkou mírného vzestupu v roce 2007. Stejně jako v celé ČR, byla i v sledovaném okrese, nejvyšší kriminalita v roce 1999. Objasněnost kriminality postupně klesá, jestliže v roce 1999 byla 60%, v roce 2008 byla již jen 42,4%. Ovšem i přes klesající tendenci je objasněnost v průměru o 6% vyšší než v rámci ČR.

Majetkové škody způsobené kriminalitou vzrůstají v brodském okrese od roku 2004. Nejvyšší škoda byla zaznamenána v roce 2008 a to 88,083 milionů korun. Oproti roku 1999 stoupla škoda téměř dvojnásobně.

Počet stíhaných a vyšetřovaných osob se v okrese Havlíčkův Brod pohybuje ročně mezi 600 až 740 osobami. Opět převažují stíhaní muži, podíl žen se pohybuje kolem 11% a jejich podíl od roku 2004 klesá. Naopak každoročně se zvyšuje podíl recidivistů. Jestliže v roce 1999 jich bylo stíháno 229 v roce 2008 už to bylo 318. Došlo tedy k nárůstu v absolutních číslech a to o 89 osob.

Přes veškerou snahu nelze ovšem kriminalitu zachytit komplexně. Jedním z hlavních faktorů je latence, která značně devaluje hypotézy o kriminalitě. Latence je prakticky nezměřitelná a její míru lze tedy pouze odhadovat. Dalším z problémů jsou i statistiky samotné. Velmi záleží na tom, zda se budeme zabývat statistikami policie, ministerstva spravedlnosti nebo vězeňské služby. I přes řadu problémů jsou statistiky kriminality velmi důležité. Slouží hlavně zákonodárcům, jako inspirace pro přijetí nových a potřebných zákonů a také policii jako zdroj informací, na jaký druh kriminality je třeba se více zaměřit a zároveň jako indikátor úspěšnosti jejich práce v boji se zločinem.

Z hlediska dalšího vývoje kriminality bude zajímavé sledovat vliv vstupu České republiky do Schengenského prostoru, který znamená zrušení kontrol na hranicích v rámci Evropské unie. Zajímavé také bude sledovat jaký vliv bude mít na kriminalitu nový trestní zákon, který nabude účinnosti 1.ledna 2010.

Seznam použitých zkratk:

TZ	zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon ve znění pozdějších předpisů
TŘ	zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád) ve znění pozdějších předpisů
BKB	Bílý kruh bezpečí
IKSP	Institut pro kriminologii a sociální prevenci
ČSÚ	Český statistický úřad
ČR	Česká republika
EU	Evropská unie

Seznam literatury:

- 1) *Novotný, O., Zapletal, J., a kol.* Kriminologie. 3.vyd. Praha: ASPI-Wolters Kluwer, 2008
- 2) *Kuchta, J., Válková, H. a kol.* Základy kriminologie a trestní politiky. 1.vydání. Praha: C.H.Beck, 2005
- 3) *Kaiser, G.* Kriminologie, 1.vydání Praha: C.H.Beck, 1994
- 4) *Zoubková, I., Moulisová, M.* Kriminologie a prevence kriminality, Praha: Armex Publishing, 2004
- 5) *Jelínek, J., a kol.* Trestní právo hmotné, 2.aktualizované vydání, Praha: Linde, 2006
- 6) *Kuchta, J. a kol.* Kriminologie I.část, 2.vydání, Brno:Masarykova univerzita, 1999
- 7) *Kuchta, J. a kol.* Kriminologie II.část, 2.vydání, Brno:Masarykova univerzita, 1999
- 8) *Marešová, A. a kol.* Kriminalita v roce 1999, Praha: IKSP, 2000
- 9) *Marešová, A. a kol.* Kriminalita v roce 2000, Praha: IKSP, 2001
- 10) *Marešová, A. a kol.* Kriminalita v roce 2001, Praha: IKSP, 2002
- 11) *Marešová, A. a kol.* Kriminalita v roce 2002, Praha: IKSP, 2003
- 12) *Marešová, A. a kol.* Kriminalita v roce 2003, Praha: IKSP, 2005
- 13) *Marešová, A. a kol.* Kriminalita v roce 2004, Praha: IKSP, 2006
- 14) *Marešová, A. a kol.* Kriminalita v roce 2005, Praha: IKSP, 2006
- 15) *Marešová, A. a kol.* Kriminalita v roce 2006, Praha: IKSP, 2008
- 16) *Marešová, A. a kol.* Kriminalita v roce 2007, Praha: IKSP, 2009
- 17) Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2008
- 18) *Cejp, M. a kol.* Variantní scénáře vybraných druhů kriminality, Praha: IKSP, 2008
- 19) *Brzybohatý, M.* Terorismus I., Praha: Police History, 1999
- 20) *Chmelík, J.* Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty, Praha: Linde, 2001
- 21) *Musil, S.* Počítačová kriminalita-nástin problematiky, Praha: IKSP, 2000
- 22) Policejní statistika kriminality 2000-2008

Internet:

www.mvcr.cz	Ministerstvo vnitra ČR
www.ok.cz/iksp	Institut pro kriminologii a sociální prevenci
www.czso.cz	Český statistický úřad
www.bkb.cz	Bílý kruh bezpečí
www.portal.justice.cz	Ministerstvo spravedlnosti ČR
www.vscr.cz	Vězeňská služba ČR
www.bsa.org	Business Software Aliance
www.epp.eurostat.ec.europa.eu	Eurostat
www.minv.sk	Ministerstvo vnitra SR

Structure and development of criminality in the Czech Republic

Summary:

The aim of this thesis is to analyze the structure and evolvement of criminality in the Czech Republic. It is mostly focused on the structure of criminality in year 2008 and the evolvement of criminality between the years 1999 and 2008. The thesis can be divided into five main parts.

In the first part the essential terms used in this thesis – criminology and criminality – are defined, as well as the difference between the registered and latent criminality. The registered criminality is the criminality which is recorded in official statistics and therefore serves as a main source of information for this thesis. Latent criminality is defined as the criminality which the law enforcement authorities did not get to know about. The last section of part one focuses on the sources of information on registered criminality in the Czech Republic – the police statistics, the statistics of the Ministry of Justice and the Prison Service.

The second part focuses on the structure and evolvement of criminality. First we analyze the structure of criminality in 2008 based on the types of criminality, offenders and the age of offenders in the single regions established in the Czech Republic in the year 2000. Then we aim on the structure of the specific types of criminality: violent criminality, criminality against morality, property criminality, economic criminality and other and residual criminality. In the next section we describe the evolvement of criminality over the past ten years from different points of view – total criminality, the damages caused by criminality, types of offenders and the evolvement of criminality in single regions of the Czech Republic. The final section is dedicated to evolvement of single types of criminality and their detection rate.

The third part is focused on criminality in one specific district of the Czech Republic. It describes the structure of criminality in the Havlíčkův Brod district in year 2008 and its evolvement over the past ten years.

The fourth part is aimed at the new phenomena in criminality – terrorism, which has been identified as a great threat after the 9/11 events in the U.S. in 2001. The

organized criminality, which, although it certainly is not a new phenomenon, has become a great problem over the past 10 years, not just abroad but also in the Czech Republic. Last but not least there is computer crime. This type of criminality has grown rapidly and with the steady development of new technologies it is expected to develop even further.

The last part compares the criminality in the Czech Republic with abroad. It is focused mainly on the comparison of the total criminality in the Czech Republic with the selected countries of the EU – Sweden, France, the UK, Portugal, Luxembourg and some others. In this part you can also find a more thorough description of criminality in the neighboring countries: Germany, Austria, Slovakia and Poland with added data from Hungary.

Finally it can be said that the evolvement of the total criminality has remained constant in the last ten years and the figures are cca. 350 000 criminal offences per annum. The largest share of the total criminality presents the property criminality; the smallest share is the criminality against morality. The proportion of shares of the single types of criminality has not changed significantly over time.

Klíčová slova

1. Kriminalita
2. Trestný čin
3. Pachatel

Key words

1. Criminality
2. Criminal offence
3. Offender